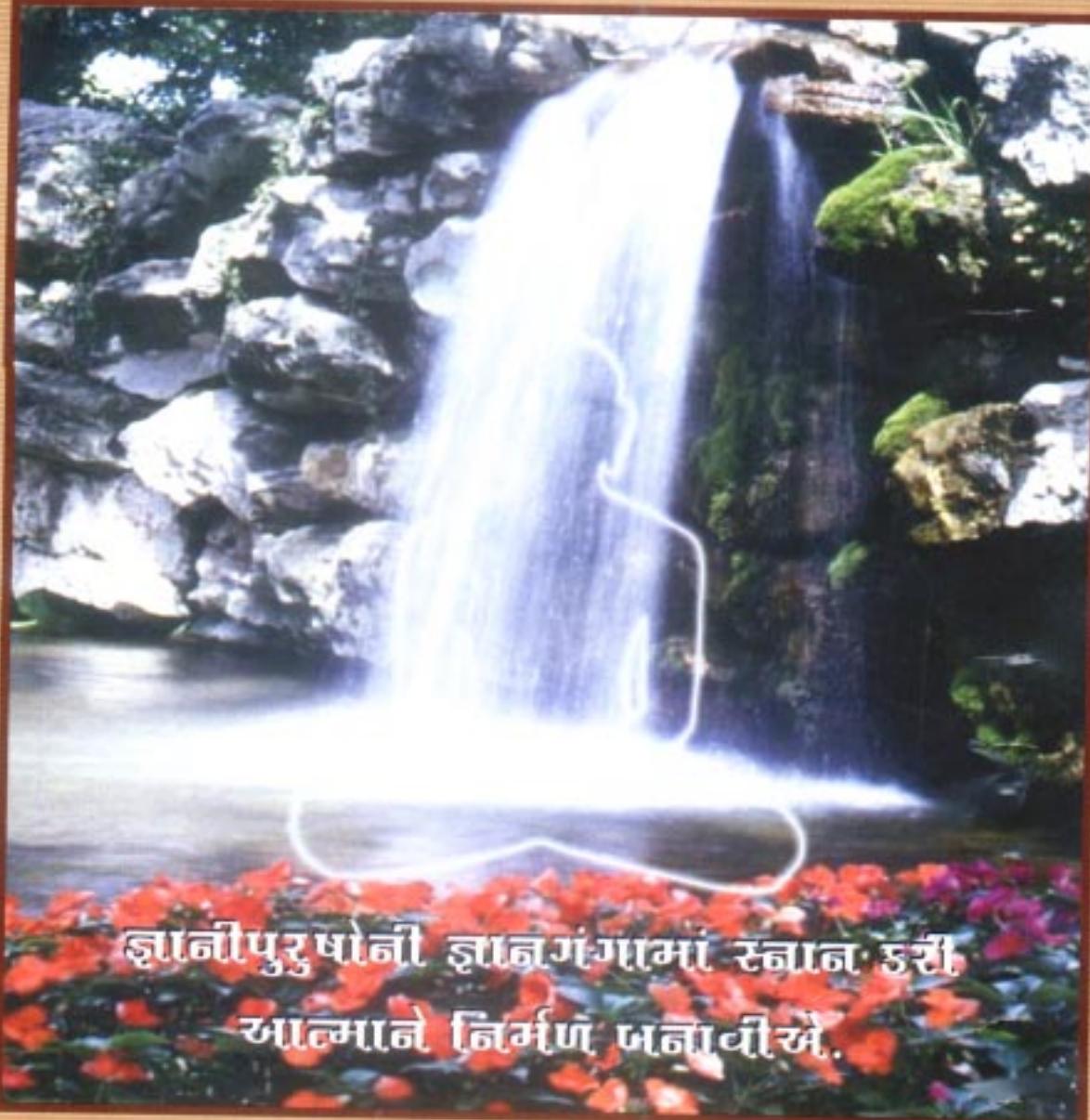

શ્રી રાજ-સોભાગ સદગુરુ પ્રસાદ

અંક : ૫૩
(બિમાસિક)
માર્ચ - ૨૦૧૧

Published by :

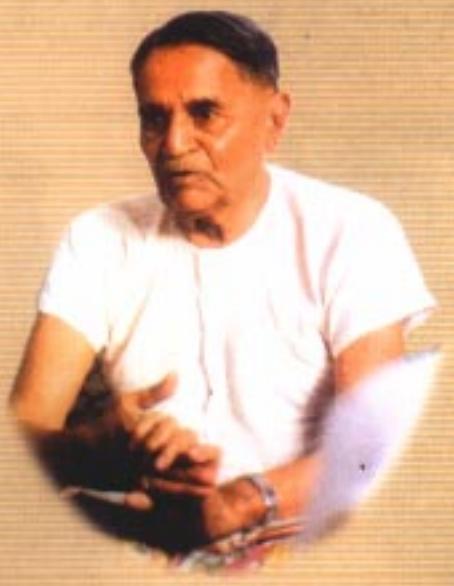
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

ପାତ୍ର କୁଟି ~
କୃତିନାଥ ମହାନ୍
ହିନ୍ଦୁ ଜୀବ କାନ୍ତି
ଶୁଣି ଅଛିଆ ମେ
ମାତ୍ରାନୀ କୋଟିର
ଦୂରାଳୀ ପାଖିନ୍

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક - ૧૯૪

(પુ.ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૧૯૪ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

જે જીવને પોતાનું આત્મકલ્યાણ જ કરવું છે તેના માટે આ પત્ર ખૂબ જ મહત્વનો છે. આ પત્ર પંચમહાવ્રતધારી મુનિશ્રી લલલુજી મહારાજ પર લખાયેલો છે. જે મુનિએ સંસાર છોડી દીથો છે અને સંયમ ગ્રહણ કર્યો છે. તો જેમ પ.કૃ.દેવ અને સોભાગભાઈના પ્રથમ મિલનના પ્રસંગની જે મુમુક્ષુઓ અહીં આશ્રમમાં રહીને પોતાનું ઘડતર કરવા માંગે છે તેમના માટે તેની મહત્ત્વ અદ્ભુત છે અને એના મનમાં એની જેટલી મહત્ત્વ લાગી હોય અને જેમ જેમ એને એનાથી વિશેષ મહત્ત્વ લાગતી જાય એમ એમ એને પોતાને માર્ગની પૂરેપૂરી ખાતરી થતી જાય. એમ આ આધ્યાત્મિક સંબંધ છે તે એક એવું સોપાન છે જે જીવને માર્ગની પ્રતીતિ કરાવે છે. પ.કૃ.દેવ અને સોભાગભાઈ, કે જેમાં અન્યોન્ય આધ્યાત્મિક સંબંધ રહેલો છે તે જ્યાલ આવે છે. જેનાથી પ.કૃ.દેવને શુદ્ધ સમ્યક્ દર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ અને હવે સોભાગભાઈનું ઘડતર થઈ રહ્યું છે. અને એ ખાસ કરીને અહીંના મુમુક્ષુઓ માટે જેટલું મહત્વનું છે એવી જ રીતે જે મુનિશ્રી અને પ.કૃ.દેવ જેનો પ્રથમ સમાગમ તેનું મહત્વ પણ ઘણું જ મોટું છે, કેમ કે ખંભાત સંઘાડાના એ આચાર્ય અને એમની નીચે બીજા મુનિઓ રહેલા છે. ઉપાશ્રયમાં મુનિશ્રી પ્રવેશે છે, ઉપર મેડા ઉપર બીજા મુનિઓનું વ્યાખ્યાન ચાલે છે, અને નીચે સીડી પાસે અંબાલાલભાઈ અને બીજા લોકો આમ અંદર બેઠા બેઠા કંઈક વાતચીત કરી રહ્યા છે. મુનિશ્રી ત્યાંથી પસાર થાય છે અને આ લોકોને જોઈને પૂછે છે કે તમે ઉપર વ્યાખ્યાન ચાલુ છે અને અહીંયાં શું કરો છો ? ત્યારે અંબાલાલભાઈ કહે છે કે, “અમે એક જ્ઞાનાવતાર

પુરુષ છે એમના પત્રો વાંચીએ છીએ.” એટલે મુનિશ્રીએ એ વ્યાખ્યાનનો આગ્રહ ન રાખતાં, એ કેટલા હળુકમી જીવ હશે કે એમણે “જ્ઞાનાવતાર પુરુષ અને એમના પત્રો” આ શબ્દો સાંભળ્યા એટલે એમને પણ એ પત્રો વાંચવાની ઈચ્છા થઈ. અને જ્યારે એમણે એ પત્રો વાંચ્યા ત્યારે એમને પ.કૃ.દેવનાં દર્શન કરવાની જંખના થઈ અને એમને એમ થયું કે મારે આવા મહાપુરુષનાં દર્શન કરવાં હોય તો એ ક્યાં થાય ? અંબાલાલભાઈએ કહ્યું કે, તેઓ જ્યારે અહીં ખંભાત પધારે ત્યારે તમે એમના દર્શનનો લાભ લઈ શકો. અને મુનિશ્રીનાં ભાગ્ય ઘણાં સારાં હશે કે પ.કૃ.દેવ ખંભાતની ભૂમિ પર પધારે છે અને એ વખતે પ.કૃ.દેવ જ્યારે ઉપર મેડા ઉપર બિરાજમાન હતા ને મુનિશ્રી અહીં દર્શનાર્થે પધારે છે. અને એ જેવા મેડા ઉપર જઈને પ.કૃ.દેવનાં દર્શન કરે છે તો મુનિશ્રીનાં જે કર્મો છે તે એ વખતે એટલાં બધાં હળવાં થયાં હશે, એ વખતે એ કર્મોમાં કેટલું બધું પરિવર્તન થયું હશે કે પંચમહાવ્રતધારી મુનિ કે જેમની સામે એક જ્ઞાની છે પણ જેઓ ગૃહસ્થ વેશે છે તેને મુનિશ્રી ગ્રણ ખમાસણા આપી વંદન કરે છે. તો આ એક અદ્ભુત ઘટના એમ દર્શાવી રહી છે કે જે સત્રદેવ, સત્રગુડુ અને સત્રરૂપી ધર્મ જે જિન શાસનમાં દર્શાવવામાં આવેલો છે કે જેમાં જે જીવને ગુરુ કે

જેની આગળ સત્ત લાગેલું છે એનું મહાત્મ્ય જો બરાબર સમજાઈ જાય, યથાયોગ્ય સમજાઈ જાય તો એ જીવ પોતાનું કલ્યાણ કરી શકે છે. કેમ કે જીવ સંસારનો ત્યાગ કરે એટલે એને મુક્તિ મળી ગઈ એવું તો નથી. આપણાં શાસ્ત્રો જ એમ કહે છે કે એકેક જીવે અનંતીવાર જીનદીકા લીધી છે. આમાં કોઈ જીવે પોતાના માટે શંકા કરવા જેવું જ નથી. આ શાસ્ત્રોની વાત છે કે દરેકે દરેક જીવે અનંતીવાર જીનદીકા લીધી છે. અને છીતાં હજ એના જન્મ-મરણના ફેરા તૂટ્યા નથી. તો આવા મુનિ કે જેને પ.કૃ.દેવ પ્રત્યે એક શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થઈ અને એક ગૃહસ્થને એણે ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા પછીનો આ પત્રાંક-૧૮૪૭નો પત્ર જે એમણે ૧૮૪૭ના પોષ મહિનામાં મુંબઈથી લખ્યો. હેડિંગમાં લખે છે કે, જીવને માર્ગ મળ્યો નથી એનું શું કારણ ? એ વારંવાર વિચારી યોગ્ય લાગે ત્યારે સાથેનું પત્ર વાંચ્યો. સૌ પ્રથમ તો જીવને માર્ગ મળ્યો નથી ને એનું શું કારણ ? એ એક જ જે સવાલ છે તેના ઉપર જીવે ખૂબ વિચારવાનું છે. આ તો મુનિ પર લખાયેલો પત્ર છે. પણ દરેકે દરેક જીવે વિચારવાનું છે, કારણ કે આ ખૂબ મહત્વનો પત્ર છે, કે જેમાં મોક્ષમાર્ગ પ.કૃ.દેવે દર્શાવેલો છે. તો મુનિને તો વિચાર આવે ને ? આપણે કલ્યાણથી કહીએ કે તેમને થાય કે મેં તો દીક્ષા લીધી છે તો મને તો માર્ગ મળી ગયો છે. પણ પછી તરત વિચારવું જોઈએ કે શાસ્ત્રમાં તો એમ કહ્યું છે કે એકેક જીવે અનંતીવાર દીક્ષા લીધી છે અને જો માર્ગ મળ્યો હોય એની તો મુક્તિ થાય તો હજ મુક્તિ કેમ નથી થઈ ? આમ એક સવાલમાંથી બીજો, ત્રીજો, ચોથો એમ સવાલ ઊભો થાય. બીજ રીતે કહીએ તો પ.કૃ.દેવનું પદ કે “બહુ પુણ્ય કેરા પુંજથી.....ટથ્યો.” એ આખું પદ જો આપણે વાંચીએ અને એમાં કહે છે કે,

“હું કોણ છું ? જ્યાંથી થયો ? શું સ્વરૂપ છે મારું ખરું ? કોના સંબંધે વળગણાં છે ? રાખું કે એ પરિહદું ?” તો આ એક જ સવાલમાંથી એટલા બધા સવાલ ઉત્પન્ન થાય કે જીવ ઠેઠ તત્ત્વજ્ઞાનના મૂળ સુધી પહોંચી જઈ શકે. એટલે પ.કૃ.દેવે મુનિશ્રીને એમ કહ્યું કે આ સવાલ પર તમે વારંવાર વિચાર કરો અને પછી તમને યોગ્ય લાગે તો તમે આ પત્ર વાંચજો. લખે છે કે, હાલ વિશેષ લખી શકવાની કે જણાવવાની દશા નથી, તોપણ એકમાત્ર તમારી મનોવૃત્તિ કિંચિત્ દુભાતી અટકે એ માટે જે કંઈ અવસરે યોગ્ય લાગ્યું તે લખ્યું છે. હવે પ.કૃ.દેવ કે જેમની આપણે બીજા પત્રોમાં અદ્ભુત દશાનાં દર્શન કર્યાં. એ દશા એવી છે કે એ પોતે સતત આત્મ-જાગૃતિમાં રહે છે અને જે કર્મના ઉદ્યમાં હોય એટલાં જ કાર્યો કરે છે. આવી પરિસ્થિતિ હોવાથી વિશેષ લખી શકવાની કે જણાવવાની દશા નથી. છીતાં મુનિશ્રીને કહે છે કે તમારી મનોવૃત્તિ કિંચિત્ દુભાતી અટકે તે માટે જે યોગ્ય લાગ્યું તે અમે લખ્યું છે. પછી આગળ કહે છે અમને લાગે છે કે માર્ગ સરળ છે, પણ પ્રામિનો યોગ મળવો દુર્લભ છે. ભગવાન મહાવિરે પ્રરૂપેલો માર્ગ—અનાદિકાળથી ચાલ્યો આવતો માર્ગ, કે જે માર્ગનું વર્તમાનકાળના જીવોને ભાન નથી કે સાચો માર્ગ શું છે ? પણ એ માર્ગ કેવો ? તો કહે કે એ માર્ગ સરળ છે પણ એ માર્ગની પ્રામિનો યોગ દુર્લભ કીધો. જે જીવને એ માર્ગની પ્રામિનો યોગ મળી જાય તો તો પછી એ માર્ગ સરળ જ છે. એ કઈ રીતે ? તો આ પત્ર આગળ વાંચશું એટલે ખબર પડશે. સત્ત્વસ્વરૂપને અભેદભાવે અને અનન્ય ભક્તિએ નમોનમઃ સત્ત્વસ્વરૂપ એટલે કે આત્મસ્વરૂપને અભેદભાવે અને અનન્ય ભક્તિએ વંદન કર્યાં. તો આપણે કહીએ કે જીવની જો બધે આત્મમય દસ્તિ બની જાય, એટલે જીવ અભેદ બની જાય, ભેદબુદ્ધિ

ટળી જાય. એટલે કે જ્યાં જુએ ત્યાં પોતાને આત્મા જ દેખાય. આવા અભેદભાવે, અને ભક્તિ પણ કેવી? અનન્ય, એટલે એના જેવી બીજી નહીં, તો આવા અભેદભાવે અને અનન્ય ભક્તિએ પ.કૃ.દેવે સત્સ્વરૂપને વંદન કર્યા, નમન કર્યા. અને પછી હવે મોક્ષમાર્ગનું રહસ્ય પ.કૃ.દેવ જણાવે છે કે, ભાવ અપ્રતિબદ્ધતાથી નિરંતર વિચરે છે એવા જ્ઞાનીપુરુષનાં ચરણારવિંદ, તે પ્રત્યે અચળ પ્રેમ થયા વિના અને સમ્યક્પ્રતીતિ આવ્યા વિના સત્સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને આવ્યેથી અવશ્ય તે મુમુક્ષુ જેનાં ચરણારવિંદ તેણે સેવ્યાં છે, તેની દશાને પામે છે. આ માર્ગ સર્વ જ્ઞાનીઓએ સેવ્યો છે, સેવે છે, અને સેવશે. હવે આ માર્ગનું રહસ્ય. આમ જેને કહીએ કે ભગવાન મહાવીર કે જેમને થયાને ૨૫૦૦ વર્ષની ઉપરનો સમય થયો કે જેમાં ભગવાન મહાવીર પછી ગણધરો અને આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષો થતા ગયા. પણ પછી એમ કરતાં કરતાં અનુકૂમે એવો સમય આવ્યો કે આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષોનો અભાવ થવા માંડ્યો અને ધર્મની જે ધૂરા છે તે ત્યાગી મહાત્માઓના હાથમાં આવી કે જેને ત્યાગ છે પણ આત્મજ્ઞાન નથી. એટલું જ નહીં પણ વિદ્વાનો અને અભ્યાસીઓ કે જે ધર્મની બાબતમાં પોતાની બુદ્ધિએ સમજતા થયા. પણ આ આખી જે પ્રક્રિયા છે કે જેમાં આત્મજ્ઞાનનો અભાવ રહ્યો અને આમ થવાથી શું પરિસ્થિતિ બની? તો કહે કે જ્યાં આગળ બે આર્થાર્ય વચ્ચે મતભેદ થયો ત્યાં તેના બે ભાગ થયા અને આમ ગયણના બે ટુકડા થયા. આમ ગયણના બેદ વધતા ગયા. જૈન ધર્મ ખંડિત બનતો ગયો. એટલું જ નહીં પણ જે જે મહાત્માઓ અથવા ત્યાગી પુરુષો કહો તેઓ પોતે રૂઢિગત રીતે જેમ ધર્મનું આરાધન કરતા આવ્યા, તેમ તેઓ એમ માનતા આવ્યા કે અમે જે રીતે ધર્મનું આરાધન કરીએ છીએ એ જ ભગવાન

મહાવીરનો માર્ગ અને એ જ સાચો માર્ગ. અન્ય લોકો જે રીતે આરાધન કરે છે એ સાચો માર્ગ નથી. એટલે પ.કૃ.દેવના વખતમાં સૌથી વધુ ગયું હતા. અને ત્યાર પછી આ સવાસો વર્ષનો સમય ગયો. તો ગયણના એટલા બધા બેદ થઈ ગયા કે, આપણે જ્યાં નજર કરીએ તો ત્યાં બેદ પડીને, બે બેના ચાર, ચારના છ એમ ભાગ થાય. તો જ્પ, તપ, ક્રિયાઓ, તપશ્ચર્યા, અનુષ્ઠાનો એવી રીતે ધર્મનું આરાધન રહ્યું કે જેમાં સામાયિક કહો, પ્રતિકમણ કહો, શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કહો, આ બધું રહ્યું પણ બધું જ બહિર્ભાવથી. એને જે જીવો પોતાનું સમગ્ર જીવન પણ એ રીતે આરાધન કરવામાં વિતાવે તો પણ એને માર્ગ શું? એનો ખ્યાલ ન હોય અને એ જીવ તો એમ જ માનતો હોય કે પોતાને સાચો માર્ગ મળી ગયો છે અને પોતે પોતાનું કલ્યાણ કરી રહ્યો છે. પણ એના જન્મમરણના ફેરા છે એ તો એવા ને એવા જ ચાલુ રહે. પ.કૃ.દેવ કે જે ભગવાન મહાવીરના અંતેવાસી શિષ્ય અને એને પણ પોતે કરેલી જે ભૂલ, જેના કારણે એના જન્મમરણના ફેરા આટલા બધા વધી ગયા, તો જીવારે એમને સાચા માર્ગનો ખ્યાલ આવ્યો, આમ જગત પ્રત્યે એમણે જીવારે દસ્તિ કરી અને લોકો જે આરાધન કરે છે તો એમને એમ લાગ્યું કે લોકોને સાચા માર્ગનો ખ્યાલ નથી. અને એટલે જ આ પત્રની શરૂઆતમાં જ મુનિને શું લાગ્યું? કે જીવને માર્ગ મળ્યો નથી તેનું શું કારણ? એમ કહી વિચાર કરવાનું કર્યું અને પછી આ માર્ગનું રહસ્ય કહો કે આ માર્ગ કહો તે દર્શાવે છે. ભાવ અપ્રતિબદ્ધતાથી નિરંતર વિચરે છે એવા જ્ઞાનીપુરુષનાં ચરણારવિંદ, તે પ્રત્યે અચળ પ્રેમ થયા વિના અને સમ્યક્પ્રતીતિ આવ્યા વિના સત્સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને આવ્યેથી અવશ્ય તે મુમુક્ષુ જેનાં ચરણારવિંદ તેણે સેવ્યાં છે,

તેની દરશાને પામે છે. તો કેવા જ્ઞાનીપુરુષ ? કે જે અપ્રતિબદ્ધ બની ગયા છે. એટલે કે એ મન, વચન, કાયાના યોગની બધી પ્રવૃત્તિ કરવી પડે એ કરતાં હોવા છતાં અમને કર્મનું બંધન નથી થતું. આવી રીતે એ પ્રતિબદ્ધતાથી વિચરે છે. એવા જ્ઞાનીપુરુષ, તેના ચરણારવિંદ કે જેના પ્રત્યે પ્રેમ કેવો ? તો કહે કે અચળ પ્રેમ થયા વિના અને સમ્યક્પ્રતીતિ આવ્યા વિના સત્ત્વસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થતી નથી. તો પહેલી વાત તો એ કે આવા જ્ઞાનીપુરુષ મળવા જોઈએ. એના પ્રત્યે જીવને અંતઃકરણથી ખાતરી થઈ જવી જોઈએ કે આ જ જ્ઞાનીપુરુષ અને એના થકી મારું કલ્યાણ થશે જ. આવી પ્રતીતિ થવી જોઈએ. અને એની સાથે સાથે એને એવી દઢ શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થાય. એ શ્રદ્ધા જે છે ને એ જ માર્ગનો પાયો છે. આવી શ્રદ્ધા થઈ તો એના અંતઃકરણમાં ભક્તિ જાગવાની જ. અને એ ભક્તિમાં જે અચળ પ્રેમ લાગેલો હોય તો એ ઉત્કૃષ્ટ પ્રકારની ભક્તિ કહેવાય. તો આવો અચળ પ્રેમ અને સમ્યક્પ્રતીતિ જીવને આવે ત્યારે એને સત્ત્વપુરુષની એટલે કે પોતાના આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થાય. બીજી રીતે કહીએ તો એ પોતાના અજ્ઞાનને દૂર કરી આત્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી શકે. તો અવશ્ય તે મુમુક્ષુ જેના ચરણારવિંદ તેણે સેવ્યા છે તેની દરશાને પામે છે, તો એ જ્ઞાનીપુરુષની જે દરશા છે ને તે દરશાની પ્રાપ્તિ જીવ કરી શકે. આ માર્ગ બતાવ્યો. પછી કૂ.દેવ કહે છે, આ માર્ગ સર્વ જ્ઞાનીઓએ સેવ્યો છે, સેવે છે, અને સેવશે. અત્યાર સુધી જેટલા જ્ઞાનીપુરુષો થઈ ગયા એ બધા આ માર્ગની સેવનાથી થઈ ગયા પછી સેવે છે એટલે કે વર્તમાનમાં પણ જે જીવ આ જ્ઞાનીપુરુષોના ચરણારવિંદની સેવના કરે છે તે પોતાનું કલ્યાણ સાધી શકશે. અને પ.કૂ.દેવ હવે પોતાની સાખ આપે છે કે જ્ઞાનપ્રાપ્તિ અથી અમને થઈ હતી,

વર્તમાને એ જ માર્ગથી થાય છે અને અનાગત કાળે પણ જ્ઞાનપ્રાપ્તિનો એ જ માર્ગ છે. એટલે હવે ત્રણે કાળને માટે થઈને આ માર્ગ કે જે એક સમાન છે, કે જેનાથી જીવ જ્ઞાનપ્રાપ્તિ કરી શકે. આમ, પ.કૂ.દેવ પોતાની વાત કરી. પછી ત્રણે કાળની વાત કરી. અને હવે કહે છે કે સર્વ શાસ્ત્રોનો બોધ લક્ષ જોવા જતાં એ જ છે. આની અંદર સર્વ શાસ્ત્રો કહ્યાં. પણ જો આપણે માત્ર જૈન શાસ્ત્રોનો જો અભ્યાસ કરીએ અને એમાંથી લક્ષગત વાત તારવી જો સમજવાનો પ્રયત્ન કરીએ તો એમાંથી આ જ વાત નીકળવાની અને જો કોઈ પ્રાણી ધૂટવા દુર્ઘટે છે તેણે અખંડ વૃત્તિથી એ જ માર્ગને આરાધવો. બસ, તો ખરેખર જેને આ બધા જ દુઃખથી ધૂટવું છે, મુક્ત જ થવું છે. એને આ માર્ગનું આરાધન કરવાનું છે. અને તે પણ બરાબર ચિત્તવૃત્તિને અખંડ રાખી અને જે પ.કૂ.દેવ આમાં દર્શાવ્યું એ પ્રમાણે જીવે આરાધના શરૂ કરી દેવી જોઈએ. એ માર્ગ આરાધ્યા વિના જીવે અનાદિકાળથી પરિભ્રમણ કર્યું છે. અનાદિકાળથી જીવ પરિભ્રમણ કરે છે અનું કારણ પણ આ જ છે. એમ દર્શાવ્યા પછી હવે એ જે અનાદિકાળથી જીવનું પરિભ્રમણ થયું એનું કારણ શું ? તો જ્યાં સુધી જીવને સ્વચ્છંદરૂપી અંધત્વ છે, ત્યાં સુધી એ માર્ગનું દર્શન થતું નથી. (અંધત્વ ટળવા માટે) જીવે એ માર્ગનો વિચાર કરવો; દ્રઢ મોક્ષેચણ કરવી; એ વિચારમાં અપ્રમત્ત રહેવું, તો માર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ અંધત્વ ટળે છે, એ નિઃશંક માનજો. જીવ પોતાનું કલ્યાણ સાધી નથી શક્યો કારણ કે અનાદિકાળથી જીવને સ્વચ્છંદ હેરાન કરે છે. અને એને સ્વચ્છંદરૂપી અંધત્વ કીધું. કેમ કે જીવ એમ જ માને કે પોતે હોશિયાર છે, બુદ્ધિશાળી છે, તો કોઈક જીવની યાદશક્તિ સારી હોય તો એમ માને કે મારી યાદશક્તિ તીવ્ર છે તો હું શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરીશ. એમાં તો ભગવાન

મહાવીરનો જ બોધ છે. એ બોધની અંદર જે પ્રમાણે ભગવાને આજ્ઞાઓ કરી હશે એ રીતે હું આરાધન કરીશ અને મારું કલ્યાણ સાધી શકીશ. તો આ જીવનો સ્વચ્છંદ છે. અને જ્યાં સુધી આ જીવનો સ્વચ્છંદ રહ્યો છે ત્યાં સુધી કહે છે કે એને માર્ગનું દર્શન પણ થતું નથી. કેમ કે એ સ્વચ્છંદરૂપી અંધત્વ એવું છે કે એની સામે ગમે તેવી સાચી વસ્તુ રજૂ કરવામાં આવે તો પણ એનું ચિત્ત એ વાત સ્વીકારી ન શકે. પણ જેને કહીએ કે અનેક પ્રકારના જીવો છે. અને એમાં પણ આ પંચમકાળમાં એની કેટલી તીવ્ર અસર છે કે આપણને એમ જ લાગે કે જીવો બધા મોહ અને માયાથી ભરેલા જ છે. છતાં આવા પંચમકાળમાં કોઈક કોઈક તો હળુકમી જીવ હોય જ ને ? કે જેને આત્મકલ્યાણની ભાવના હોય. અને આવા હળુકમી જીવો છે તે જ્ઞાનીપુરુષનો બોધ સાંભળે તો એના પર વિચાર કરતા તો થઈ જ જ્યા. તેને થાય કે મેં જે કુળમાં જન્મ લીધો અને એ કુળના ધર્મની મને પ્રાપ્તિ થઈ અને એ ધર્મનું તો હું બરાબર આરાધન કરું છું. એ વિચાર કરતો તો થાય જ કે હું આટલો આટલો ધર્મ કરું છું પણ મારી અંદર રહેલો જે કોષ તે તો હટતો નથી. મારી અંદર રહેલા જે કષાય ભાવો તે તો ઓછા થતા નથી. આ પાંચેય ઈન્દ્રિય અને એના વિષયો તરફનું મારું જે ખેંચાણ છે તે ખેંચાણ તો કદાચ પાતળું પડ્યું હશે પણ તે અંદર બેઠેલું તો છે જ, તો જીવને એમ લાગે કે મારી અંદર પરિવર્તન થતું નથી અને હું ધર્મનું આરાધન તો કરું છું તો એને એમ તો થતું જ જોઈએ કે આ બધું કરવા છતાં પણ જે મારી પ્રકૃતિ ન ફરતી હોય તો ક્યાંક ખોટું છે, ક્યાંક ભૂલ થાય છે. કહે છે કે અંધત્વ ટળવા માટે જીવે એ માર્ગનો વિચાર કરવો. દઢ મોક્ષેચ્છા કરવી. આમ સમક્ષિતનું આ લક્ષણ છે સંવેગભાવ. એટલે કે મારે મોક્ષની જ પ્રાપ્તિ કરવી છે. બીજું કાંઈ

પ્રાપ્ત કરવું નથી. અને આ જે મોક્ષમાર્ગલક્ષી વિચાર છે એ વિચાર જ સતત કરતા રહેવું, કે જે વિચાર કરવામાં અપ્રમત્તા રહેવું. આમ જો જીવ પોતાના ચિત્તને સમગ્રપણે આ કાર્યમાં જોડી દે તો માર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ અને અંધત્વ ટળે છે એ નિઃશંક માનજો. આપણે વિચારીએ કે આ એકેક વચ્ચન પ.કૃ.દેવે કોને લખ્યાં છે ? તો કહે કે પંચમહાત્રધારી મુનિશ્રીને લખ્યાં છે. તો જો મુનિશ્રીને આટલું લખ્યું તો પછી આપણી અંદર તો કેટલો સ્વચ્છંદ બેઠેલો હશે ? આગળ કહે છે કે અનાદિકાળથી જીવ અવળે માર્ગ ચાલ્યો છે. જોકે તેણે જ્ય, ત્ય, શાસ્ત્રાધ્યયન વગેરે અનંત વાર કર્યું છે; તથાપિ જે કંઈ પણ અવશ્ય કરવા યોગ્ય હતું તે તેણે કર્યું નથી; જે કે અમે પ્રથમ જ જ્ઞાનાયું છે. એક તો પહેલી વાત એ કે જીવ અનાદિકાળથી અવળે માર્ગ ચાલ્યો છે. અને બીજું જે આપણે એ વાતની વિચારણા પણ કરી કે જ્ય, ત્ય, શાસ્ત્રાધ્યયન, આ બધું તો ખૂબ કર્યું છે પણ આ બધું કરવા છતાં જે કરવાનું હતું એ એનાથી થયું નથી. તો કરવાનું શું હતું ? તો કહે છે કે એ અમે પત્રની શરૂઆતમાં જ્ઞાનાયું છે. આટલી વાત કર્યા પછી મુનિશ્રીને આ જૈન દર્શનનો એક દાખલો આપે છે કે સૂયગડાંગ સૂત્રમાં ઋષદેવજી ભગવાને જ્યાં અણાણું પુત્રોને ઉદ્દેશ્યા છે, મોક્ષમાર્ગ ચઢાવ્યા છે ત્યાં એ જ ઉપદેશ કર્યો છે. આપણી આ વર્તમાન ચોવીશીઃ; જેના પ્રથમ તીર્થકર શ્રી ઋષભદેવ ભગવાન એમનું દણાંત આપે છે કે ઋષભદેવ કે જેમને સો પુત્રો હતા. વિશાળ મોટું સામ્રાજ્ય હતું. પણ ભગવાન ચરમશરીરી હતા. એ જ દેહે તેઓ મુક્ત થવાના હતા. એ પોતે જન્મથી ત્રણ જ્ઞાનના ધણી હતા. પરંતુ કર્મના ઉદ્યમાં રાજ્યસુખ એમને પ્રાપ્ત થયું હતું. એ કર્મ ખપાવવા માટે થઈને પણ રાજ્યશાસન એમણે ચલાવું પડે. પણ જ્યારે એ

કર્મ પૂરું થયું એટલે એમને સંસારનો ત્યાગ કરવાનો વખત આવ્યો ત્યારે એ બધું ત્યાગ કરતી વખતે એણે પોતાનું રાજ્ય છે એ બધા પુત્રોની વચ્ચે સરખે ભાગે વહેંચી દીધું. એ વહેંચી અને પછી ભગવાન જંગલમાં ચાલી ગયા. એમણે દીક્ષા લીધી. અને પોતાની આરાધનામાં તેઓ લાગી ગયા. એમાં જે ભરત છે તે ચક્રવર્તી થયા. એટલે એના ૮૮ ભાઈઓએ એની આજ્ઞામાં રહેવું પડે. અને જેમ ભરત કહે તેમ કરવું પડે. અને ભરતે તો કહેણ મોકલી દીધું. તો ૮૮ ભાઈઓના અંત:કરણમાં અસંતોષ ઊભો થયો કે, અમે એક જ પિતાના પુત્રો, પિતાજી બધાને સરખે ભાગે રાજ્ય વહેંચી ગયા છતાં ભરત જેમ આજ્ઞા કરે એમ જ અમારે કરવાનું ? હવે તે ૮૮ ભાઈઓએ વિચાર્યું કે જો આપણે બધા સાથે મળી ભરત સામે લડાઈ કરવા જશું તો પણ એને જીતી નહીં શકીએ કેમ કે એ ચક્રવર્તી છે. આમ ભરતની નીચે રહી રાજ્ય કરવું એમને દુઃખદાયક લાગે છે અને ભરતની નીચે રહ્યા વગર છૂટકો નથી. એટલે આવી દ્વિધાનું કરવું શું ? તેથી તેઓએ આ ફરિયાદ ઋષભદેવ ભગવાન પાસે જઈને કરી. ત્યારે ઋષભદેવ ભગવાન કહે છે કે તમે આ રાજ્યપાટ જે છે એની અંદરથી જે સુખ પ્રાપ્ત કરવા હોય છો એ સુખ કેટલા વખતનું ? તો આ બધા ભાઈઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે આ સુખ વધુમાં વધુ કેટલા વખતનું ? તો કહે કે આ ભવ પૂરતું. આપણે જીવીએ એટલો સમય. પછી તો બધું જ ત્યાં ને ત્યાં જ મૂકીને જવાનું ને ? એટલે એ રાજ્યપાટ પોતાનું છે એમ માનીને એ સુખ માને પણ એમાં પણ ઉપાધિ કાંઈ ઓછી હોય છે ? એટલે એ ઉપાધિને હિસાબે પણ એને ઉદ્દેગ અને ઉચાટ વધુ હોય, કદાચ સુખ તો થોડું જ હોય. અને પછી બીજી વાત પૂછે છે કે તમને હું અનું સુખ બતાવું કે એનાથી મોઢું બીજું

એક પણ સુખ નથી. અને એ સુખની પ્રાપ્તિ એકવાર થઈ પછી એ હમેશાં તમારી સાથે જ રહે. એ સુખ પાછું ચાલી ન જાય. તો ફરી બધા ભાઈઓ વિચારવા લાગ્યા કે આ તો શાશ્વત સુખ મેળવવાની વાત છે. જ્યારે સંસારમાં તો ક્ષણિક સુખ છે. એ સુખ હજી ભોગવ્યું કે ન ભોગવ્યું ત્યાં તો એ ચાલ્યું જાય છે. પછી દુઃખ ચાલુ થઈ જાય છે. ભગવાન તો કહે છે કે એટલું મોહું સુખ બતાવું કે એનાથી મોહું બીજું સુખ નહીં, અને હમેશાં રહેવાનું. એટલે એ ૮૮ ભાઈઓએ ભગવાન સમક્ષ બે હાથ જોડી વિનંતી કરી છે કે અમને એ શાશ્વત સુખ દર્શાવો. અને કહે છે કે એ બધાને આ જે મુનિશ્રીને ઉપદેશ કર્યો ને તે જ ઉપદેશ ભગવાને તેમના ૮૮ પુત્રોને કર્યો. અને તે બધા એ જ વખતે ભગવાનને સમર્પિત થઈ, દીક્ષિત બની ગયા અને કહેવાય છે તે બધાં તે જ લવે મોક્ષે ગયા. આમ આ એક સમર્થ દાખલો જૈન દર્શનનો છે. હવે આગળ કહે છે કે હે આયુષ્યમાનો ! આ જીવે સર્વે કર્યું છે. એક વિના, તે શું ? તો કે નિશ્ચય કહીએ છીએ કે સત્પુરુષનું કહેલું વચ્ચે, તેનો ઉપદેશ તે સાંભળ્યાં નથી, અથવા રૂડે પ્રકારે કરી તે ઉઠાવ્યાં નથી. અને એને જ અમે મુનિઓનું સામાયિક (આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ) કહ્યું છે. આ જીવે ધર્મ કરવામાં કાંઈ બાકી નથી રાખ્યું. ખૂબ કર્યું છે. પણ એક આ વિના તો એ શું ? પ.કૃ.દેવ નિશ્ચયથી કહે છે કે સત્પુરુષોનું કહેલું વચ્ચે, તેનો ઉપદેશ તે સાંભળ્યો નથી. અને કદાચ તે સાંભળ્યો છે તો તે રૂડે પ્રકારે કરીને ઉઠાવ્યો નથી. એટલે એને જે ઉપદેશમાં આજ્ઞાઓ કરી તેનું જે નિષાપૂર્વક આરાધન કરવું જોઈએ એ કર્યું નથી. અને જો જીવ જ્ઞાનીપુરુષનો ઉપદેશ સાંભળી એનું બરાબર આરાધન કરે તો પ.કૃ.દેવ કહે છે કે એને જ અમે મુનિઓનું સામાયિક એટલે કે આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ

કહ્યું છે. પછી સુધર્મા સ્વામી જંબુસ્વામીને ઉપદેશો છે કે જગત આખાનું જેણો દર્શન કર્યું છે, એવા મહાવીર ભગવાન, તેણો આમ અમને કહ્યું છે :- ગુરુને આધીન થઈ વર્તતા એવા અનંત પુરુષો માર્ગ પામીને મોક્ષપ્રામ થયા તો આ સુધર્મા સ્વામી જેને ભગવાન મહાવીરનો બોધ કહ્યો કે, ‘ગુરુને આધીન થઈ વર્તતા એવા અનંત પુરુષો માર્ગ પામીને મોક્ષપ્રામ થયા. આમ હકીકતની અંદર જે ગુરુત્વ છે તે મુખ્ય બની જાય છે. તો તે કઈ રીતે ? તો જૈન દર્શન એમ કહે છે કે સત્રદેવ, સત્રગુરુ અને સત્રધર્મ પ્રત્યે જો જીવને શ્રદ્ધા થાય અને પછી ગુરુ આજ્ઞા મુજબ જો જીવ પોતાનું આરાધન શરૂ કરે તો એ જીવ અનુક્રમે પોતાનું કલ્યાણ સાધી શકે. તો સત્રદેવ એટલે કે તીર્થકર ભગવંત, કે જેને સંપૂર્ણ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ છે. ગુરુ પણ એવા કે જેની આગળ સત્ત લાગેલું હોય. ગુરુ ઘણા બધા હોય પણ સત્રગુરુ એટલે જેને પોતાના આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થઈ છે, ગ્રંથિભેદ થયો છે એ ગુરુ. અને સત્રધર્મ-તો કહે છે કે એ ધર્મ આપણને ભગવાન મહાવીરે આપેલો છે. કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ, ભગવાને સનાતન જૈન ધર્મની પ્રદૂપણા જગતના જીવોને કરી છે. જે ધર્મનું સ્વરૂપ પ.કૃ. દેવ બરાબર જ્ઞાનતા હતા. અને એ જ્ઞાનતા હોવાથી એમણે જે પછી રચના કરી છે કે, “મૂળ મારગ સાંભળો—જિનનો રે” તો આ ગ્રંથીય પ્રત્યે શ્રદ્ધા. ત્યારથી માર્ગની શરૂઆત થાય છે. પણ જીવનું સામર્થ્ય નથી કે તે સત્રદેવને ઓળખી શકે, તેના સ્વરૂપને ઓળખી શકે કે ધર્મના સ્વરૂપને સમજી શકે. કેમ કે ધર્મ તો આગમમાં ભરેલો છે. અને આગમ એટલે દરિયો. એનો ઘણો બધો અત્યાસ કર્યા પછી પણ એ ધર્મની રહસ્યમય વાત જીવને સમજાઈ જવી એ તો બહુ કઠિન છે, બહુ મુશ્કેલ છે. એટલે સદ્ગુરુ જ અને સત્રધર્મ જે છે, અથવા

ધર્મનું જે સ્વરૂપ છે એ સમજાવતા જાય. અને એનું ઘડતર કરતા જાય અને આમ જેમ જીવનું ઘડતર થતું જાય તેમ તેમ એ જીવ સત્રદેવના સ્વરૂપને ઓળખતો જાય અને એટલે જ એ માર્ગના આરાધનમાં સત્રગુરુનું મહાત્મ્ય ઘણું વધી જાય છે. અને એ પણ ભગવાન મહાવીરે કહ્યું કે ગુરુને આધીન થઈ વર્તતા એવા અનંત પુરુષો માર્ગ પામીને મોક્ષપ્રામ થયા. એક આ સ્થળો નહીં પણ સર્વ સ્થળે અને સર્વ શાસ્ત્રમાં એ જ વાત કહેવાનો લક્ષ છે. પ.કૃ.દેવ કહે છે કે ખાલી આપણે અહીંથાં જ, માત્ર આપણાં શાસ્ત્રોમાં જ આ વાત છે એમ નહીં પણ જેટલાં આસ્તિક દર્શનો છે, આત્માને માનતાં જે દર્શનો છે, અને એમાં પણ જ્ઞાની અને મહાજ્ઞાની મહાત્માઓ થઈ ગયા છે એ બધાનાં શાસ્ત્રોની અંદર આ વાત જ જ્ઞાનવામાં આવી છે. એના પર જ લક્ષ આપવામાં આવ્યો છે. અને આપણા જૈન દર્શનનું જેને કહીએ કે એક મુખ્ય સૂત્ર કે જે ઘણું ઘણું કહી જાય છે.

(આણાએ ધર્મો આણાએ તવો)

જીવ ધર્મ કરે છે, તપ કરે છે, પણ આજ્ઞાપૂર્વક નથી કરતો એટલે એનો ધર્મ અને તપ કાર્યકરી બનતાં નથી. મુક્તિનાં કારણ બનતાં નથી. પણ જો એ સત્રગુરુની આજ્ઞા મુજબ આરાધન કરે તો એની અંદર જ ધર્મ અને તપ સમાઈ જાય છે. અને આ આચારાંગ સૂત્રનું વચ્ચે છે. સર્વ સ્થળે એ જ મોટા પુરુષોનો કહેવાનો લક્ષ છે, એ લક્ષ જીવને સમજાયો નથી. તેના કારણમાં સર્વથી પ્રધાન એવું કારણ સ્વચ્છંદ છે. જે આપણે અહીં આ પત્રમાં આગળ પણ કહ્યું છે કે સ્વચ્છંદ જે જીવને માર્ગનો જ્યાલ નથી આવવા દેતું તો તે વાત ફરી રીપીટ કરે છે કે જે સાચી વાત છે, સાચો માર્ગ છે. ભગવાન મહાવીરે આપેલો માર્ગ છે. છતાં પણ તે કેમ જીવને સમજાતો નથી તો તેનું

મુખ્ય કારણ સ્વચ્છંદ છે. એવા પુરુષને પ્રતિબદ્ધતા (લોકસંબંધી બંધન, સ્વજનકુટુંબ બંધન, દેહાભિમાનરૂપ બંધન, સંકલ્પવિકલ્પરૂપ બંધન) નડે છે. જીવને મુખ્ય તો સ્વચ્છંદ નડે છે પણ કોઈ એવા હળુકમી જીવ હોય અને જેણે સ્વચ્છંદને પાતળો પાડ્યો તો પછી એને આ પ્રતિબંધ નડે. આમાં ચાર પ્રકારના પ્રતિબંધ કીધા. તો પ્રથમ લોકસંબંધી બંધન, અને બીજું સ્વજનકુટુંબ બંધન. જીવને તો લોકોમાં પોતાનું સારું કહેવાય, પોતે જે કાંઈ પણ કરે તો લોકોમાં પોતાની વાહ વાહ થાય, પોતાની કીર્તિ ફેલાય, અને પોતે જે કાંઈ કાર્ય કરે તેમાં તેની ટીકા ન થાય એ પ્રકારનું જ એ કાર્ય કરે એવી એની ભાવના હોય છે. અને આવી ભાવના હોવાથી ધર્મ પણ એ લોકોને અનુકૂળ પડે, લોકોને ગમે ને એ રીતે જ કરે. અને એ લોકપ્રતિબંધ અનાદિકાળથી જીવને અટકાવતો આવ્યો છે. બીજું—સ્વજન કુટુંબ બંધન—તો જે કુટુંબમાં ધર્મનું આરાધન થતું હોય, જ્યાં જન્મ થયો તો એ સંસ્કાર બાળપણથી જ એ જીવમાં પડવા મંદે, પછી એ સંસ્કાર દઢ થાય, અને પછી એ માનવા માંડે કે આ જ મારો સાચો ધર્મ. આમ જ ધર્મનું આરાધન થાય. અને જો કોઈ જીવ હળુકમી હોય અને ધર્મનું આરાધન કરતાં એને પોતાનામાં કોઈ પરિવર્તન ન દેખાતું હોય અને કોઈ શાનીપુરુષનાં એણે વચનો સાંભળેલાં હોય અને એને એ શાનીપુરુષનો જો જોગ થાય, અને એની પાસે એ ધર્મ કરવા જાય તો એનાં કુટુંબીજનો એને અટકાવે કે આપણો ધર્મ છોડીને બીજે તો જવાતું હશે? એ બંધન જીવને નડે. પછી દેહાભિમાન બંધન—આ બંધન જીવને એવું છે કે જીવને આ શરીરમાં મારાપણાનો ભાવ. પાછી જીવને બુદ્ધિ મળી, સ્મરણશક્તિ મળી, મન એટલે વિચારશક્તિ મળી. એટલે એને એ બધાનું

અભિમાન. એ અભિમાન એવું કે એને સાચી વાત ગ્રહણ કરવા જ ન હે. અને ચોથું છે સંકલ્પ-વિકલ્પરૂપ બંધન. આ બંધન એવું છે કે જે બધા જ જીવને નડે. પોતે જે પણ કરે છે તેમાં પોતે સાચું જ કરે છે. યથાયોગ્ય જ કરે છે. અને બીજા લોકો તો આમ કરે છે. એમ ગમે તે કાર્ય હાથમાં લે ને એને સંકલ્પવિકલ્પ તો ઉભા થવાના જ. તો આ બધાં બંધન છે તે જીવને નડે છે. એમાં સૌથી મોટું બંધન તો સ્વચ્છંદ કીધું. અને પછી પ્રતિબંધ કીધા. આ વાત પ.કૃ.દેવે કોને દર્શાવી? તો કહે દીક્ષિત મુનિશ્રીને! કે જીવને આ બધું નડે છે. તો મુનિશ્રીએ તો આ બધાં બંધનો કદાચ પાતળાં પણ પાઠેલાં હોય, પણ બીજા જીવો એને તો આ બંધનો કેટલાં બધાં નડતાં હોય. એ બંધન ટાળવાનો સર્વોત્તમ ઉપાય જે કંઈ છે તે આ ઉપરથી તમે વિચારો. બસ, તો આ બધાં બંધન તોડે નહીં ત્યાં સુધી જીવ સાચી વાત ગ્રહણ પણ ન કરી શકે. માટે કહે છે કે આનો ઉપાય તમે આના પરથી વિચારો. અને એ વિચારતાં અમને જે કંઈ યોગ્ય લાગે તે પૂછજો. અને એ માર્ગ જો કંઈ યોગ્યતા લાવશો તો ઉપશમ ગમે ત્યાંથી પણ મળશે. હવે પ.કૃ.દેવે પોતાનું હંદય થોડું વધારે મુનિશ્રી પાસે ખોલ્યું. પોતાનું અંત:કરણ જજાયું અને આ પત્રમાં વિશેષ સ્પષ્ટતા કરી. પછી આ માર્ગ યથાતથ્ય જીવને સમજાતો નથી એનાં કરણો દર્શાવ્યાં. અને તે કારણોને કેમ દૂર કરવાં એ પણ એની અંદર દર્શાવ્યું. પછી એના માટે થઈને માણસ કાંઈ પણ વિચારે તો એવું મન એને જે દિશામાં લઈ જાય એ તરફ એ વિચારતો થઈ જાય. પણ મુનિશ્રીને તો એક દઢ શ્રદ્ધા થઈ ગઈ છે પ.કૃ.દેવ પ્રત્યે. એટલે એમને તો પ.કૃ. દેવનાં વચનો પર શ્રદ્ધા છે જ. ઇતાં પણ કહે છે કે તમારી વિચારધારા બીજી તરફ જતી હોય તો એ બાબત અમને જણાવા યોગ્ય લાગે તો અમને પૂછજો. પછી

સંતોષ ઈશ્વરદન પ્રસાદી છે, જે શ્રદ્ધા અને ભક્તિથી મળે.

સદગુરુ પ્રસાદ ॥ માર્ચ - ૨૦૧૧

હવે કહે છે અને એ માર્ગ જો કંઈ યોગ્યતા લાવશો તો ઉપશમ ગમે ત્યાંથી પણ મળશે. આમ જીવને સાચો માર્ગ શું છે તેનો જ્યાલ આવી જવો જોઈએ. પછી તો આણાએ ધર્મો, આણાએ તત્વો-આજ્ઞાનું આરાધન એ જ ધર્મ, આજ્ઞાનું આરાધન એ જ તપ. આમ જીવે આ આરાધન શરૂ કરી દેવું જોઈએ. અને યોગ્યતા કેળવવી જોઈએ. પ.કૃ.દેવ યમનિયમમાં કહે છે કે “યમ નિયમ સંજ્ઞમ.....વહુ સાધન બાર અનંત કિયો” આમ જીવે અનાદિકાળથી ખૂબ ધર્મ કર્યો છતાં પણ એના હાથમાં કંઈ આવ્યું નહીં. (અથ કર્યો ન બિચારત... ચતુરાંગુલ હૈ દગ સે) આમ આ માર્ગનું જે ગૂઢ રહસ્ય છે તે પ.કૃ.દેવ આ માર્ગમાં દર્શાવી દીધું. અને આગળ કહે છે કે જો તમે યોગ્યતા લાવશો તો ઉપશમ એટલે ગુરુગમ જ્ઞાન ગમે ત્યાંથી મળી રહેશે. પછી મુનિશ્રીને ચકાસવા માટે કહે છે કે ઉપશમ મળે અને જેની આજ્ઞાનું આરાધન કરીએ એવા પુરુષનો ખોજ રાખજો. મુનિશ્રીને તો એવા પુરુષ મળી ગયા છે છતાં કહે છે કે તમે એવા પુરુષનો ખોજ રાખશો. અને ગોતજો. આમ આ ઉપશમ, ગુરુગમ, તે ગુરુકૂપાથી જ પ્રામ થઈ શકે. બાકી બીજાં બધાં સાધન પછી કરવા યોગ્ય છે. આ સિવાય બીજો કોઈ મોકભાર્ગ વિચારતાં લાગશે નહીં. (વિકલ્યથી) લાગે તો જણાવશો કે જે કંઈ યોગ્ય હોય તે જણાવાય. આમ આખો માર્ગ, આજ્ઞાના આરાધનમાં રહેલો છે, તે જ સાચો માર્ગ છે. પણ જો માર્ગ ન મળે તો જીવ અનેક સાધનો કરે પણ એનાથી એનું કલ્યાણ થતું નથી અને એટલા માટે પૂરેપૂરા ખુલાસા સાથે પ.કૃ.દેવ મુનિશ્રીને આ પત્ર લાખે છે. જે જીવને પોતાનું આત્મકલ્યાણ કરવું છે તેના માટે આ ખૂબ મહત્વનો પત્ર છે.

બાળક એ આપણું, સમાજનું, દેશનું ધન છે તેથી....

બાળકને વિનય અને વિવેકી બનાવજો.

બાળકને નાનપણથી ચોકસાઈથી કામ કરવાની ટેવ પાડજો.

બાળકને નીડર બને તે માટે બહાદુરોની વાતો સંભળાવજો.

બાળકને ખોટી બીક બતાવી ડરપોક બનાવશો નહિ.

બાળકને નિયમિત કસરત કરાવી ખડતલ બનાવજો.

બાળકને લાડ લગાવજો, પણ મોઢે ચડાવશો નહિ.

બાળકની પ્રવૃત્તિઓ પર સતત ધ્યાન રાખજો.

બાળકને વાતવાતમાં મારશો નહિ.

બાળકને સારાં પુસ્તકો વાંચવાની ટેવ પાડજો.

બાળકના દરેક પ્રશ્નના જવાબ સંતોષકારક આપજો.

બાળકની નવું જ્ઞાનવાની વૃત્તિને કદાપિ દબાવશો નહિ.

બાળકની હાજરીમાં ઘરમાં કોઈનું અપમાન કરશો નહિ.

બાળકની હાજરીમાં કદાપિ અશ્રિલલ શબ્દો બોલશો નહિ.

બાળકને પોતાની જાતે સુધડ રહે તેવી ટેવ પાડજો.

બાળકને વિનય અને વિવેકથી વાતો કરતાં શીખવજો.

બાળકને માત-પિતા, વડીલોને પગે લાગવાનું શીખવજો.

બાળકની સાથે આધ્યાત્મિક વાતો કરશો.

કારણ કે... બાળક આપણું, સમાજનું, દેશનું ધન છે તેમ સમજ તેનામાં સારા સંસ્કાર પાડવાના તમામ પ્રયત્નો કરજો.

બ્ર.નિ. મિનળબેન પાસે બાળકો સુંદર સંસ્કારો અને આધ્યાત્મિક જ્ઞાન મળે તે માટે દર મહિને એકવખત ભેગાં થાય છે. પ.પૂ.ભાઈશ્રી પણ બાળકોમાં સુંદર સંસ્કારો અને આધ્યાત્મિક જ્ઞાન વિકસે તે માટે ખૂબ જ પ્રયત્નશીલ રહે છે.

દક્ષિણ ભારતની ધર્મયાત્રા

“તારે તે તીર્થ” જેમના ચરણોમાં અડસઠ તીરથ સમાયા છે એવા જંગમ તીર્થ જેવા સદ્ગુરુદેવ પ.પૂ.ભાઈશ્રીની પાવન નિશ્ચામાં, બાબ્ય જગતની વિસ્મૃતિ કરી, અંતરયાત્રામાં સ્થિર થવાનો સુઅવસર ઘણા પુષ્યશાળી આત્માઓને પ્રાપ્ત થયો. યાત્રા શબ્દનો અર્થ : યા = જવું = ભળવું-અને ત્રા (તૃ-ધાતુ) તરવું. તો સદ્ગુરુના પરમ સહજભાવમાં ભળવું, ભવસાગરને તરી જવું, અને સિદ્ધત્વમાં સ્થિર થવું. ડિસેમ્બર માસની શિબિરમાં ઘનિષ્ઠ સાધનાનો પુરુષાર્થ કર્યા પછી આ ધર્મયાત્રા મુમુક્ષુઓની આધ્યાત્મિક પ્રગતિને ઘણી જ પુષ્ટિ આપે તે સ્વાભાવિક છે. એનાથી અંતર્મુખતાના પુરુષાર્થને વેગ મળે છે અને પરભાવોથી છૂટી સ્વભાવ તરફ વળવાની યાત્રા શરૂ થાય છે.

આ વર્ષે પણ તા. ૧લી જાન્યુઆરીથી ૮મી જાન્યુઆરી સુધીની દક્ષિણ ભારતની ધર્મયાત્રાનું ખૂબ જ વ્યવસ્થિત આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં ૧૩૮ મુમુક્ષુઓ પ.પૂ. ભાઈશ્રી સાથે આ યાત્રામાં જોડાયેલ. બ્ર.મિનળબેન, રસિકભાઈ, વિનુભાઈ, લલિતબેન, સુધાબેન, દીપકભાઈ તથા બ્ર.કરશનભાઈ સૌઅં આ યાત્રાનો પરમ લાભ લીધો. પ્રથમવાર જ આટલી મોટી સંઘ્યામાં સૌની જવા-આવવાની વ્યવસ્થા એરોપ્લેન દ્વારા કરવામાં આવેલ. જાત્રામાં મોટી ઉંમરના મુમુક્ષુઓની સંઘ્યા વધારે હતી. સૌ ઉલ્લાસ તથા ભક્તિભાવથી આ ધર્મયાત્રામાં જોડાયેલ.

તા. ૧-૧-૨૦૧૧, શનિવાર : નૂતન વર્ષની વહેલી સવારે ૫-૦૦ વાગે સાયલાથી ૬૮ જણાનું એક ચુપ અમદાવાદ એરપોર્ટ જવા રવાના થયું. થોડા મુમુક્ષુઓ અમદાવાદ એરપોર્ટથી જોડાયા. જે.જે. શાહ પરિવારે એરપોર્ટ પર પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા સર્વે યાત્રાળુઓનું ભાવભીજું સ્વાગત કર્યું અને સર્વે માટે ચા-નાસ્તાની સુંદર વ્યવસ્થા કરેલ. મુંબઈ અને પુના વિગેરે સ્થળોથી મુમુક્ષુઓ સીધા બેંગલોર પહોંચ્યા. આમ અમદાવાદથી ૮-૨૦ વાગે એક મોટું ચુપ Indian Airlines દ્વારા રવાના થઈ ૧૧-૨૦ વાગે બેંગલોર પહોંચ્યું. હજારો ફૂટની ઊંચાઈએથી વિમાનમાંથી નીચે જોતાં નીચેની દુનિયા દશ્યમાન હોવા છતાં આપણે તેનાથી તદ્દન અલિમ રહી, આપણા લક્ષ તરફ આગળ વધવા ગતિશીલ હોઈએ અને નીચેની દુનિયા પાછળ છોડતા જઈએ ત્યારે આ વાત અદ્ભુત દ્રષ્ટાપણે રહેવાના પુરુષાર્થની પ્રતીતિ કરાવતી હતી. બેંગલોર એરપોર્ટથી ચાર લક્જરી ટૂ-બાય-ટૂની એ.સી.બસ દ્વારા સૌ શિમોગા જવા રવાના થયા, રસ્તામાં ૫૦ કિ.મી. દૂર “પાર્શ્વલભ્યધામ” નામનું વિશાળ, રમણીય, અદ્ભુત કલાકોત્તરણીથી ભરપૂર તીર્થસ્થળ છે ત્યાં સૌઅં સમૂહમાં દર્શન તથા ચૈત્યવંદન કર્યું. નીચેના ભાગમાં માતા પદ્માવતી દેવીની ઘણી જ પ્રભાવક મૂર્તિ છે. બપોરનું ભોજન ત્યાં પતાવી ૩-૩૦ વાગે ત્યાંથી રવાના થઈ સૌ શિમોગા આદિનાથ ભવન પહોંચ્યા. અર્ધા લોકોનો ઉતારો અહીં તથા અર્ધા લોકોનો ઉતારો હોટેલ સૂર્ય કર્ફટમાં હતો. આમ, લગભગ ૩૦૦ કિ.મી.નો પ્રવાસ થયો. સૌઅં આજ્ઞાભક્તિ તથા આત્મસિદ્ધિ બસમાં કરી હતી.

તા. ૨-૨-૨૦૧૧, રવિવાર : શિમોગામાં દક્ષિણ પદ્મતિનાં શિખરોવાળાં, રંગીન, મૂર્તિઓથી સજીવેલાં ખૂબ જ આકર્ષક મંદિરો છે. સવારે સૌ આદિનાથ જિનાલયમાં દર્શન કરવા ગયા. પ્રશભ રસ નિમગ્ન પ્રતિમાજીનાં દર્શન કરતાં મનના ભાવો નિર્ભળતાને ભજતા હતા. રસ્તામાં એક મોટી ગણપતિદાદાની ભવ્ય મૂર્તિનાં પણ દર્શન કર્યા. ત્યાંથી ૮-૩૦ વાગે રવાના થઈ સૌ હુમચા અતિશય જૈન તીર્થ ગયા. જે માતા પદ્માવતી દેવીનું ૧૪૦૦ વર્ષ પ્રાચીન ચમત્કારિક તીર્થ છે. જિનાલયમાં શ્રી પાર્વતાનાથ ભગવાનની શ્યામવળી વિશાળ પ્રતિમાજી છે. મંદિરમાં ભગવાનના અભિષેક તથા અન્ય પૂજાઓ જોવા મળી. બાજુના મંદિરમાં પાર્વતાનાથજીની પ્રતિમાની આગળ નીચે માતા પદ્માવતીની ચમત્કારિક મૂર્તિ રાખી છે. સૌએ દર્શન કર્યા પછી બધા વતી ત્યાં સ્પેશિયલ પૂજા કરાવી અને માતાજીને ચુંદળી ચઢાવી તથા પ્રસાદ ધરવામાં આવ્યો. મંદિરની બહાર બધાએ સાથે બેસી ભક્તિ કરી. તેમના ભડ્યારક શ્રી જગત્ગુરુ, ભારત ગૌરવ શ્રીમદ્ દેવનદ્રકીર્તિજીનો છ મહિના પહેલાં દેહવિલય થયો હતો. તેઓશ્રી પ.પુ.ભાઈશ્રી તથા પૂ.વિકમભાઈને અમેરિકામાં મળ્યા હતા. તેમની સાથેનાં તે સંસ્મરણોને તાજાં કરી તે સર્વ માહિતી બ્ર.વિકમભાઈએ વિગતવાર જણાવી. સૌએ ત્યાં બે મિનિટનું મૌન પાળી તેમને ભાવભરી શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરી. રસ્તામાં અમેરિકા વિનાયક મંદિરમાં દર્શન કર્યા જ્યાં ગણપતિદાદાની ઘણી જ વિશાળ અને ભવ્ય પ્રતિમાજી છે. અહીં ચા-નાસ્તો કરી રાત્રે સૌ મેંગલોર નવરત્ન પેલેસ હોટેલમાં પહોંચ્યા.

તા. ૩-૧-૨૦૧૧, સોમવાર : મેંગલોર હોટેલ પરથી ચા-નાસ્તો કરી સવારે ૮-૩૦ વાગે રવાના થઈ સૌ મુડબિન્દી ૧૦-૦૦ વાગે પહોંચ્યા. મુડબિન્દી જૈન-કાશી તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. અહીં મુખ્ય મંદિર ઘણું વિશાળ છે. જેમાં મોટી ખડુગાસન્ન પાર્વતાનાથ ભગવાનની હજારો વર્ષ જૂની, કાળા પથ્થરની પ્રતિમાજી છે. અહીંયાં કુલ ૧૮ જિનમંદિરો છે. ચંદ્રમભુજનું મંદિર છે તેમાં ભગવાનની સાત ફૂટ ઊંચી પંચધાતુની ખડુગાસન પ્રતિમાજી છે. ઉપરાંત ૨૬ સ્ફટિકમણિનાં ઘણાં જ કિમતી પ્રતિમાજી છે. ત્રણ માળનું આ જિનમંદિર છે. તેના ઉપરના માળે સહજ ફૂટ જિનાલયમાં ધાતુની ૧૦૦૮ પ્રતિમાજી છે. સ્ફટિકમણિનાં પ્રતિમાજી સમક્ષ અંધારામાં દીવો પ્રગટાવી દર્શન કરાવાતાં હતાં ત્યારે પ્રતિમાજીમાં સાક્ષાત્ જ્યોતિસ્વરૂપ આત્મા જાણો પ્રગટ ભાસતો હતો.

પ.પુ.ભાઈશ્રી વારંવાર પ્રયોગાત્મક રીતે બતાવતા હોય છે કે શુદ્ધ સ્ફટિકની પ્રતિમાજી સમક્ષ જેવા રંગનું પાનું નીચે રાખીએ એવા રંગની તે પ્રતિમાજી થઈ જાય છે પણ અસલમાં તો તે સ્ફટિકની મૂર્તિ શુદ્ધ, નિર્મળ, નિર્વિકારી જ છે. આપણો આત્મા પણ સ્ફટિક જેવો જ નિર્મળ અને શુદ્ધ છે પરંતુ તેની સમક્ષ જે જે સંયોગો આવે છે તેવો તે બની જાય છે. આમ એકીસાથે આટલી પ્રતિમાજીનાં દર્શન કરીને જાણો સૌ ધન્ય બની સતત વીતરાગભાવને વેદતાં હતાં. અહીં માનસંભળ પણ છે. બધે દર્શન તથા સ્તુતિ કરી. મુખ્ય મંદિરની બાજુમાં આવેલ એક નાના હોલમાં ઘણી જ સુરક્ષાપૂર્વક સાચવી રાખેલ અતિ મૂલ્યવાન અને અલભ્ય પ્રતિમાજીનાં દર્શન કર્યા. જેમાં રત્નો, સ્ફટિક, હીરા, પન્ના, મોતી, નીલમ, માણેક, સોનું, વિગેરેની વિવિધ રંગની પ્રતિમાજી

હતાં. ત્યાંના પરિસરમાં આવેલ જિનાલયનાં પણ દર્શન કર્યા. બપોરે ચારુપંડિતાચાર્ય સ્વામી સાથે મુલાકાત થઈ. સૌની વચ્ચે પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય થયો અને સ્વામીજીએ પણ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. તેઓશ્રી ૪૦ વર્ષના યુવાન છે. પ.પૂ.ભાઈશ્રીને સ્વાધ્યાયમાં જણાવ્યું કે જૈન ધર્મ સંપૂર્ણ અને સમૃદ્ધ ધર્મ છે. જો દર્શનમોહનીય પાતળા પડે તો સંવેગભાવોથી આરાધના કરતાં સમ્યક્દર્શન પ્રાપ્ત થઈ શકે. આ કાળમાં ભલે મોક્ષ ન હોય પણ સમ્યક્દર્શન સુધી જરૂર પહોંચી શકાય છે. કષાયભાવોને ઉપશમાવી સમભાવમાં સ્થિર થવાનો પુરુષાર્થ ખૂબ જ જરૂરી છે. સ્વામીજીએ પણ સદ્ગુરુનું માહાત્મ્ય સમજાવ્યું. તેમણે પ.પૂ.ભાઈશ્રીનું બહુમાન કર્યું અને થોડાં પુસ્તકો આપ્યાં. તેમની હસ્તપતોનું કાર્ય બતાવ્યું. બધાં જ મુમુક્ષુઓને બક્ઝિતિગત રીતે દર્શન કરવાનો લહાવો મળ્યો. સ્વામીજીએ સૌને આશીર્વાદ આપી થોડા અક્ષત પ્રસાદરૂપે આપ્યા. અહીં મુડબિન્દીમાં સૂત્રાદિ સિદ્ધાંત ગ્રંથો તથા પ્રાચીન અનુપલબ્ધ ગ્રંથો તાડપત્ર ઉપર સુરક્ષિત રાખ્યા છે. યાન્ત્રિકો માત્ર તેનાં દર્શન કરી શકે છે.

હાલતાં, હાલતાં ભગવાન શ્રી સદ્ગુરુદેવ આપણી સાથે હોય અને ચારેકોર શાંત-રસ નિમગ્ન સિદ્ધ ભગવંતોની પ્રતિમાજીનાં દર્શન કરતાં હોઈએ ત્યારે આપણી અંદર રહેલ ભગવાન આત્માની ચૈતન્યતા સુદૂરાયમાન થયા કરે અને નિજસ્વરૂપનો કર્તા જીવ બની જાય.

કારકલ :- બપોરે સૌ કારકલ તીર્થ આવ્યા. પહાડની આજુબાજુ રમણીય નૈસર્જિક સૌદર્યમાં પરમાત્માની જીવંત અનુભૂતિનો અનુભવ કરતાં ભક્તિ તથા ધૂનની રમજટ બોલવતાં સૌ ઉપર ચઢતાં હતાં. કારકલ ગામમાં નાના પહાડ પર તેથ ફૂટના ભગવાન બાહુબલીજીની ગ્રેનાઈટની પ્રતિમાજી છે. લોકવાયકા પ્રમાણે કોઈ મુસલમાને ભગવાનનું સાચ બતાવવા પારખા કરવા કર્યું, ત્યારે તેમના જમણા પગના પંજાની આંગળી પાસે છેદ મૂક્તાં લાલ રક્તની ધાર થઈ જેનો લાલ કલર હજી પણ દેખાય છે. આ ચમત્કારિક મૂર્તિ સમક્ષ સુતિ બોલવામાં આવી. પાછળ થોડી મૂર્તિ છે તેનાં દર્શન કર્યા. પહાડની નીચે પદ્માવતી માતાના મંદિરમાં દર્શન કરી નીચે ઊતર્યા. ત્યાંથી થોડા કિલોમીટર દૂર નેમિનાથજી ભગવાનનું ૫૦૦ વર્ષ જૂનું મંદિર છે જેમાં શ્યામ આરસમાંથી નિર્મિત ૫ ફૂટના નેમિનાથ ભગવાન છે. મંદિરમાં દર્શન તથા ભક્તિ કરી. અહીં એક પથ્થરમાંથી નિર્માણ થયેલ સળંગ હર ફૂટનો માનસંભ છે. આખા ભારતમાં સળંગ એક જ પથ્થરમાંથી બનાવેલો માનસંભ અહીં જ છે પણ પાણી પડવાથી અત્યારે શ્યામ થઈ ગયો છે. આ ઉપરાંત આજુબાજુના જિનાલયમાં દર્શન કર્યા. એક મંદિરમાં શ્રી ધર્મનાથ, શ્રી કુંથુનાથ તથા કુંથુનાથજી ખડુગાસન મુદ્રામાં એમ ત્રણ પ્રતિમાજી છે. વચ્ચેનાં પ્રતિમાજી બદામી રંગના આરસનાં છે. કહેવાય છે કે દિવસમાં ત્રણ વાર આ પ્રતિમાજીનો રંગ બદલાય છે. કારકલથી રવાના થઈ દરિયાકિનારે જવા નીકળ્યા. પરંતુ ત્યાં પહોંચતાં ઘણું અંધારું થઈ જવાથી સૌ પાછા હોટેલ પર આવ્યા.

તા. ૪-૧-૨૦૧૧, મંગળવાર : સવારે ૧૦-૦૦ વાગે સૌ ધર્મસ્થલા તીર્થ આવ્યા. અહીં સુંદર સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. અહીં પહોંચવા માટે ઘાટનો રસ્તો આવે છે. પહાડ કોરીને ગોળાકાર રસ્તો બનાવ્યો છે. તેની એક બાજુ ઊંચા વૃક્ષો છે અને બીજી બાજુ ઊંડી ખીણ આવે છે. આમ જ ક્યારેક આપણાં ઉદ્દિત કર્મો ભોગવતાં આપણે ઘણીવાર અજાગ્રતપણે ઘણી નીચી ઊંડાઈએ પહોંચી ગયા હોઈએ અને જાગ્રતપણે ઘણી ઊંચાઈને આંબી ગયા હોઈએ. પણ જો આપણે સજાગતાપૂર્વક ઉદ્યાધીન ન બની જતાં સતત આગળ અને આગળ જ વધવાનો આપણો એકધારો પુરુષાર્થ ચાલુ રાખીએ તો ધારેલા લક્ષને વીંધવા માટે જગતની કોઈ તાકાત આપણને રોકી શકતી નથી. આમ પ્રકૃતિની રમણીયતા વચ્ચે ચિત્ત અધ્યાત્મમય બની જતું હતું. ધર્મસ્થલાના મુખ્ય મંજુનાથ મંદિરમાં તેમના ટ્રસ્ટીએ સાથે રહી દર્શન કરાવ્યાં. શંભુનાથનાં ભવ્ય દર્શન કરી બાજુમાં માતા પાર્વતીની અલંકૃત પ્રતિમાજીનાં દર્શન કર્યા. અહીંની ખાસિયત છે કે ૮૦૦૦ શ્રદ્ધાળુઓ ૧ કલાકમાં અહીં પ્રસાદ લઈ શકે છે અને તે માટે અહીં ખૂબ જ સુંદર આધુનિક શૈલીથી બનાવેલું રસોહું, સ્ટોરરૂમ તથા ભોજનખંડ બનાવેલ છે. અમને આ બધી જગ્યા બતાવી. આ તીર્થક્ષેત્રનો વહીવટ શ્રી વીરેન્દ્ર હેગડેજ જેવી શક્તિશાળી વ્યક્તિની દેખરેખ હેઠળ ચાલે છે. હેગડેજ ઘણા જ વ્યસ્ત હોવા છતાં તેમના હોલમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીને મળવા આવ્યા. પૂજ્ય ભાઈશ્રીનું બહુમાન કર્યું. તેઓએ ધર્મસ્થલા તીર્થક્ષેત્રનો, પોતાનો તથા તેઓ દ્વારા થતાં સત્કાર્યોનો પરિચય કરાવ્યો. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ થોડો સ્વાધ્યાય કરાવ્યો તથા થોડા આપણા મુમુક્ષુઓનો પરિચય કરાવ્યો. બ્ર. વિકમભાઈએ સંસ્થાનો તથા આપણી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય કરાવ્યો. આમ અલગ સંપ્રદાય હોવા છતાં, અલગ રીતે પણ પરમાત્માને જ પામવાની વાત હતી. હેગડેજએ તેઓની લાયબ્રેરી તથા તાલપત્રી પરના ગ્રંથો પ.પૂ.ભાઈશ્રીને બતાવ્યા. આમ સ્નેહ, પ્રેમ અને ભક્તિનો અહીં સમન્વય થયો છે. અહીંથી ચંદ્રગલુજુના જિનમંદિરમાં દર્શન કરી સૌએ ભોજન કર્યું. પહાડ પર ૪૦ ફૂટ ઊંચી બાહુબલીજીની મૂર્તિનાં દર્શન કરી સૌ બેલુર જવા રવાના થયા. સાંજે લગભગ ૭-૦૦ વાગે ત્યાં પહોંચ્યા. અસલી દક્ષિણ પદ્મતિની શિલ્પકળાથી મુખ્ય દરવાજે તથા તેનું શિખર ઘણું ભવ્ય બનાવેલ છે. મુખ્ય મંદિરની કોતરણી ખૂબ જ કલાત્મક અને આકર્ષક છે. અહીં તિરુપતિ બાલાજીની વિશાળ મૂર્તિ છે. કીમતી પથ્થરના નકશીવાળા ઘણા સંભો છે. આ વિષ્ણુ મંદિર છે. દરવાજે ગરૂડની મૂર્તિ છે. એક જ પથ્થરમાં દશાવતારની શિલ્પકૃતિ છે. બહાર ફરતી ૪૨ મૂર્તિઓ કોતરેલી છે. સાત મુખવાળો સર્પ પથ્થરમાંથી બનાવેલો છે. આમ બેલુર મઠ તેની વિશાળ જગ્યા અને કલાત્મક શિલ્પકળાને કારણે ઘણું જ દર્શનીય સ્થળ છે. અહીંની થાંભલાની કોતરણી અને નકશીમાંથી અલગ અલગ દાગીનાની તથા સાડીની બોર્ડરોની વિવિધતા પ્રાપ્ત થાય છે. અહીંથી રાત્રે રવાના થઈ સૌ શ્રવણબેલગોડાના યાત્રી-નિવાસમાં આવ્યા. મુમુક્ષુઓનો ઉતારો બે જગ્યાએ રાખવામાં આવેલ.

તા. ૫-૧-૨૦૧૧, બુધવાર : શ્રવણબેલગોડા વિશ્વપ્રસિદ્ધ, પ્રાચીન, રમણીય તીર્થક્ષેત્ર છે. વિધગિરિ તથા ચંદ્રગિરિ બે પર્વતની તળેટીમાં તે આવેલું છે. આ તીર્થને જૈન સિદ્ધિ અથવા

દક્ષિણકાશી પણ કહે છે. વહેલી સવારે જગ્તા માટે સૌ હ-૩૦ વાગે વિધગિરિ પહાડની તળોટી પાસે આવ્યા. જ્યાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ નવકાર મહામંત્ર તથા ઉવસ્સગહરં સ્તોત્ર સંભળાવ્યાં. અને સૌએ પહાડ ચડવાની શરૂઆત કરી. ધુન બોલતાં બોલતાં અને પદો ગાતાં ગાતાં ૧૩૩ જગ્તા પહાડી ચરી ગયા. આગલે દિવસે રાત્રે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વાદ આપ્યા કે, “અમે પહાડ નહીં ચરી શકીએ એવી નબળી વાત કોઈએ કરવાની નથી. બધા જ પહાડ ચરી જશો.” જ્ઞાણે પૂજ્યશ્રીનું વચ્ચન અતિશય ન હોય તેમ નાનામોટા સૌ ગુરુકૃપાએ પહાડ ચરી ગયા અને એની પ્રસન્નતા સૌના મુખ પર જણાતી હતી. અંદર દાખલ થતાં જ સામે પ૭ ફૂટ ઊંચાઈની બાહુબલીજીની વૈરાગ્ય નીતરતી મુખમુદ્રાવાળી પ્રતિમાજીનાં દર્શન થતાં જ મન એકદમ શાંત થઈ ગયું. તેમનાં નિર્વિકારી નયનોમાં દિષ્ટિ કરતાં એવું લાગતું હતું કે સ્થિર અને અઝોલ ઊભેલા બાહુબલીજીની સામે આખુંયે નગર દશ્યમાન છે છતાં પોતે તો પોતાના નિજસ્વરૂપમાં એવા નિમગ્ન છે કે જ્ઞાણ દશ્યને અદશ્ય અને અદશ્યને દશ્ય કર્યું હોય ! પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ બાહુબલીજીની કથા કહી જણાવ્યું કે થોડા અહંકારથી કેવી ઘનિષ્ઠ સાધનાનું ફળ નથી મળતું પણ માથે જો સદ્ગુરુ હોય તો તે સમજાવે અને જીવ જાગૃત થાય તો તે કેવલ્યજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરી તે જ ભવે મોક્ષ જઈ શકે. માન ન હોત તો મોક્ષ અહીં જ હોત. પછી સૌએ ત્યાં ૧૫ મિનિટનું ધ્યાન કર્યું. આત્માર્થી ચંદ્રિકાબેન પંચાલીએ દિગંબર પદ્ધતિથી દેવ, ગુરુ, શાસ્ત્રની પૂજા તથા જ્યમાલા કરાવી. નવ પ્રકારની દ્રવ્ય પૂજા કરાવી. આ પછી પ્રતિમાજી સમક્ષ આરતી તથા જપ અભિષેકનો અલભ્ય અને અપૂર્વ લાભ ઘણાએ લીધો. બપોરે ચંદ્રગિરિ પહાડ ઉપર મૂળનાયક પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું મંદિર, નેમિનાથજીનું મંદિર, શાંતિનાથ જિનાલય તથા અન્ય જિનાલયોના દર્શન કર્યા. અંતિમ શ્રુતકેવળી ભગ્રબાહુસ્વામીએ આ પહાડ ઉપર સમાધિમરણ સાધ્યું હતું કે જ્યાં તેઓનાં ચરણકમળ પણ છે. તેઓએ સમાપ્તિ લીધેલ તે ગુફાનાં દર્શન કર્યા. બપોરે ત થી ૪-૩૦ સુધી સ્વસ્તિ શ્રી ચારુભણ્ણારકજી મહારાજ સાથે મુલાકાત થઈ તથા તેમનો સ્વાધ્યાય થયો જેમાં તેમણે કહ્યું કે જીવનમાં ઉત્તમ વસ્તુ ગ્રહણ કરવી જોઈએ. આ પછી શ્રવણબેલગોડાનો ૨૩૦૦ વર્ષ જૂનો ઈતિહાસ કહી સંભળાવ્યો જેમાં ત્યાગ, વૈરાગ્ય, ભક્તિ, આસ્થા તથા સમર્પણતા અને ત્રિરત્નની મહત્ત્વ તેમણે દર્શાવી. પછી પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. જેમાં પ.પૂ.ભાપુજીના જીવનનું દસ્તાવેજ આપી, પ્રથમ દર્શનમોહ કાઢવો જોઈએ એ વાત ખૂબ જ ભારપૂર્વક સમજાવી. બ્ર.વિકમભાઈએ સંસ્થાનો પરિચય આપ્યો. સ્વામીજીએ તથા પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ એકબીજાનું બહુમાન કરી બેટ પ્રદાન કરી. બાજુમાં વિશાળ જિનાલય છે તેનાં દર્શન કર્યા. સાંજે ૬-૩૦ થી ૭-૩૦ બહેનોની વિનંતીને માન આપી બ્ર.મિનળબેન તથા બ્ર.લલિતાબેને માત્ર બહેનો માટે સમય ફણવી સૌના અલગ અલગ પ્રશ્નોનું નિરાકરણ કરેલ. જે સૌને દૈનિક જીવનમાં સમભાવપૂર્વક જીવવા માટે ઘણું જ ઉપયોગી માર્ગદર્શન હતું. બન્ને સમયનું ભોજન અહીં હતું. રાત્રે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં વૃદ્ધવાદીસુરી તથા સિદ્ધસેન, દિવાકરની કથા લીધી હતી. સમભાવથી ગુરુસેવા કરતાં છેક સમાપ્તિ સુધી પહોંચી જવાય છે, શ્રદ્ધા એ સાધનાનો પાયો છે, એ કથાનો મર્મ સમજાવ્યો.

તા. ૬-૧-૨૦૧૧, શુક્રવાર : અહીંથી સવારે ચા-નાસ્તો કરી ૮-૦૦ વાગે રવાના થઈ અને બેંગલોરથી આગળ તામિલનાડુમાં આવેલ શ્રી પાર્શ્વ-પદ્માવતી શક્તિપીઠ તીર્થધામ કૃષ્ણગિરિ સૌ આવ્યા. અહીં પદ્માવતી માતાના અલગ અલગ રૂપનાં ભવ્ય દર્શન થાય છે. મધ્યમાં મૂળનાયક શક્તિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ઘણી મોહક પ્રતિમાણ છે. મંદિરમાં રંગીન કાચના ટુકડાથી નયનરમ્ભ ડિઝાઇનો અને છત બનાવી છે. અહીં ઘણાં દેવી, દેવતા તથા ક્ષેત્રપાલની સ્થાપના થઈ છે. મંદિરનો સંકુલ ઘણો જ વિશાળ છે. તેમાં એક સુંદર બગીયો છે અને નવાં ઘણાં કામો ચાલુ છે. અહીંથી ૩-૦૦ વાગે રવાના થઈ કણ્ણાટકમાં પ્રવેશ કર્યો. અહીં અદ્યતન સુવિધાથી સુસજ્જ નૂતન જિનાલય સુશીલધામ તીર્થમાં સૌ આવ્યા. અતિભવ્ય જિનાલયમાં દર્શન કરતાં અદ્ભુત શાંતિ જણાતી હતી. ભોજન અહીં કર્યું. ચાત્રિરોકાણ દરમ્યાન અહીં હોલમાં બ્ર.વિકમભાઈના સંબંધી સુધાબેન તથા તેમના સુપુત્ર ચિ.પરાગભાઈએ ત્યાં ભાવવાહી ભક્તિ કરાવી. પ.પુ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે તે બન્નેને સંભારણારૂપે બેટ આપવામાં આવી. બ્ર.વિકમભાઈ તથા દીરેનભાઈએ પણ ભક્તિ કરાવી. પછી પ.પુ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં આચાર્યશ્રી ચંદુરક્ષસૂરી તથા ભદ્રસેનની કથા લીધેલી. જેમાં પ.કૃ. દેવનાં વચ્ચનો લઈને સ્વાધ્યાયમાં કહેલ કે જ્યારે “જીવને પોતાના આત્માની ઓળખાણ થઈ જાય પછી તે સાચા સમભાવમાં આવે છે. આપણી જતને રાગદ્વેષથી પર રાખી, જપ, તપ, સામાયિક કરીને છેવટે સમભાવ જ લાવવાનો છે. જૈનદર્શન એવું અદ્ભુત છે કે તમે જે ઘરીએ જેવા ભાવ કરો એવું કર્મ બંધાય જ. તો સમભાવ જ રહે તો જીવ બે ઘરીમાં કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકે.” આમ ભક્તિની રમઝાટ અને ઉત્તમ સ્વાધ્યાયથી સંપૂર્ણ માહોલ ચૈતન્યસભર બની ગયો. બીજે દિવસે સવારે સૌએ વાસકેપ પૂજા કરી. ચા-નાસ્તો પતાવી સૌ બેંગલોર જવા રવાના થયા. શરૂઆતના છ દિવસો દરમ્યાન સૌએ આજ્ઞાભક્તિ તથા આત્મસિદ્ધિ બસમાં કરી.

તા. ૭-૧-૨૦૧૧, શુક્રવાર : બેંગલોરમાં ડ્ર્યુ ડ્રોષ્સ હોટેલમાં સૌનો ઉતારો હતો. અહીં પ.પુ. ભાઈશ્રીના બે સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ. અહીંના સ્થાનિક મુમુક્ષુઓએ પુ.ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કર્યું તથા શ્રી અભયભાઈએ પ.પુ.ભાઈશ્રીને તિલક કરી આંટી પહેરાવેલ. અભયભાઈ બ્ર. વિકમભાઈના સાથા છે તથા તેઓ બેંગલોરમાં રહેતા હોવાથી, સંપૂર્ણ યાત્રાના આયોજનમાં તેમનો તથા અમદાવાદના શ્રી ભરતભાઈનો સક્રિય ફાળો હતો. પ્રથમ સ્વાધ્યાય ૧૦-૧૫ થી ૧૨-૦૦ વાગ્યા સુધી હતો. જેમાં શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચ્ચનામૃતજ્ઞમાંથી પત્રાંક-૪૭ના આધારે મોક્ષમાર્ગનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું. અનંતાનુંધીની ચોકીની સાત પ્રકૃતિની નિબિડ ગ્રંથિને છેદીને મિથ્યાત્વને કાઢવાનો મુખ્ય પુરુષાર્થ છે તે કહ્યું. આ ગ્રંથિને ક્ષય કરી સભ્યકુદર્શનની પ્રાપ્તિ કરવાની છે. ધર્મ એ વસ્તુ બહુ ગુપ્ત રહી છે. તે બાબ્ય સંશોધનથી મળવાની નથી પણ અપૂર્વ અંતર-સંશોધનથી મળે છે. મહાભાગ્યે કોઈ સદ્ગુરુ મળે તો તેની કૃપાથી સાચો માર્ગ પ્રાપ્ત થાય. આમ મૂળમાર્ગ પ્રાપ્તિની સમજણ આપી. પછી શ્રી અભયભાઈ તરફથી સંઘપૂજન હતું. બપોરે સૌ સંભવનાથ જિનાલયમાં દર્શન કરવા ગયા. બાજુમાં પ.કૃ.દેવના મંદિરમાં પણ દર્શન કરી ભક્તિ કરી. સાંજનું

ભોજન હોટેલ પર હતું. રાત્રે ૭-૧૫ થી ૮-૩૦ સુધી બીજો સ્વાધ્યાય હતો. જેમાં “ભક્તિ” તથા “સદગુરુ” પર પૂ.ભાઈશ્રીએ ઘણો જ ઉત્કૃષ્ટ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્રની વિવિધ કરીના આધારે જ્ઞાનીપુરુષની ભક્તિ કેમ કરવી તે સમજાવ્યું. પછી પ.કૃ.દેવના દેહવિલય શતાબ્દી વર્ષની ઉજવણી વખતે સાયલા આશ્રમ દ્વારા પ.કૃ.દેવના જીવન અને કવનને આવરી લેતી જે ફિલ્મ “દિવ્ય જ્યોતિનો અમર પ્રકાશ” બનાવી હતી તે ત્યાં હોલમાં બતાવવામાં આવી. જેમાં ૧૦૦ થી વધુ બહારના સ્થાનિક લોકો હાજર હતા. સૌને આ ફિલ્મ ખૂબ જ સ્પર્શી ગઈ.

તા. ૮-૧-૨૦૧૧, શનિવાર : આ દિવસે વહેલી સવારે Iskon મંદિરમાં સૌ દર્શનાર્થી ગયા. આ મંદિર થોડી ઊંચાઈએ આવેલું છે. ઘણું જ ભવ્ય અને વિશાળ મંદિર છે. તેમાં સ્વામીજીએ ખાસ દર્શનની વ્યવસ્થા કરી આપેલ. અહીંથી હોટેલ પર સૌએ આવી ચા-નાસ્તો કર્યો. સવારે ૮-૩૦ થી ૧૧-૦૦ સુધી ફરી પત્રાંક-૪૭ના આધારે ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય આગળ ચાલેલ. જેમાં સત્સંગ, સત્ત્શાસ્ત્ર, સત્યોગ અને સમક્ષિતની મહત્ત્વાની સમજાવેલ. ગ્રંથિ છેદવા માટે સાત સાધનો કહ્યાં છે તે સમજાવ્યાં. આમ આવા અદ્ભુત સ્વાધ્યાયોનો અનેક આત્માઓ લાભ લઈ ધન્ય બન્યા. બપોર પછી થોડા મુમુક્ષુઓને છોડી બાકીના બધા મુંબઈ અથવા અમદાવાદ જવા એરપોર્ટ પહોંચ્યા.

તા. ૮-૧-૨૦૧૧, રવિવાર : આ દિવસે સવારે વિશેસર સર્કલ પાસે આવેલ મુનિસપ્રત સ્વામી જિનાલયમાં તથા તેની બાજુમાં આવેલ પ.કૃ.દેવના મંદિરમાં જેઓ રોકાયા હતા તેઓ સર્વ દર્શન કરવા ગયા. સવારે શ્રી સમીરભાઈ કે જે, પૂ.રાકેશભાઈના અનુયાયી છે તેમના ઘરે ઘણા મુમુક્ષુઓ ભેગા થયા હતા. ત્યાં પૂજ્ય ભાઈશ્રીનો સ્વાધ્યાય તથા ભક્તિનો પ્રોગ્રામ થયેલ. પૂજ્યશ્રીએ સત્ત્શાસ્ત્ર અધ્યયન તથા સત્યોગ પર વિવેચન કરેલ. વ.પત્રાંક-૪૨માંથી સ્વાધ્યાય કરાવેલ. પછી બપોરે ૪-૦૦ વાગે રવાના થઈ શ્રી નાકોડા ૧૦૮ અવંતિ પાર્શ્વનાથ જિનાલયમાં દર્શન કરી રાત્રિની ૮-૨૦ની ફૂલાઈટમાં સૌ મુંબઈ તરફ રવાના થયા.

પ.પૂ.ભાઈશ્રીની અનેક સંતો સાથે મુલાકાત થઈ, પરિચય કેળવાયો. પૂજ્યશ્રીના બેંગલોરમાં ૪ સ્વાધ્યાય જાહેરમાં થયા. દરેક જગ્યાએ બ્ર. વિકમભાઈ તથા હીરેનભાઈએ ભક્તિ કરાવી. આ યાત્રા સફળ બનાવવા અનેક મુમુક્ષુઓએ પૂર્વઆયોજન કરી, ઘણી મહેનત કરી વ્યવસ્થિત ગોઈવી. જે ગુરુકૃપાએ નિર્વિઘ્ને સફળ બની તથા સદગુરુ સંગાથે આ ક્રાંતિકની યાત્રા ચિરસમરણીય બની રહી. સંપૂર્ણ યાત્રાની વિગતો અગાઉથી જ બધા પાસે હતી તેથી દરેક જગ્યાએ જગ્યાં પણ દર્શનાર્થી જઈએ ત્યાં તેનું મહાત્મ્ય જો ખબર હોય તો મનમાં અનેરા ભાવ જાગતા હતા, જે યાત્રાની ખાસ વિશેષતા હતી.

અસ્તુ.

- સંકલન કર્તા :
ભાવનાભેન અંબાણી

એકાંત મૌન આરાધના તથા આરાધના શિબિર

“જ્ઞાની પુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જેવી છે.”

પ.પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને આરાધના શિબિર અને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરોથી સાધકના જીવનમાં આમૂલુલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે. અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

જાન્યુઆરી માસની આરાધના શિબિર

જાન્યુઆરી માસમાં તા. ૧૮-૧-૧૧ થી ૨૩-૧-૧૧ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર નં.-૩૮ યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ-૬૫ સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “ધ્યાન અધિકાર” શ્રીમદ્ યશોવિજયજી મહારાજ વિરચિત અધ્યાત્મસાર પુસ્તકમાંથી લીધેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ પ્રશિક્ષણમાં આ વિષય ખૂબ જ સુંદર રીતે સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સાધક સહેલાઈથી ધ્યાનરૂઢ થવાને સક્ષમ બને તે રીતે સમજાવેલ જેનાથી સર્વ સાધકો ખૂબ જ પ્રભાવિત થયેલ.

આ વખતની આરાધના શિબિરમાં ૨૨ સાધકો હતા.

આરાધના શિબિરમાં પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “વૈરાગ્ય” શ્રીમદ્ યશોવિજયજી વિરચિત પુસ્તક અધ્યાત્મસારમાંથી લીધેલ. વૈરાગ્ય અધિકાર વિસ્તારપૂર્વક સમજાવેલ. આ વિષયથી સાધકોને “વૈરાગ્ય”, કે જે સાધનામાં પ્રગતિ કરવા અતિ અતિ આવશ્યક છે તેમ હૃદયગત થયેલ.

બ્રહ્મનિષ્ઠ રસિકભાઈનો વિષય “શ્રીમદ્ રાજયંત્રપ્રણીત મોકષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજયંત્રના પરમ સખા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા પુસ્તકમાંથી “પત્રો” સમજાવેલ.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં અમેરિકા, લંડન, કેનેડા, નેરોબી, મુંબઈ, કલકતા, અમદાવાદ, વડોદરા, ભૂજ, ઈન્ડોર, પેટલાવદ, રાજકોટ, બોટાદ, પૂના, વલસાડ, મહુવા, સુરેન્દ્રનગર અને સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

કેંદ્રુઆરી માસની આરાધના શિબિર

કેંદ્રુઆરી માસમાં તા. ૧૮-૨-૧૧ થી ૨૩-૨-૧૧ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર નં.-૪૦ યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ-૬૨ સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “આત્મ સંવેદનનાં સાધનો” પુસ્તકમાંથી શ્રી વિજયસિંહસુરી વિરચિત “સાભ્ય શતક” વિષય લીધેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ પ્રશિક્ષણમાં આ વિષય ખૂબ જ સુંદર રીતે સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સાધક સહેલાઈથી ધ્યાનરૂઢ થવાને સક્ષમ બને તે રીતે સમજાવેલ જેનાથી સર્વ સાધકો ખૂબ જ પ્રભાવિત થયેલ.

આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “દેશનાશતક” હતો. આ વિષયથી જીવના સંસાર પરિભ્રમણના ચારે ગતિનાં વિવિધ પ્રકારનાં દુઃખોનું જે વર્જન કરેલ તેનાથી સર્વ સાધકોનાં હદ્ય દ્રવી ગયેલ. સાથે સાથે આ દુઃખોના નિવારણ માટેની બોધિબીજની પ્રાપ્તિની માહિતીથી ઉત્સાહિત પણ થયેલ.

બ્રહ્મનિષ્ઠ રસિકભાઈનો વિષય “શ્રીમદ્ રાજચંદ્રપ્રાણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના પરમ સખા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા” પુસ્તકમાંથી “પત્રો” સમજાવેલ.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં અમેરિકા, લંડન, મુંબઈ, કલકત્તા, અમદાવાદ, વડોદરા, ઈન્દોર, પેટલાવદ, રાજકોટ, બોટાદ અને સુરેન્દ્રનગર અને સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

માર્ય માસની આરાધના શિબિર

માર્ય માસમાં તા. ૮-૩-૧૧ થી ૧૩-૩-૧૧ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર નં.-૪૧ તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ-૫૫ સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રી પૂજ્યપાદ સ્વામી (આચાર્ય શ્રીપ્રદેન્દ્રજી) રચિત “સમાવિશતકમ્” વિષય લીધેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ પ્રશિક્ષણમાં આ વિષય ખૂબ જ સુંદર રીતે સૂક્ષ્મતાપૂર્વક સાધક સહેલાઈથી ધ્યાનરૂપ થવાને સક્ષમ બને અને ભેદજ્ઞાન કરવા સક્ષમ બને તે રીતે સમજાવેલ જેનાથી સર્વ સાધકો ખૂબ જ પ્રભાવિત થયેલ.

આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “સત્સંગ” (શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચ્ચનામૃતના આધારે) હતો. આ વિષયથી જીવના સંસાર પરિભ્રમણના ચારે ગતિના વિવિધ પ્રકારના દુઃખોથી મુક્ત થવા સત્સંગ જ સર્વોપરી સાધન છે એમ સર્વ સાધકોના મનમાં થઈ આવેલ.

બ્રહ્મનિષ્ઠ રસિકભાઈનો વિષય “શ્રીમદ્ રાજચંદ્રપ્રાણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના પરમ સખા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા” પુસ્તકમાંથી “પત્રો” સમજાવેલ.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં લંડન, નૈરોબી, મોટાદહીસરા, કોટા, પૂના, મુંબઈ, કલકત્તા, અમદાવાદ, વડોદરા, ઈન્દોર, રાજકોટ, બોટાદ, સુરેન્દ્રનગર અને સાયલા એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંતમૌન આરાધના શિબિર-જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧ના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- જ્ઞાની જ્યારે પરમાત્મસ્વરૂપ બોધ આપતા હોય છે ત્યારે તે એના હદ્યમાંથી દ્યા, ક્ષમા અને પ્રેમનું દર્શન થાય છે. હું આપનો બોધ સાંભળ્યું છું ત્યારે તમારામાં જળહળતો વૈરાગ્ય અને હદ્યમાંથી અધ્યાત્મજ્ઞાનથી ઊછળતા ભાવ જોઉં છું. – ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ધ્યાનમાં ચિંતન, જાગૃતિ સાથે ઘાટું થતું ત્યારે મન અમન જેવું લાગે. શરીર સાવ હલકું લાગે. ચિંતન લક્ષ ઉપર સ્થિર રહી જાય છે તેથી આત્મનિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે તેથી

ખૂબ જ આનંદ આવે છે. ધ્યાન સિવાયના સમયમાં અંતર્મુખ ઉપયોગ સાથે આત્મલક્ષી વિચારણા ચાલુ હોય છે તેથી આનંદ આવે છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

- ધ્યાનમાં કોઈ કોઈ વખતે ચિંતન અટકી જતું ત્યારે શાંતિ-સુખ-આનંદ વર્તાતો, અનુભવાતો હતો તે જજ્ઞાવી શકાતો નથી. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ધ્યાન સાધનામાં પ્રસન્ન ચિત્ત સ્વરૂપની જાગૃતતા અનુભવમાં વેદાતી હોય છે. સાથે સાથે શાંતિ અને આનંદનો અનુભવ રહે છે. જ્ઞાયક ભાવમાં સ્થિરતા રહે છે. તત્ત્વ ચિંતન, મનન સાથે પદાર્થની વિચારણા હોય છે. જ્ઞાનમાં એકત્વ બુદ્ધિ રહેતા જ્ઞાનની ભાવના હોય છે. જાગૃતિ વખતે કર્મધારા પસાર થતી હોય, તેમાં ભળવાપણું નથી ઉદાસીનતા છે. કોઈ કોઈવાર નિર્વિકલ્પતા અને સમાધિ રહેતી હોય છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- સંત માર્ગદર્શન મળતાં ગુરુઆલંબને ભૂલોનો કષ્ય કરવાનો સત્પુરુષાર્થ કર્યો. સુંદર આત્મિક ફળ પ્રાપ્તિ થઈ. કસાયો અને ભૂલો ફરી પાછાં કર્મબંધક ન જ થાય તેવી જાગૃતિ રાખવી એવો નિશ્ચય કર્યો. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ધ્યાન દરમ્યાન જે કંઈ ભૂલ અથવા વિક્ષેપ અનુભવાતો હતો તે દૂર થવાથી લાભ પ્રાપ્ત થયેલ છે. ઘનિષ્ઠ એવી આ સાધનાને કારણે અંતર્મુખ રહેવાની ટેવી પડી. આત્મા આત્મા જ મન પર છવાયેલ રહેવા લાગ્યું, શરીરના દરેક કાર્યને આત્મા જોતો હોય એમ લાગવાથી અનેરો આનંદ તેમ જ શાંતિનો અનુભવ થવા લાગ્યો. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- શિબિર ભરવાથી ધ્યાન કરવામાં રસ અને રુચિ નહોતાં તે ઘણાં વધી ગયાં છે. જાગૃતિ વધી છે. તેથી સ્થિરતામાં વધારો થયો છે. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- Do not have words to explain. How to thank you for the amount time and energy gone and putting together the Shibir and being there fore help at any given time P.P. Bhaishree put across the subject at such a way that it was simple and easy to understand. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- શિબિરથી ધ્યાનમાં ખૂબ જ રસ અને રુચિ વધેલ છે. વારંવાર ધ્યાન કરવાનું મન થાય છે, ત્યારથી કર્મ ખપાવવાની ઈચ્છા જાગી છે. હાલ ધ્યાનમાં ચિત્તની એકાગ્રતા અને મનની સ્થિરતા વધતી અનુભવાય છે. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- ધ્યાનનો અભ્યાસ વધવાથી સારું લાગે છે. શારીરિક અને મનની સ્થિરતામાં ક્રમે ક્રમે વધારો થાય છે. વિચારોમાં દ્રષ્ટા રહેવાનો અભ્યાસ થાય છે. મન બહાર જાય કે તેને ફરી સાધના પર લાવી ચોકી કરું દું. — અર્ધપ્રાપ્તિ

અકાંતમૌન આરાધના શિબિર ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૧ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- સાધનામાં ધ્યાનની શરૂઆત આત્માના પદ કે લક્ષણથી શરૂ કરું દું. અને ચિંતન-મનનની ધારા લાંબો સમય ન ચાલતા, જ્ઞાયકભાવમાં સ્થિરતા વધતી જાય છે. પ્રસન્ન ચિત્ત સ્વરૂપની

મગનતા અનુભવમાં વેદાતી હોય છે. અપૂર્વ શાંતિ અને નિરાકુળ આનંદનો અનુભવ રહે છે. ઉપયોગથી ઉપયોગમાં લીનતા હોય છે. પોતાના અસ્તિત્વ ગુણનું સ્વ-સંવેદન પ્રગટ અનુભવમાં રહેતું હોય છે. જાગૃતિ વખતે પસાર થતી કર્મધારા પ્રયે ઔદાસીનતાનો ભાવ હોય છે.

– ઉચ્ચ શ્રેણી

- મૌન શિબિર બહુ જ લાભદાયક છે. મૌન રહેવાથી વાદ-વિવાદ કરવાનો સમય જ નથી તેમ જ મૌન રહેવાથી આત્મલક્ષી સાધના કરવા માટે બહુ જ બળ આગળ વધવા માટે મળે છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- દરેક એકાંત મૌન આરાધના શિબિર એકએકથી ચઢિયાતી હોય છે. દરેક શિબિરમાં એમ જ અનુભવાય કે મને ઘણો જ લાભ થયો. ઘનિષ્ઠ સાધનાના પુરુષાર્થથી ચોક્કસ પણ બે ડગલાં આગળ વધાય છે જ. શિબિરનો માહોલ સ્વાભાવિકપણે નિજસ્વરૂપમાં જ ઉપયોગને રખાવે છે. અંતમુખ ઉપયોગમાં એકાંત હોય એટલે પોતે પોતાની સાથે એકમેક થઈ રહે એટલે એવું લાગે કે બાધ્યજગત જાણે વિસરાઈ ગયું છે. માત્ર હું પોતે જ રહેલ છું.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ધ્યાનમાં ચિંતન જાગૃતિ સાથે ઘાટું થતું જાય ત્યારે શરીર સાવ હલકું ફૂલ લાગે. ચિંતન લક્ષ ઉપર રહી થાય છે તેથી આત્મનિશ્ચય વધારે બળવાન થતો જાય છે. તેથી ખૂબ જ આનંદ અનુભવાય છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- શિબિર ભરવાથી ઘણું ઘણું સમજાયું કે, ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચારેય પુરુષાર્થ સિદ્ધ કરવા માટે શરીર સ્વસ્થ હોવું આવશ્યક છે. ચિત જેટલું સંયમિત હોય છે, સ્વાસ્થ્યના નિયમ જાણનારું હોય છે; ભોગમાં નિયંત્રણ અને જ્ઞાન રાખનારું હોય છે એટલું જ શરીર સ્વસ્થ રહે છે. મન પ્રહૃતિલિત રહે છે અને બુદ્ધિ સત્પુરુષ પરમાત્મમાં વિશ્રાંતિ પામીને પોતાના જન્મ-મરણનાં બંધન કાપવામાં સફળ થાય છે. પરમાત્મા સ્વરૂપની પ્રામિદૂપ લક્ષ રાખવાથી તેમાં દફ્તા રાખવાથી તુચ્છ પદાર્થોના સંકલ્પોને દૂર કરી શકાય છે. તેમાં સફળતા મળે છે. જેટલા તુચ્છ સંકલ્પોને કાપી નાખવામાં આવશે એટલું જીવન ઉચ્ચ બનશે. સમજ સમ્યક્ક બનશે, સ્વાસ્થ્ય પણ સરસ સાથે શાંતિ પણ પ્રાપ્ત થશે અને જેથી પરમાત્મસ્વરૂપની પ્રામિમાં સફળતા મળશે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- જ્યારે આ શિબિર ભરી ત્યારે જરા પણ ઝ્યાલ નહોતો કે ફક્ત બે જ શિબિરમાં મને આટલો બધો ફાયદો થશે. તે થી ૫ વર્ષના સાધનાના અભાવે જે ગેરલાભ થયો હતો તેનાથી બમણો લાભ દેખાય છે અને આશા રાખું છું કે આ પરિણામ ચાલુ રહે અને જડપથી પ્રગતિના રસ્તે ચંચું.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- જેમ જણાયું છે એ રીતે મનને સ્થિર કરી એકાગ્રતાનો પુરુષાર્થ ચાલુ છે. સૂક્ષ્મ રીતે મન હજ ઘણાંમાં ભળી જાય છે. તેથી જાગૃતિનો પુરુષાર્થ કરી રહી છું.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ

- શિબિર દરમ્યાન મારી આત્મદશા ખૂબ જ વિકસી છે. અંદરથી ખૂબ જ ઉત્સાહ આવે છે. ધ્યાનમાં પહેલાં કરતાં જગૃતિ સારી રહેતી હતી. સ્થિરતા ધીરે ધીરે વધતી હતી.

– પૂર્ણપ્રાપ્તિ

- સાધના કરતા મારા જેવા સાધકોએ અનુક્રમે નીચેનાં અવગુણો જેવા કે મમત્વ, રાગ, દ્વેષ, વાસના, કોધ, માન, માયા, લોભ ને ત્યાગીને અનુક્રમે વૈરાગ્ય, વિવેક, શમ, નિર્મભતા, ક્ષમા, નભ્રતા, સરલતા અને સંતોષના ઘરમાં આવવું અત્યંત જરૂરી છે. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- શિબિરમાં મારી પ્રગતિ થઈ હોય તેમ લાગે છે. ધ્યાનના પ્રયોગમાં સ્થિરતા વધી છે. તથા ધ્યાન પછી આનંદ અને શાંતિ લાગે છે. બીજા વિકલ્પો પણ ઓછા આવ્યા અને ટૂંકા આવ્યા તથા સામાન્ય રીતે ભજવાનું ટૂંકું બને છે. – અર્ધપ્રાપ્તિ
- દરેક શિબિરમાં માર્ગમાં આગળ વધવાનું બળ મળે છે. તેનાથી આંતરિક ખુમારી વર્તાય છે અને માર્ગમાં આગળ વધવા ખૂબ જ તાલાવેલી છે. હવે યોગી થયા હોય એવું “મને” પણ સ્વીકારી લીધું છે. – અર્ધપ્રાપ્તિ

એકાંતમૌન આરાધના શિબિર માર્ચ, ૨૦૧૧ના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- શિબિર દરમ્યાન આખો દિવસ (આધ્યાત્મિક) પ્રવૃત્તિ હોય એટલે બહારના ખોટા વિચારો જ ન આવે અને આત્મામાં જ રહેવાયું છે. ધ્યાનમાં સ્થિરતા વધતી જણાય છે અને માર્ગદર્શન માટે બધા ખડે પગે છે તે મોટી વાત છે. આ શિબિરમાંથી પાછા જઈ નિવૃત્ત થઈ જવું જ છે અને પહેલાં કરતાં સાધનામાં વધારે વખત દેવો પડશે તો જ આગળ વધાશે. આ વધારે સમજણ પડી.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- આવી શિબિરોથી ચોક્કસ પણો ફાયદો થાય છે. ખરી સાધના તો પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં કરવાની હોય છે તો બસ આ રીતે ત્યાં પુરુષાર્થ ચાલુ રહે તો જરૂર પ્રગતિ થાય જ. પણ ત્યાં જતાં પુરુષાર્થ મંદ પડી જાય છે. હવે તો આ વખતે બરાબર જગૃતિપૂર્વક પુરુષાર્થ કરીશ.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- આપની કૃપાથી એકાંત મૌન શિબિરનો મને અવારનવાર લાભ મળે છે. તેનાથી મારી સાધનામાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ થાય છે. દરેક કાર્યમાં સમભાવ રાખી શકાય છે. આત્મા સાક્ષી-ભાવે રહે છે તેથી રાગદ્વેષ ઓછા થાય છે. વૈરાગ્ય અને ઉપશમ વધતા જાય છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ધ્યાન સિવાયના સમયમાં અંતર્મુખ ઉપયોગ સાથે આત્મલક્ષી સુવિચારણા ચાલુ હોય છે. એમાં જ રહેવાય છે. ઘરે પણ આ પ્રમાણે પુરુષાર્થ ચાલુ હોય છે તેથી સાધનામાં બહુ ઉપયોગી થાય છે. બહિરાત્મભાવને લગભગ છોડી દીધો છે, અને અંતરઆત્મામાં સ્થિર થવાનો પુરુષાર્થ ચાલુ છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી

- પ.પૂ.ભાઈશ્રી દ્વારા લેવાયેલ “સમાધિશતક” – તેમાં પ્રયોગાત્મક વ્યવહાર અને નિશ્ચયથી અર્થો સમજાવી જીવનમાં કઈ રીતે ઉપયોગી થાય તથા જીવનમાં પરિણામ ધારા કઈ રીતે વૃદ્ધિ રૂપ થાય તેને અત્યંત પ્રેમથી-ભાવથી-ઉલ્લાસથી સમજાવી અપાર કૃપા કરી છે. મારે મારા પુરુષાર્થને વધુ તીવ્ર બનાવવો એ દઢ કરવાનું છે. શ્રદ્ધાથી તે થશે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- ગ્રાન્ડ આત્માઓ વિષે સમજાણ તો ઘડી વખત કરી છે. પરંતુ આચરણમાં હજી પૂર્ણ પણે આવતી નથી. ખૂબ જ પુરુષાર્થ કરીને જીવન જીવવાનું છે. ભેદજાનનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. અપૂર્વ સાધનને મુખ્યતા આપવાની છે. બાકીનાં બધાં કાર્યો ગૌણતાએ કરવાના છે. ઉપયોગ બહારથી ઉઠાવી સ્વમાં લગાડણું ત્યારે જ ખાતરી થશે કે હું આત્મા છું. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- પૂ.ભાઈશ્રીએ “સમાધિશતક” અને પછી “સમાધિશતક” પીરસીને એવી સમજાણ પાડી છે કે જીવ તું શું કરે છે. તારે ભવ સાગર તરવો હોય તો ‘અહંભાવ’ છોડી પોતાના સ્વભાવમાં રહેતાં શીખ. આ શરીર તે હું નહીં, હું તો જ્ઞાન સ્વરૂપ આત્મા છું. સુખ પોતાની અંદર જ છે. બસ આટલી સમજાણ લઈને જાઉં છું. તો તેના ઉપર ઉપયોગ રાખી આગળ વધવાની તરાથી કોણિશ કરીશ. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- ધ્યાનમાં અવારનવાર અંતર્મુખ સ્થિતિ રહે છે. ચિંતન દ્વારા ધ્યાન થતું હોવાથી ચિંતન ગાઢ થતાં સહજમાં ઉપયોગ આત્મામાં સમાઈ જાય છે. આત્મપ્રદેશોમાં અનોખી શાંતિ વેદાય છે. વિચારના દસ્તા રહેવાય છે. કોઈક વખત ચિંતન, ઉપયોગ અને આત્મા એકાકાર બની જતા હોય છે, ત્યારે આત્મામાં લયલીન બની જવાય છે. છેલ્લા પાંચ માસમાં બે વાર આમ બન્યું છે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- આ વખતની શિબિરથી મને ઘણો જ ફાયદો થયો. નિવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં સાધના કરવાથી મન આમેય શાંત જ હોય, એમાં આપશીએ ભેદજાન કેવી રીતે કરવું એનો ખૂબ સહેલાઈથી સમજાય એવી રીતે બોધ આપ્યો. એના માટેના સચોટ, સહેલા અને ટૂંકા ટચ ઉપાયો સમજાવેલ. આ પ્રમાણે કરીશ તો મને મારી ઓળખાણ થઈ જશે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- અમોને અહીં આવવાથી, શિબિરો ભરવાથી ન કલ્પી શકાય એવો લાભ થયો છે. અહીં આવ્યા એટલા દિવસો સોનેરી ગયા. આ દિવસો હમેશાં યાદ રહેશે. આવો માર્ગ ! આવો બોધ ! આપ સર્વનું સાંનિધ્ય અમારા માટે ખૂબ જ પ્રેરણાદાયક બને છે. આપે ચીધેલા માર્ગે આગળ વધી અમે ચોક્કસ પ્રગતિ કરતાં રહીશું. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- એક ધ્યાનમાં સ્થિરતા આવતી જતી હતી અને અચાનક ખૂબ જ આનંદ વેદાયો અને ત્યારબાદ એવો વિચાર આવ્યો કે જો આવો આનંદ મળતો હોય તો મને બીજુ કાંઈ નથી જોઈતું. બધું જ મૂકી દઉં. એકાંત જગ્યાએ ચાલી જવાનું મન થયું. ધ્યાન સંપૂર્ણ થયા બાદ શરીર હતું કે ન હતું તે થોડીવાર માટે ખબર ન રહી. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- એકાંત મૌન આરાધના શિબિરથી મને ઘણો ફાયદો થાય છે, પ્રમાદ નીકળી જાય છે, નિયમિતતા આવે છે, મન સ્વસ્થ રાખી આ આરાધના કરવી ગમે છે. દિવસે દિવસે પ્રગતિ

થતી જણાય છે. મનની નિર્મળતા વિશેષ થતી જાય છે. હું જોનાર-જાણાર છું-સાક્ષીભાવ વધી રહ્યો છે. જીવનમાં મૌન ઘણું જ મહત્વનું અને અગત્યનું છે. મૌન રાખવાથી શક્તિ વધે છે અને ધ્યાન પણ સારું થાય છે.

— પૂર્ણપ્રાસિ

- ફેબ્રુઆરી-૧૧ની શિબિર બાદ પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં પણ પુરુષાર્થ ચાલુ રાખેલ હોવાથી આ શિબિરમાં પ્રગતિ ખૂબ જ સારી જણાય છે. ધ્યાનમાં આસન સ્થિરતા, એકાગ્રતા અને સ્થિરતા પણ સારી પ્રામ થયેલ છે. આ વખતે તંત્રાએ પરેશાન કરેલ નથી. થાક બિલકુલ લાગેલ નથી. સ્ફૂર્તિ, શાંતિ અને આનંદ ખૂબ થયો છે.

— પૂર્ણપ્રાસિ

અમદાવાદમાં યોજાયેલ બહેનો માટેનો ખાસ સ્વાધ્યાય

અમદાવાદમાં યોજાયેલ બહેનોનો સ્વાધ્યાય તા. ૧૮-૨-૧૧ના રોજ પહેલો સ્વાધ્યાય બ્ર.નિ. શ્રી લલિતાબહેનના ઘરે કર્યો હતો. તેમાં હ૪ બહેનોએ સ્વાધ્યાયનો લાભ લીધો. બ્ર.નિ.શ્રી મિનળબહેને સરળ ભાષામાં પ.પૂ.બાપુજીનાં વચનોને આધારે સમજાયું કે અમૂલ્ય મનુષ્યભવમાં પૂર્વના પુરુષના યોગે જો સદગુરુનું શરણ અને કૃપા મળી જાય તો સહેલાઈથી મોક્ષમાર્ગ આરાધન થઈ શકે.

બ્ર.નિ.શ્રી લલિતાબહેને જીવનમાં સમતાભાવ કેવી રીતે કેળવવો તેના પર સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. ઘરમાં આપણે પૂર્વે જેની સાથે જેવાં જેવાં કર્મો બાંધ્યાં છે તે રીતે ઉદ્યમાં આવે છે. માટે આપણે બીજાનાં દોષ નહીં જોતાં પોતાનાં જ કરેલા કર્મોનું ફળ છે એમ જાણી પરિણામ વિષમ ન થવા દેવાં એટલે કે રાગદ્રેષ ના કરવા સમભાવ જ કેળવવો. નિંદા અને પ્રશંસા બન્ને પરભાવ છે, પુદ્ધગલ છે. માટે પુદ્ધગલના પરિભ્રમણ કરવાની વૃત્તિને તિલાંજલી આપી માત્ર સાક્ષીભાવનો દિલાભાવનો જીવનમાં સ્વીકાર કરીએ.

તા. ૩-૩-૨૦૧૧ના રોજ બ્ર.નિ.શ્રી કરસનભાઈના ઘરે સ્વાધ્યાયનું આયોજન થયું હતું. જેમાં ૨૫ બહેનોએ ભાગ લીધો હતો. બ્ર.નિ.શ્રી લલિતાબહેને સાંસારિક સુખ તથા આત્માના અનંત સુખની સમજણ આપી મનુષ્યભવ એ તો સ્ટેશન છે. આખરી મંજિલ નથી. આ જીવ સંસારના ક્ષણિક સુખને સાચું સુખ કાયમ રહે તેવું માની બેઠો છે. જે સુખ-દુઃખનું કારણ છે, જે સુખ કર્મ બંધન કરાવે તેવું છે, ભવભ્રમણ કરાવે તેવું છે. કષાયનું કારણ છે, રાગદ્રેષનું નિમિત્ત છે. માટે જરા પણ અટકશું તો મળેલો દુર્લભ મનુષ્યભવ નિષ્ફળ જશે. માટે દિશા બદલાવશું તો જ દશા બદલાશે.

તા. ૪-૪-૧૧ના બ્ર.નિ.શ્રી લલિતાબહેનના ઘરે ૨૭ બહેનોએ સ્વાધ્યાયનો લાભ લીધો હતો. કોધ ઉપરનો વિષય આચાર્ય ભગવંતે હુડુ પ્રકારનાં દુર્ધ્યાનો બતાવી ચિત્તવૃત્તિને કેવી રીતે કેળવવી તેનું સુંદર માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. વ્યક્તિના જીવનમાં જેટલી વધારે અપેક્ષા, ઈચ્છા એટલો વધારે કોધ આવે. જીવનમાં ખાવાપીવાની, પહેરવા ઓઢવાની, હરવા-ફરવાની વગેરે અપેક્ષાઓ પૂરી ન થતાં કોધ ઉત્પન્ન થાય છે. માટે જીવે નક્કી કરવું કે મારે કાંઈ જોઈતું નથી. મારો કોઈ શત્રુ નથી. કોધથી બચવા નવકાર મંત્રનો સહારો લેવો. પશ્ચાત્તાપ કરી પોતાના દોષ દૂર કરવા.

આમ સૌ બહેનોને ઉત્તમ બોધનો અમૂલ્ય લાભ મળેલ છે.

સંસ્થા સમાચાર

**ચુડા ગામે યોજાયેલ નેત્ર-દંત નિદાન કેમ્પ
તેમ જ**

સાયલા ખાતે યોજાયેલ સર્વરોગ નિદાન કેમ્પ

સેવાના વિશાળ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત સંસ્થા, સાયલા સ્થિત શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ દ્વારા ચુડા ગામે નેત્ર-દંત નિદાન કેમ્પ તા. ૧૫-૧-૨૦૧૧ના રોજ સવારથી સી.ડી.કપાસી વિવિધલક્ષી વિદ્યાલયના કેમ્પસમાં યોજવામાં આવેલ.

લંડન નિવાસી મુમુક્ષુ સ્વ. દૂધીબહેન શાંતિલાલ મહેતા અને સ્વ. શાંતિલાલ લવજીભાઈ મહેતા પરિવારના આર્થિક સહયોગથી આશ્રમના આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શક અને રાહબર પ.પૂ.ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં યોજવામાં આવેલ.

ચુડા ખાતે દીપ પ્રાગટ્ય પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા દાતા પરિવારના સભ્યશ્રીઓ દ્વારા થયા બાદ પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ ઉદ્ભોધન કરતાં જણાવેલ કે, આવા કેમ્પ મારફત શારીરિક ક્ષમતા-તંદુરસ્તી કેળવાય છે તેમજ લોકીને તેમના ઘરઆંગણે જ લાભ પ્રાપ્ત થાય છે. દાતા પરિવાર-ડોક્ટરો-કાર્યકરોને ધ્યાન પાઠવેલ.

ચુડાખાતે નેત્ર નિદાન માટે ડો.કમલભાઈ શાહે તો દંત નિદાન માટે મુંબઈથી પધારેલ ડો.જીતુભાઈ નાગડાએ પોતાની સેવાઓ આપેલ. નેત્રરોગના ૪૨૦ દર્દીઓને તપાસી તેમાંથી ઉદ્દીપ્તિઓને ઓપરેશન માટે સલાહ અને તારીખ આપવામાં આવેલ. જ્યારે દંતરોગ નિદાન માટે આવેલ ૧૮૦ દર્દીઓને સલાહ અને માર્ગદર્શન આપવામાં આવેલ. વેપારી મહામંડળના અગ્રણીઓએ સહકાર આપેલ.

ઉપરોક્ત દાતા પરિવાર દ્વારા સાયલા ખાતે આવેલ સામૂહિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, કે જે હાલ શ્રી

રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ દ્વારા ચલાવવામાં આવે છે ત્યાં તા. ૧૬-૧-૨૦૧૧ના સવારથી સર્વરોગ નિદાન કેમ્પ યોજાયેલ. આ કેમ્પનું ઉદ્ઘાટન પ.પૂ. ભાઈશ્રીના વરદ્દ હસ્તે દીપ પ્રાગટ્યથી થયેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વાદ આપતાં કેમ્પની ઉપયોગિતા સમજાવેલ હતી. આ કેમ્પમાં બધી જ જતના રોગોના નિદાન ઉપરાંત વસનમુક્તિ અભિયાન દ્વારા વસનમાંથી કેવી રીતે મુક્તિ પ્રાપ્ત થાય એ અંગે માર્ગદર્શન આપવામાં આવેલ હતું. નિષ્ણાત ડોક્ટરોએ સેવા આપેલ હતી. સાયલાના અગ્રગણ્ય નાગરિકોએ સહકાર આપેલ. આ કેમ્પનો લાભ નીચે જણાવ્યા અનુસાર દર્દીઓએ પ્રાપ્ત કરેલ.

(૧) હાડકાંના-૧૨૨ (૨) દાંતના-૮૭ (૩) હણ્યરોગના-૭૬ (૪) સર્જિકલના-૭૦ (૫) ઈ એન્ડ ટીના-૬૪ (૬) ચામડીના-૫૭ (૭) સ્ત્રીરોગના-૨૫.

આમ કુલ-૫૦૧ દર્દીઓએ લાભ પ્રાપ્ત કરેલ. દાતા પરિવાર તરફથી શ્રી દિવ્યાબહેન, વસંતભાઈ મહેતા તથા અન્ય સભ્યો દેશ-પરદેશથી આવેલ હતાં.

❖ ❖ ❖

નિજ નિવાસના નવા રૂમો માટે થયેલ ભૂમિપૂજન વિધિ

મુમુક્ષુઓની સંખ્યામાં થઈ રહેલ વધારાના કારણે આશ્રમમાં નવા રૂમો બાંધવામાં આવે એવી સતત માંગણીને અનુલક્ષીને નવા ઉર રૂમો બનાવવા નિર્ણય લેવામાં આવેલ. આ માટે સોમવાર, તા. ૨૪-૧-૨૦૧૧ના રોજ પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં સવારે ૭-૩૦ કલાકે ભૂમિપૂજનનો કાર્યક્રમ ભારે ઉત્સાહ-આનંદના

વातावरणમાં સंપन્ન થયેલ. બ્રાહ્મણોના મંત્રોચ્ચાર અને મુમુક્ષુઓની હાજરી વચ્ચે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ બ્ર.નિ. ભાઈ-બહેનો તેમ જ ટ્રસ્ટીગણની ઉપસ્થિતિમાં ભૂમિપૂજન વિધિ પૂર્ણ કરેલ ત્યારે પૂર્વ દિશામાં ઊગતા સૂર્યદિવનાં ડિરણોએ અનેરી ઉષ્મા પ્રગટાવેલ હતી. આ ડિરણો જાણે આશ્રમની થઈ રહેલ પ્રગતિને બિરદાવવા પ્રગટ્યાં હોય એમ જણાતું હતું.

જે નવા રૂમો થવાના છે તે આધુનિક સાધન-સામગ્રી અને સગવડવાળા થવાના છે. હાલ તે ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર તેમ જ પ્રથમ માળ સહિત થશે. પરંતુ ભવિષ્યમાં જરૂર પડે તો ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર ઉપરાંત ચાર માળ બાંધી શકાય એ હેતુ નજર સમક્ષ રાખવામાં આવેલ છે. તે વખતે લિફ્ટનું પ્રોવિઝન પણ કરવામાં આવેલ છે. આઠ આઠ રૂમોવાળી બે વિંગ વચ્ચે ડેરમેટરી પણ બનાવવા વિચારવામાં આવેલ છે.

બગીચાની યોજના સાકાર થયા બાદ અહીંનું દશ્ય સુંદર અને આકર્ષક બની જશે એ નિઃશંક છે.

આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રની પૂજા

લંડન-નિવાસી સ્વ. નેમચંદભાઈની પુષ્યતિથિ-સ્મૃતિમાં શ્રી જવીબહેન નેમચંદ માલદે તરફથી પ.પૂ.ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં આશ્રમના સ્વાધ્યાય ખંડમાં તા. ૨૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧ના રોજ સવારે આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્રની પૂજા ભાષાવવામાં આવેલ હતી.

બપોરનું ભોજન પણ તેઓ તરફથી આપવામાં આવેલ તથા સંઘપૂજન પણ કરેલ.

સાયલા ખાતે યોજાવેલ નેત્રયજ્ઞ

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા દ્વારા સાયલા ખાતે નેત્રયજ્ઞનું આયોજન સોમવાર, તા. ૨૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧ના સવારે ૧૦-૩૦ કલાકે આંખની હોસ્પિટલના ચોગાનમાં પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં કરવામાં આવેલ.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી ઉપરાંત દાતા પરિવારના સત્યશ્રીઓ દ્વારા દીપ પ્રાગટ્ય થયા બાદ આશીર્વચન આપતાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ જણાવેલ કે, આંખ એ મહત્વનું અંગ છે. તેના વગર જીવનમાં અંધકાર છવાઈ જાય છે. આશ્રમ દ્વારા ચલાવાતી આ આંખની હોસ્પિટલ ઘણી જ ઉપયોગી સાબિત થયેલ છે. તેના ડોક્ટર શ્રી કમલભાઈ તથા શ્રી યોગેશભાઈ ઘણી સારી સેવા આપે છે. તો સાયલા તેમ જ આસપાસના વિસ્તારના લોકો આનો સારો લાભ પ્રાપ્ત કરે એવા ભાવ વ્યક્ત કરેલ.

આ નેત્રયજ્ઞ લંડનથી પધારેલ મુમુક્ષુ હસુમતીબહેન ગુલાબચંદ, પુત્ર નીલ ગુલાબચંદ, પુત્રી રેયના મેહુલ તેમ જ દોહિત્રી માયા મેહુલ દ્વારા સ્વ. ગુલાબચંદભાઈ અમૃતલાલ શાહના સ્મરણાર્થ યોજાવેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આ દાતા પરિવારને અભિનંદન અર્પેલ.

આ નેત્રયજ્ઞમાં પપ દર્દીઓનાં આંખનાં ઓપરેશન થયેલ છે.

બીજો નેત્રયજ્ઞ તા. ૨૪-૨-૧૧થી શરૂ કરવામાં આવેલ. લંડનસ્થિત મુમુક્ષુ સ્વ. રંજનબેન કકડ તરફથી તેમના પતિ સ્વ. કાંતિભાઈ કકડની પુષ્ય સ્મૃતિમાં આ નેત્રયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવેલ.

સવારે ૮-૦૦ વાગે આંખની હોસ્પિટલમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે દીપ પ્રગટાવી અને નેત્રયજ્ઞની શુભ શરૂઆત કરવામાં આવેલ. આ

પ્રસંગે આશ્રમમાંથી ૩૫ થી ૪૦ મુમુક્ષુઓ હાજર રહ્યાં હતાં.

પરમ પૂજ્ય શ્રી લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગર્ભ હાઈસ્કૂલ તથા કોલેજમાં યોજાયેલ ધ્વજવંદન

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા દ્વારા ચલાવવામાં આવતી પ.પૂ.શ્રી લાડકંદ માણેકંદ વોરા ગર્ભ હાઈસ્કૂલ તેમજ ગર્ભ કોલેજના ઉપકમે પ્રજાસત્તાક દિન નિમિત્તે છવીસમી જાન્યુઆરીએ સવારે ૮-૩૦ કલાકે ૪૦૦ ઉપરાંત વિદ્યાર્થીનીઓ-સ્ટાફના સભ્યો-આશ્રમના મુમુક્ષુગણ-બ્ર.નિ.શ્રીઓ-ટ્રસ્ટી ગણની ઉપસ્થિતિમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીના વરદ્દ હસ્તે ધ્વજવંદનનો કાર્યક્રમ ઉલ્લાસભર્ય વાતાવરણમાં સંપન્ન થયેલ હતો.

રાજ્યના આ મહાન પ્રસંગને અનુલક્ષીને પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સહુને આશીર્વચન આપતાં જગ્ઞાવેલ કે, સદાચારના માર્ગ ચાલવાથી રાજ્ય પ્રગતિના શિખરે પહોંચશે. આજની આ વિદ્યાર્થીનો આવતી કાલની આશા સમાન છે. ગુરુદેવ પરમ પૂજ્ય બાપુજીની એવી ઈચ્છા હતી કે બાળાઓ ખૂબ ખૂબ અભ્યાસ કરે-સંસ્કારી બનધૂને અપનાવી પ્રગતિ સાથે-તે ઈચ્છાને સાકાર બનાવે એવી શુભ ભાવના.

ધ્વજવંદન બાદ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ યોજાયેલ શરૂઆતમાં આચાર્યશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે સહુનું સ્વાગત કરેલ તેમ જ શાળાનાં શિક્ષિકા શ્રીમતી જ્યાબહેન શાળા છોડી ગાંધીનગર જતાં હોવાથી તેઓની સેવાને બિરદાવેલ તેમ જ સ્મૃતિચિહ્ન પ.પૂ. ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે પ્રદાન કરાવેલ. પ.પૂ.

ભાઈશ્રીએ શ્રીમતી જ્યાબહેનને શુભેચ્છાઓ અર્પણ કરેલ.

સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમમાં બાળાઓએ આધુનિક યુગના શ્રીકૃષ્ણ-યશોદાજી-ગોપીઓ વિષે નાટ્યપ્રયોગ-પ્રજાસત્તાક દિન અને રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજી વિષે વક્તવ્ય-ગીત-સંગીત રજૂ કરેલ.

પ. પૂ. બાપુજીના ૧૦૭મા જન્મદિન-આશ્રમ સ્થળની ૨૭મી વર્ષગાંઠ તેમ જ દહેરાસરજીની ૨૫મી વર્ષગાંઠની થયેલ ઉજવણી

દર વર્ષની માઝક આ વર્ષ પણ પ.પૂ. બાપુજીના ૧૦૭મા જન્મદિન તેમ જ દહેરાસરજીની ૨૫ મી વર્ષગાંઠ નિમિત્તે ત્રિ-દિવસીય મહોત્સવ ફાગોણ સુદ એકમ-બીજ-ગ્રીજ તા. ૬-૭-૮ માર્ચ, ૨૦૧૧, રવિ-સોમ-મંગળવાર દરમ્યાન પ.પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં આનંદ-ઉલ્લાસભર્ય વાતાવરણમાં ઉજવણમાં આવેલ.

પ્રથમ દિવસ તા. ૬ માર્ચના પ.પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં બે બસ દ્વારા બધા મુમુક્ષુઓ સવારના ૧૦ થી ૧ દરમ્યાન પ.પૂ.બાપુજીના જન્મસ્થળ ચોરવીરા ગામે ગયા હતા. ત્યાં ભક્તિ કર્યા બાદ પ.પૂ.બાપુજીના નામથી ચાલતી હાઈસ્કૂલની મુલાકાત-ગોળિયા દહેરાસરજીની મુલાકાત-દર્શન-ચૈત્યવન્દન કરી સાયલા પરત આવેલ.

બીજા દિવસે, તા. ૭ માર્ચના સવારના ૧૦-૩૦ થી ૧ દરમ્યાન સી વિંગના મેદાનમાં બાંધવામાં આવેલ મંડપમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં સભાનું આયોજન થયેલ. આ સભાની વિશિષ્ટતા એ હતી કે ‘પ્રેમની પરબ’ પ્રોજેક્ટ અન્વયે ૧૨૦ શાળાઓના આચાર્યાંને શાળાની લાયબ્રેરી માટે દરેકને ૪૦૦

પુસ્તકોના સેટનું વિતરણ સુરેન્દ્રનગરની એજયુકેશન સોસાયટી તથા સોનલ ફાઉન્ડેશન, સાવરકુંડલા દ્વારા કરવામાં આવેલ. આ સંદર્ભમાં જાણીતા સાહિત્યકાર શ્રી રઘુવીરભાઈ ચૌધરી, ઉદ્ઘોગપતિ અને સાહિત્યકાર શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ પટેલ, શિક્ષણવિદ શ્રી મોતીભાઈ પટેલ અને સુરેન્દ્રનગર એજયુકેશન સોસાયટીના પ્રમુખ શ્રી વિનોદિનીબહેન ઉપસ્થિત રહેલ. આ બધા મહાનુભાવોના વકતવ્યનો લાભ મળેલ. રાત્રે રાસ-ગરબાની રમઝટ જામી હતી.

ગીજા દિવસે, તા. ૮ માર્ચના સવારે દહેરાસરજી પર બરાબર ૮-૧૧ કલાકે નવી ધ્વજનું આરોહણ થયેલ. આ શુભ પ્રસંગનો લાભ ટ્રસ્ટી શ્રી વરજીવનદાસભાઈ શાહના પરિવારે પ્રાપ્ત કરેલ હતો. લાડવાની પ્રભાવના કરવામાં આવેલ. બપોરના ૧૦-૩૦ થી ૧૨-૩૦ દરમ્યાન ભક્તિ-સ્વાધ્યાય-હાર બદલવા-નવા વચ્ચનામૃતજી પુસ્તકને બિરાજમાન કરવાના કાર્યક્રમ અનેરા આનંદ સહ સંપર્ન થયેલ હતા.

આ ગ્રાણે દિવસ દરમ્યાન પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં પત્રાંક-૨૩૧ લઈ ભક્તિ અંગે વિસ્તૃત સમજ આપેલ. વૃંદાવનમાં ગોંસાઈજી-તાનસેનજીની ભક્તિ વિષે વાર્તા કરેલ તો પત્રાંક-૨૨૨ લઈ ગોપાંગનાઓની વાસુદેવની ભક્તિ અંગે સમજ આપી બહિરાત્મામાંથી અંતર્મુખ થઈ અંતરાત્મા બનવા અને પછી પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર કરવા પુરુષાર્થી થવા અનુરોધ કરેલ. ઉપરાંત ૧૧મા પ્રભુ શ્રીયાંસનાથજીનું સ્તવન વિસ્તારથી સમજાવેલ હતું. એ જ રીતે ગ્રાણે દિવસ દરમ્યાન બ્ર.નિ. શ્રી રસિકભાઈએ “અધ્યાત્મ રાજચંદ્ર” ગ્રંથમાંથી “પૂ. સૌભાગ્યભાઈના અપૂર્વ સમાધિમરણ” તેમ જ “સત્તુ” અને સતની પ્રામિનો માર્ગ સઞ્ચિતમૂર્તિ સદ્ગુરુ પ્રકરણ-૭૪ અને ૭૫ સમજાવેલ.

આ દિવસો દરમ્યાન બ્ર.નિ. શ્રી વિક્રમભાઈ, શ્રી મિનળબહેન, શ્રી કીર્તિભાઈ બોરડીયા, શ્રી દુલારીબહેન બોરડીયા અને શ્રી હીરેન બોરડીયા દ્વારા ભક્તિનાં પદો સુંદર રીતે ૨જી કરવામાં આવેલ હતાં.

ગ્રાણે દિવસ માટે દહેરાસરજી માટે બોલી બોલવામાં આવેલ તો જુદા જુદા મુમુક્ષુઓ દ્વારા સંઘપૂજન કરવામાં આવેલ. તીર્થકર પ્રભુ વાસુપૂજય સ્વામી, પ.પૂ.ભાપુજીનાં ચિત્રપટો તેમજ પ.પૂ.ભાપુજીના ફીટાવાળા કિયેનની કુટુંબ દીઠ એક-એકની પ્રભાવના થયેલ. રાજકોટના શ્રી મનુભાઈ શેઠ તૈયાર કરાવેલ પુસ્તિકા “કર વિચાર તો પામ” નું વિમોચન પ.પૂ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે થયેલ તે પણ કુટુંબદીઠ એક આપવામાં આવેલ. તૃ. ૮૫, ૧૧૧ના દાનની જહેરાત મુમુક્ષુઓ દ્વારા થયેલ.

આ મહોત્સવમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રી-બ્ર.નિ. ભાઈ-બહેનો, ટ્રસ્ટીગણના સભ્યશ્રીઓ તેમજ અલગ અલગ ક્ષેત્રેથી ભારતમાંથી તેમજ ભારત બહારથી આવેલ મુમુક્ષુઓ મળી ૨૦૦ વ્યક્તિઓએ ભાગ લીધેલ હતો.

❖ ❖ ❖

શ્રી કેશુભાઈ-શ્રીમતી નિમુખબહેન સુમેરીયાનું કરવામાં આવેલ સંભાન

પ.પૂ.ભાપુજીના જન્મદિન તેમજ દહેરાસરજીની વર્ષગાંઠ નિમિત્તે યોજાયેલ ન્રિ-દિવસીય મહોત્સવ દરમ્યાન રવિવાર, તા. ૬-૩-૨૦૧૧ના રોજ લંડનથી પધારેલ શ્રી કેશુભાઈ એચ. સુમેરીયા તથા શ્રીમતી નિમુખબહેન સુમેરીયાની ૬૦મી લગ્નતિથિ નિમિત્તે પ.પૂ.ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં સંભાન કરવામાં આવેલ.

લંડન ખાતે નિવાસ કરી રહેલ આ દંપતીને

ઘેર ગ્રથમવાર લંડનની ધર્મયાત્રાએ પધારેલ પ.પુ.શ્રી બાપુજી મહેમાન બનેલ ત્યારથી આ દંપતી મોક્ષમાર્ગ તરફ આકર્ષિત થયેલ. પ.પુ.શ્રી બાપુજીની આજ્ઞા અનુસાર તેઓ પોતાનું જીવન ઘડતર કરવા લાગ્યા. સ્વાધ્યાય-ભક્તિની શરૂઆત કરી. લંડનમાં અલગ અલગ સ્થળોએ સ્વાધ્યાય થવા લાગ્યા. મુમુક્ષુઓની સંખ્યા વધતી ગઈ. શ્રીમતી નિમુબહેન સ્વાધ્યાય કરાવતાં તો શ્રી કેશુભાઈ બધી જ વ્યવસ્થા સંભાળતા. ૨૪ વર્ષોથી શરૂ થયેલ આ પ્રવૃત્તિ આજે પણ નિયમિત રીતે-અખંડપણે ચાલી રહેલ છે.

આવી ઉમદા પ્રવૃત્તિ કરનાર આ દંપતીનું સન્માન કરતાં પ.પુ.ભાઈશ્રીએ સત્સંગ કરાવનાર આ બન્નેને ભાવપૂર્વક બિરદાવેલ તેમજ શુભાશિષ આપેલ. સત્સંગની આ પ્રવૃત્તિ ઘણી જરૂરી હોતાં તે બળવતર બને એવી અપેક્ષા વ્યક્ત કરેલ હતી. ત્યાર બાદ બ્ર.નિ.શ્રી મિનળબહેન તેમજ બ્ર.નિ. શ્રી વિકમભાઈના શુભ હસ્તે કુમકુમ તિલક તેમજ સૂતરની આંટીથી દંપતીનું સન્માન કરવામાં આવેલ.

આ શુભ પ્રસંગ નિમિત્તે શ્રી કેશુભાઈ-શ્રીમતી નિમુબહેન તરફથી રૂ. ૫૧૦૦૦નું દાન સંસ્થાને આપવામાં આવેલ હતું.

સાંજે અન્નપૂર્ણા હોલમાં કેક પ.પુ.ભાઈશ્રીના વરદ્દ હસ્તે કાપવામાં આવેલ અને શ્રી કેશુભાઈ તેમજ શ્રીમતી નિમુબહેનને ખવડાવી સન્માન કરેલ.

પ. પુ. ભાનુવિજય મહારાજ સાહેબની આશ્રમમાં પધરામણી

પુ.ભાનુવિજય મહારાજ સાહેબની રાજકોટ તથા મોરબીની મુલાકાત ગોઠવાયેલ હતી અને તેમનો મુકામ રાજકોટ હતો ત્યારે આપણને ખબર

પડી. આથી આપણો તેમને સાયલા પધારવા વિનંતી કરી. તેઓએ મોરબીથી સાગોડીયા પાછા જતાં સાયલા ત્રણ કલાક રોકાવાનું સ્વીકાર્ય.

તા. ૨૦-૨-૧૧ના તેઓ સવારે ૮-૦૦ વાગે સાયલા પધાર્યા. આ દિવસે આપણે ત્યાં એકાંત મૌન તથા આરાધના શિબિર ચાલી રહી હતી. આથી સવારે ૮-૧૫ વાગે પ્રશાંત નિલયમાં તેઓએ એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના સાધકોને સ્વાધ્યાય કરાવ્યો.

પ.કુ.દેવનું વચન “હે મુનિઓ જ્યાં સુધી કેવળ સમવસ્થાનરૂપ સહજ સ્થિતિ સ્વાભાવિક ન થાય ત્યાં સુધી તમે ધ્યાન અને સ્વાધ્યાયમાં લીન રહો.” લઈ અને તેમણે વિસ્તારથી સમજાવ્યું. આ પછી આરાધના શિબિરના સાધકોને કલ્યાણ હોલની બહાર થોડો બોધ આપ્યો. મહારાજ સાહેબનો પ્રેમ તથા વાત્સલ્ય તેમની વાણીમાંથી વ્યક્ત થતું હતું. ખૂબ મોટી ઊંમર તથા નાદુરસ્ત તબિયત હોવા છતાં તેઓ આશ્રમમાં પધાર્યા હતા.

તળાવનું ખાતમુહૂર્ત તથા કન્યા છાત્રાલયનું ઉદ્ઘાટન

કચ્છના રાપર તાલુકાના ગાગોદર ગામે સમર્થ ટ્રસ્ટ ત્યાંના ગરીબ લોકોનું જીવન ધોરણ સુધરે તે માટે છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી કાર્યરત હો. શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ તેમને આર્થિક મદદ કરી રહ્યું છે.

સંસ્થા દ્વારા : (૧) ત્રણથી વધુ તળાવો બનાવી આપ્યાં છે. (૨) ૨૦ થી વધુ કૂવાઓ ખોદાવી આપ્યા છે અને ૫૦ જેટલા કૂવા બનાવી આપવાનું વચન આપેલ છે. (૩) તેમના છાત્રાલયનાં મકાનો રીપેર કરાવી આપ્યાં છે.

હાલ તેમના (૧) કન્યા છાત્રાલયનું મકાન

રીપેર કરાવેલ હોવાથી તેનું ઉદ્ઘાટન તથા (૨) અંદાજે બે લાખના ખર્ચ ગાગોડરથી અંદાજે ૨૦ કિ.મી. દૂર આવેલ માંડવાડ ગામની સીમમાં એક તળાવનું ભૂમિપૂજન તા. ૧૬ માર્ચ ૨૦૧૧ના પૂ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે રાખવામાં આવેલ.

આ કાર્ય માટે સાયલાથી પૂ.ભાઈશ્રી, બ્ર.વિનુભાઈ, આ.અરુણભાઈ, આ. અનુભાઈ ઘેલાણી વિગેરે ગયા હતા. સમર્થ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ શ્રીમતી ગામાલા પટેલ તથા અન્ય કાર્યકરો હતાં.

માંડવાડ ગામ, ભીમદેવકા પંચાયતમાં આ તળાવ તૈયાર થતાં પપ કુંઠબના ૩૦૦ માણસોને અને અંદાજે ૪૦૦ હોરને પાણીની રાહત થશે. ખાત મુહૂર્તના આ પ્રસંગે ગામના મોટી સંખ્યામાં લોકો હાજર હતાં.

કન્યા છાત્રાલયના મકાનના ઉદ્ઘાટન પછી છાત્રાલયમાં રહેતાં બાળકોએ સુંદર પ્રોગ્રામ આપેલ અને પૂ.ભાઈશ્રીએ તેમને આશીર્વાદ આપેલ.

❖ ❖ ❖

બાળ ઉમંગ પર્વ ૨૦૧૧ - અહેવાલ

‘પ્રેમની પરબ’નો વાર્ષિકોત્સવ એટલે શાળાઓ માટે થનગાનાટનું પર્વ. ડિસેમ્બર માસ આવે એટલે સૌ રાહ જોતા હોય. આ વર્ષના વાર્ષિક ઉત્સવનું નામ રાખ્યું. ‘બાળ ઉમંગ પર્વ’. ૧૫-ડિસેમ્બરની પહેલી આયોજન બેઠકમાં જ વાત જામી ગઈ. ઉત્સાહસભર સુઆયોજિત ઉત્સવ ઊજવવાની યોજના તૈયાર થઈ. શાળાઓએ કઈ રીતે ભાગ લેવો. તે બધું ગોઠવાઈ ગયું. શાળા કક્ષાનો મહોત્સવ તમામ ૧૨૬ શાળાઓમાં ગોઠવવો અને મુખ્ય મહોત્સવમાં હર નવી ઉમેરાયેલી શાળાઓએ કાર્યક્રમો રજૂ કરવા એવું ગોઠવાયું. દરેક શાળાઓમાં તા. ૧૮-૧૯-૨૦ જાન્યુ.-૧૧ દરમ્યાન ઉમંગ પર્વ ઊજવાયું. ચિત્ર

સુલેખન, રમત-ગમત, વક્તૃત્વ, નાટક, અભિનય, નૃત્ય, રંગોળી, નિબંધ-લેખન જેવી પ્રવૃત્તિઓમાં તમામ બાળકોએ ભાગ લીધો. આ દિવસો દરમ્યાન બધી જ શાળાઓને ‘પ્રેમની પરબ’ તરફથી નાસ્તો મોકલવામાં આવ્યો. વિવિધ સ્પર્ધાઓના વિજેતાઓને ઈનામરૂપે શાળા ઉપયોગી વસ્તુઓ આપવામાં આવી. તા. ૧૦-૧૧ જાન્યુ.-૧૧ શ્રેષ્ઠત્વની પસંદગી માટે ‘મારે ઊરવું ઉંચે આભ’ નામે વિદ્યાર્થીઓની અને ‘વ્યક્તિત્વ નિર્માણ’ નામે શિક્ષકોની શિબિર સંપન્ન થઈ. ૧૦ જેટલાં શિક્ષણ-તજ્જ્ઞાઓ હાજર રહી શ્રેષ્ઠતાની પસંદગી કરી. ૫૦ વિદ્યાર્થીઓ અને ૪૦ શિક્ષકોએ આ શિબિરમાં ભાગ લીધો. તા. ૨૪-૧-૧૧ના રોજ ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ (શિક્ષણાવિદ્ધ), શ્રી ચંદ્રકાંત વ્યાસ (પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર) અને શ્રી બિપીનભાઈ રાવલ (રાષ્ટ્રીય શ્રેષ્ઠ શિક્ષક)ની ટીમે પસંદ થયેલ પાંચ શાળાઓની રૂબરૂ મુલાકાત લીધી અને શ્રેષ્ઠ શાળાની પસંદગી કરી. શાળા મહોત્સવ અને શ્રેષ્ઠતાની પસંદગીના કાર્યક્રમો વિશિષ્ટ રીતે આનંદભરે ઊજવાયા પછી મુખ્ય મહોત્સવની સૌ ઉત્કંઠાપૂર્વક રાહ જોતા હતા.

તા. ૨૮-જાન્યુ.-૧૧ની ઊગતી સવારે હર શાળાઓ ૨૫-૨૫ બાળકોની ઢુકીમાં સૂર્યકિરણોના સમયે આવી પહોંચી. આશ્રમનું મેદાન મધમધતાં બાળ ફૂલોથી ખીલી ઊઠ્યું. ૧૫૦૦ જેટલા વિદ્યાર્થીઓ અને ૪૦૦ જેટલા શિક્ષકોથી વાતાવરણ ગુંજ ઊઠ્યું. વિજ્ઞાન શિક્ષણાવિદ્ધ ડૉ. અરુણભાઈ દવે, જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી ડૉ. બાંભણીયા સાહેબ, ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ, ડૉ. નલિન પંડિત, શેર એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનના શ્રી જયંત શ્રોઙ, યોગિનીબેન શ્રોઙ, મહેન્દ્રભાઈ શાહ, શ્રીમતી લીલાબેન શાહ, સાયલા ગામના સરપંચશ્રી તથા તાલુકા પંચાયત પ્રમુખશ્રી ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે ઉપસ્થિત રહ્યાં હતાં.

પૂ.બાપુજીની કુટિરમાં દિવ્ય જ્યોત પ્રગટાવી મશાલધારીઓ એ ચેતનાને લઈ સભાગૃહમાં પ્રવેશ્યા. સૌઅં ઉભા થઈ આ જ્યોતને આવકારી. ઉમંગ પર્વની જ્યોત પ્રજવલીત થઈ જે બે દિવસ અખંડ રહેવાની હતી. વિજ્ઞાન પ્રયોગો, ડિસ્લેક્સીયા, થેલેસેમીયા, ગાંધીજીવન દર્શન, બાળકોનાં ચિત્રો વગેરેનાં પ્રદર્શનો ખુલ્લાં મુકાયાં. પૂ.એલ.એમ.વોરા ગલ્ફ હાઇસ્ક્વુલની બહેનોએ પ્રાર્થના નૃત્યથી શરૂઆત કરી. પ્રારંભિક પ્રેરણશાદ્યાયી પ્રવચનો થયાં અને તરત જ બાળકોના સાહિત્યિક-સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો શરૂ થયા. બાળ વક્તવ્યો, શિક્ષકોનાં વક્તવ્યો, નાટકો, અભિનયગીતો, પ્રેરણગીતો, યોગ આસનો, પિરામીડો રજૂ થયા. કેટલીક શાળાઓએ સભાગૃહના પ્રવેશદ્વારે રંગોળીઓ પૂરી. રાત્રે એકપાત્રીય અભિનય અને રાસની રમજટ થઈ. હડ શાળાઓને એક-એક આઈટમ રજૂ કરવા આમંત્રણ આપેલ પરંતુ તે ઉપરાંત સાત જેટલી પ્રાર્થિક શાળાઓ અને પાંચ માધ્યમિક શાળાનાં બાળકોએ રાત્રિના એક વાગ્યા સુધી રંગમંચને વિવિધ રંગોથી રંગું. પ્રત્યક્ષ લહાવો લેનાર સૌ બાળકોની શક્તિથી અને રજૂઆતથી આનંદવિભોર બન્યા.

રાત્રિ નિવાસ બાદ તા. ૩૧-૧-૧૧ના રોજ સવારે ૧૦-૦૦ વાગે સન્માનોત્સવ યોજાયો. રામકૃષ્ણ મિશન લીબિના સ્વામી આદિભવાનાંદજી, ડૉ.મોતીભાઈ પટેલ, સિસ્ટર નિવેદિતા ફાઉન્ડેશનના શ્રી ગુલાબભાઈ તથા ઉખાબેન જાની અને શેર એન્ડ કેર ફાઉન્ડેશનના (USA)ના ટ્રસ્ટીઓની ઉપસ્થિતિ પ્રસંગની શોભા વધારતી હતી. ગૌરવપ્રદ ઉત્સવની ગરિમા કંઈ ઓર હતી. હડ શાળાઓમાંથી શ્રેષ્ઠ શાળાનો એવોઈ (રૂ. ૨૧૦૦૦ + મોમેન્ટો + સન્માનપત્ર) નવા સુધામડા પ્રાર્થિક શાળાને, શ્રેષ્ઠ

શિક્ષકનો એવોઈ (રૂ. ૧૧૦૦૦/- + મોમેન્ટો + સન્માનપત્ર) વડિયા પ્રાર્થિક શાળાના વસાવા મનોજભાઈને, શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થીનો એવોઈ લોયા પ્રા.શાળાના સરૈયાં રણાંધોડભાઈને અને શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થીનીનો એવોઈ ધજણા કન્યા શાળાની પરમાર નિરાલીને (રૂ. ૫૦૦૦-૫૦૦૦ + મોમેન્ટો + સન્માનપત્ર) એનાયત થયાં. ૪૦ શિક્ષકોનું શાળાના શ્રેષ્ઠ શિક્ષક તરીકે મહેમાનોના હસ્તે શાલ ઓઢાડી-મેડલ અર્પણ કરી સન્માન કર્યું. દરેક શાળાના શ્રેષ્ઠ ૫૦ વિદ્યાર્થીનું તેમની શાળાના આચાર્ય દ્વારા મેડલ અને ઈનામ આપી સન્માન કર્યું.

વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં પ્રથમ વિજેતાઓને શિલ્ડ અને પ્રથમ-દ્વિતીય-તૃતીય સ્થાન મેળવનારને ઈનામો આપવામાં આવ્યાં.

આ ગૌરવ સમારોહમાં સંપૂર્ણ વાતાવરણ ગૌરવાન્વિત હતું. બધાના મોં પર ઉમંગ દેખાતો હતો. દબદબાબેર ઉજવાયેલ આ કાર્યક્રમમાં સન્માન સ્વીકાર માટે અવિસ્મરણીય ક્ષણો હતી.

પૂ.ભાઈશ્રી બન્ને દિવસોએ પ્રેરણા-પ્રોત્સાહન આપવા માટે ઉપસ્થિત હતા. શ્રી વિક્રમભાઈ શાહ અને શ્રીમતી મિનળબેન શાહે બન્ને દિવસ સ્વાગત કર્યું. પૂ.ભાઈશ્રીના મંગલ આશીર્વચનોએ બન્ને દિવસ દિવ્યતામાં ઉમેરો કર્યો. શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસના આયોજન અને સંચાલન મુજબ ‘પ્રેમની પરબ’ના તથા પૂ.એલ.એમ.વોરા ગલ્ફ હાઇસ્ક્વુલ અને ગલ્ફ કોલેજના સ્ટાફ અને વિદ્યાર્થીનીઓએ સ્વયંસેવક તરીકે વ્યવસ્થા સંભાળી. શ્રી હિતેષભાઈ શેઠ તથા મુમુક્ષુ વર્ગ બન્ને દિવસ ખેડેપગે હતા. સભા સંચાલન શ્રી હિતેષ ઠાકર અને તૃપ્તિબા જાલાએ કર્યું. સંગીત સંયોજન લીબિના શ્રી વિશાલભાઈ અને સાયલાના નાસીર ઝરોલાએ કર્યું.

બધાની નિષ્ઠા, ભાવના અને કાર્યકુશળતાથી

પ્રસંગ શોભી ઊઠ્યો. પર્વના આનંદે સૌનો થાક ઉતારી દીધો. બપોરે સ્નેહ ભોજન લીધા બાદ સૌ છૂટા પડ્યા ત્યારે ઉમંગનો અવસર માણ્યાનો આનંદ સૌના મોં પર હતો.

નાયરોબી મુકામે પ.પૂ.બાપુજીના ૧૦૭મા જન્મદિવસે

નાયરોબી મુકામે તા. ૮મી માર્ચની એક શિબિર ૭૦ મુમુક્ષુની હાજરીથી યોજાઈ. સૌ પ્રથમ ધ્યાન કર્યા બાદ પ.પૂ.બાપુજી જ્યારે લંડન ગયા હતા તે દરમ્યાનની એક Video CD સૌએ નિહાળી. તે ઉપરત Sayala Ashram ની websight ઉપરથી પ.પૂ.બાપુજીના જીવનના ચાર અમૂલ્ય પ્રસંગોનું ગુજરાતીમાં Translation કરીને સર્વેને સમજાવવામાં આવ્યા. દિવસ દરમ્યાન પ.પૂ.બાપુજીની સાથે રહ્યા હોય તે વાતો યાદ કરીને સમગ્ર શિબિર સાંજે પૂર્ણ થયેલ. જેઓને પ.પૂ.બાપુજીનો રૂબરૂ પરિચય હતો તેઓએ અલગ અલગ પ્રસંગમાં પ.પૂ.બાપુજીની સાહસિકતા, ધીરજ, પરિશ્રમ અને મનોબળ કેળવવાની વગેરે ગુણોની છણાવટ થતાં સૌને ખૂબ જ પ્રેરણ મળી અને સૌ મુમુક્ષુઓએ છૂટા પડતાં સંકલ્પ કર્યો કે ઓછામાં ઓછું એક સપ્તાહ સુધી કોઈની નિંદા કે કોષ ન કરવો તેવી જાગૃતિ રાખવી.

ગુરુદ્વારે જ્ઞાનની હોળી

હોળી-અર્થાત્ ‘હો....લી’-જે થઈ ગયું તે ભૂતકાળને ભૂલી, ભવિષ્યની ચિંતા ન કરતાં, વર્તમાનની ક્ષણને સમતાભાવે, આનંદપૂર્વક માણવી તે ‘હો....લી’. આ રંગપંચમીનો તહેવાર આધ્યાત્મિક માર્ગના પંથીને એક પાવન સંદેશ આપે છે કે સાધકે તો એવી નિરાળી હોળી રમવાની છે

કે જેમાં સંયમ તથા સમજણાનાં લાકડાં ભેગાં કરી, એમાં પરસ્પર ધર્ષણ પેદા કરીને, બ્રહ્મજ્ઞાનની આગ પ્રગટાવવી, બધા વિકારોને ભસ્મ કરી નાખવાના છે. સ્વરૂપપ્રામિના પુરુષાર્થ માટે સાધકે આવી હોળી નિરંતર રમવાની છે. જેનાથી ભીતરમાં ગુરુજ્ઞાનનો ચોળ મજૂઠનો રંગ વધુ ને વધુ ગાઢો બનતાં અનુક્રમે તે જીવ સદ્ગુરુમય બની જાય. સાધકને આવો અભાવિત રંગ લાગ્યા પછી બીજા બધા દુન્યવી રંગો તેની સમક્ષ સ્વાભાવિક રીતે ઝાંખા થઈ જાય છે. પ.પૂ.ભાઈશ્રીની સંગાથે રહી, પૂજ્યશ્રીની જ્ઞાનમય દણ્ણ અને દરેક ચેષ્ટાને નજીકથી નિહાળવાના આ અવસરની હરએક ગુરુભક્તો આતુરતાથી રાહ જોતા હોય છે.

રવિવારે, ૨૦મી માર્ચે, આ પર્વની ઉજવણી કરવા માટે મુંબઈથી નજીક, લોનાવલામાં જાલાવાડી સેનેટોરિયમનું સ્થળ પસંદ કરવામાં આવેલ. પ.પૂ.મિનળબેન તથા આ. રોહિતભાઈના સહકારથી અહીં થોડી રૂમો મળતાં ખૂબ જ સુંદર વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલ. લગભગ ૮૦ જેટલા મુમુક્ષુઓએ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લીધેલ, જેમાં થોડાક બહારગામના મુમુક્ષુઓ પણ જોડાયા હતા. સૌ પોતપોતાની રીતે ત્યાં સવારે ૮-૧૫ વાગ્યે હાજર થઈ ગયેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રી પધાર્યા એટલે સૌએ પૂજ્યશ્રીનું સ્વાગત કરી ચા-નાસ્તાને ન્યાય આપ્યો.

સવારે ૧૦ વાગે ત્યાંના હોલમાં સૌ મુમુક્ષુઓ સ્વાધ્યાય કરવા માટે પ.પૂ.ભાઈશ્રીની નિશામાં એકત્રિત થયા. હોલ નાનો હોવાથી અને થોડા મુમુક્ષુઓ નીચે બાજુ પણ બેઠેલા હોવાથી તેઓ તથા પ.પૂ.ભાઈશ્રી એકબીજાનો ચહેરો જોઈ નહોતા શકતા. તો સૌ પ્રથમ ભાઈશ્રીએ તેઓને પૂછ્યું કે, “આપણે આ અવાજના માધ્યમથી એકબીજાના સંપર્કમાં રહેવાનું છે, તો છેલ્લે સુધી સૌને મારો

સિદ્ધનાં સુખ સ્મૃતિમાં લાવો.

૩૧

અવાજ સંભળાય છે ?” કેવી કરુણા ! નાની વાતોમાં પણ ખૂબ જીણવટભર્યુ મુમુક્ષુઓનું તેઓ જે રીતે ધ્યાન રાખે, તો એ વાતસલ્યભાવ સૌના અંતરને સ્પર્શી જાય. સ્તુતિ કર્યો પછી બ્ર. વિક્રમભાઈ તથા હીરેનભાઈએ એક પદ લીધું કે “આઓ જેલેં જ્ઞાની કી હોલી.”

ગુરુજ્ઞાનમેં ગોતે લગાકર, નિજકો સહજ બનાયે, ગુરુરંગમેં જીવન રંગાકે, આત્મજ્ઞાનકો પાયે.

પછી નિમિત્તે એક પદ લીધું કે,
રંગ દે, રંગ દે રંગ દે, ગુરુ અપને રંગમેં રંગ દે.

બન્ને પદ પછી પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. જેમાં અલૌકિક રીતે રાગદ્વેષને બાળીને જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશની હોળી પ્રગટાવવાનું કહ્યું. સાધક જો માત્ર ગુરુના હૈયાને સ્પર્શો તો તેના સઘળા વિષયો વિરામ પામે. વિભાવમાંથી સ્વભાવમાં રમવાનું છે. કાયા પરથી દાઢિ હઠી એ કાયાનું મૌન છે. આપણું મૌન તો મુનિનું મૌન થવું જોઈએ. ઉમંગના ગુણ પર ખાસ જણાવ્યું કે તે જીવને હમેશાં આધ્યાત્મિક, વ્યાવહારીક કે સંસારિક પ્રવેશ માટે પુરુષાર્થી રાખે છે. ઉમંગીલાલનું દણ્ણાંત આપી મુમુક્ષુઓને ઉમંગી બનવાનો અનુરોધ કર્યો અને કહ્યું કે કોઈએ જીવનમાં મૂજી બનવાનું નથી. બધાના અંતરમાં ઉમંગનો દરિયો ભરેલો પડ્યો છે પણ કાં સ્વભાવથી વિરુદ્ધ જઈએ તો એ સૂતેલો છે અથવા એના ઘૂધવાટા જુદી દિશામાં જઈ રહ્યા છે. પોતાની જાતને ઓળખવામાં એક ધારા પણ જો લે તો એકમેક ધારા મહાસાગર બની જાય છે. આત્મતત્ત્વનું શ્રદ્ધાન મજબૂત કરવાનું છે. ઉદાસીનતાનો કમ સેવવો. સમતાનો ચાંદલો ચોડવાનો છે. આત્મામાં જાગવું પણ વહેવારમાં ઉંધી જવું. ચિંતા જાળનો ત્યાગ કરી, વર્તમાનમાં જીવતાં શીખવું. બેદજ્ઞાનના પુરુષાર્થ સાથે જો સુધારસની સાધના કરવામાં આવે

તો સોનામાં સુગંધ ભળશે. આવો ઉત્તમ બોધ સૌના હૈયાને સ્પર્શી ગયો.

પછી નીચે ગ્રાઉન્ડમાં સૌ ભેગા થયા અને વ્યક્તિગત રીતે સૌને પ.પૂ. ભાઈશ્રીના જમણા પગના અંગૂઠે પૂજન કરી, વંદન કરી ધન્ય બનવાનો અપૂર્વ લાભ મળ્યો. પ.પૂ.ભાઈશ્રીના અવિષમ ઉપયોગ પર આપણો ઉપયોગ જોડતાં જાણે દેહથી પર કોઈ અલૌકિક જગતનાં દર્શન થતાં હતાં. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ વ્યક્તિગત રીતે સૌના કપાળે મોક્ષલક્ષ્મીના વરદાનની પ્રતીતિ કરાવતું ચંદનનું તિલક કર્યું, જે આંતરશત્રુ સાથેની લડાઈના મેદાનમાં વિજયી બનવાનું ખમીર પ્રદાન કરતું હતું. આ ધન્ય પળ સદ્ગુરુના અનંત ઉપકાર હેઠળ હોવાની અનુભૂતિ કરાવી, ભક્તોને સાચી અમીરાત પાખ્યાનું લક્ષ કરાવતું હતું. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ સૌને પ્રસાદી આપી. પછી સંગીતના લય પર સૌએ ગરબાની રમઝટ બોલાવી. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ સૌને ધોધમાર પાણીની ધારાથી ભીજવી દીધા. સતત વહેતા ફૂપાના આવા ધોધ નીચે કોરા રહી જવું એ ખોટનો ધોધો છે. ફૂપાના એ ધોધની નીચે પ્રાર્થનામય ચિંતે ઊભા રહી, તન, મનને શાંતિ પમાડી, અમી છાંટણામાં પલણવું એ જ ભક્તિ છે. ત્યારબાદ સૌએ સાથે ભોજન લીધું. અનેક લોકો નીચે ગ્રાઉન્ડમાં બેડમિન્ટન, કિકેટ તથા ફૂટબોલની રમત રમી આનંદ લુંટતા હતા.

પછી લોનાવલામાં અધ્યાત્મ સ્ટડી સર્કલનું અલ્કેશ દિનેશભાઈ મોદી દારા અધ્યાત્મિક કેમ્પસમાં એક મંદિર બનાવેલ છે, જેમાં પ.પૂ. દેવની વિશાળ ભાવવાહી પ્રતિમાજીની સ્થાપના કરવામાં આવેલ છે, ત્યાં સૌ પ.પૂ.ભાઈશ્રી સાથે દર્શનાર્થી ગયા. દર્શન કરતાં મન સ્થિર થઈ જાય એવી વીતરાગી પ્રતિમાજ સમક્ષ થોડીવાર ભક્તિ કરી. બાજુમાં તે જ સમયે ત્રિ-દિવસીય જિનેશ્વર

ભગવંતની પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠાનો કાર્યક્રમ ચાલી રહેલ તે જિનાલયમાં દર્શન કરવા ગયા. મૂળનાયક મહાવીર સ્વામી તथા શાંતિનાથ ભગવાન અને આદિનાથ ભગવાનની પ્રશબ્દ રસનિમણ પ્રતિમાજી ઘણી ભવ્ય છે. જિનાલયમાં સર્વર્ધમ એક છે તે ન્યાયે શેતાંબર, દિગ્ંબર બધી પ્રતિમાજી એક જ ગભારામાં સાથે પ્રતિષ્ઠિત છે. પછી ફરી સેનેટોરિયમમાં આવી સૌઅે ભોજનનો લાભ લઈ મુંબાઈ તરફ પ્રયાણ કર્યું. પ.પૂ.ભાઈશ્રીનિ નિશ્રામાં આવી ફકીરી હોળીનો રંગ ચઢાવી, તે રંગને દિનપત્રિનિ વધુ ધેરો બનાવવાનો નિર્ણય કરી, સૌ ઉમંગભેર છૂટાં પડ્યાં. આ રંગપંચમીના પર્વની ઉજવણીમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રી સાથે બ્ર.મિનળબેન, બ્ર.વિકમભાઈ, બ્ર.વિનુભાઈ તથા બ્ર. દીપકભાઈ જોડાયા હતા.

❖ ❖ ❖

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમાં ‘સમન્વય’ની રાજ્ય ગોષ્ઠિ

શિક્ષણ સંવર્ધન અભિયાન-સમન્વયની રાજ્ય કક્ષાની ૬૧મી ગોષ્ઠિ તા. ૧૧-૧૨-૧૩ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૧ના રોજ શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ-સાયલા ખાતે મળી હતી. તા. ૧૧મી સાંજના ૬-૦૦ વાગે સમન્વયમાં ભાગ લેનાર સભ્યોની નોંધણી થઈ. સંસ્થા દર્શન પછી ૮-૩૦ થી ૧૦-૩૦ રાત્રિ બેઠક યોજાઈ. આ બેઠકમાં પરિયય વિધિ થઈ. શ્રી ચંદ્રકાન્ત વ્યાસે સ્વાગત કર્યું. ત્યારબાદ શ્રી ઉમાશંકર જન્મ-શતાબ્દી નિમિત્તે ડો. મોતીભાઈ પટેલનું પ્રવચન યોજાયું હતું.

રાત્રિ બેઠકનું સંચાલન શ્રી કુલદીપ ઠક્કરે કર્યું હતું. આ બેઠકમાં ડો. હર્ષદભાઈ પંડિતે માતૃભાષા માધ્યમનું મહત્ત્વ સમજાવ્યું હતું. તા. ૧૨મીએ સવારે યોગાસન, નાસ્તા-પાણી પછી ૮-૩૦ થી ૧૦-૩૦ વાગે ઉદ્ઘાટન બેઠક યોજાઈ હતી. રાજ-

સોભાગ આશ્રમના શ્રી વિકમભાઈએ રાજ-સોભાગ આશ્રમની પ્રવૃત્તિ, શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર અને પ્રેમની પરબની પ્રવૃત્તિઓની વાત કરી. દીપ પ્રાગટ્ય કરી પૂ.ભાઈશ્રી નલિનભાઈએ કાર્યક્રમનું ઔપચારિક ઉદ્ઘાટન કર્યું.

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે ‘પ્રેમની પરબ’નો વિગતે પરિયય, સમન્વયની પ્રવૃત્તિના સંયોજકશ્રી નર્મદભાઈએ ‘સમન્વય’નો પરિયય કરાવ્યો. પૂ.ભાઈશ્રી નલિનભાઈએ આશીષ વચન સાથે જીવનલક્ષી શિક્ષણ માટેનું માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. વિવેકાનંદ કેન્દ્ર-રાજકોટના જીવનત્રતી શ્રી જગદીશભાઈએ વિવેકાનંદ કેન્દ્ર દ્વારા યોજાતા શિક્ષકો માટે ‘સમર્થ’ કાર્યક્રમનો ટૂંકો પરિયય આપ્યો હતો. ડો. પી. જી. પટેલે સ્વામીજીના ‘માનવ ઘડતર દ્વારા રાષ્ટ્રનિર્માણ’ની વાત કરી.

બીજી બેઠક ૧૦-૩૦ વાગે યોજાઈ. આ બેઠક ૧૨-૩૦ સુધી અને પછી ૨-૩૦ થી ૫-૦૦ સુધી ચાલી. આ બેઠકમાં માતૃભાષા સંવર્ધન કેન્દ્રના નિમંત્રણથી આવેલા સભ્યો ‘સમન્વય’ સાથે સંયોજાયા. આ બેઠકના ડો. પી. જી. પટેલે વિશ્વ માતૃભાષા દિનના સંદર્ભે માતૃભાષાનું માધ્યમ તરીકે માહાત્મ્ય સમજાવ્યું. ડો. રાજેન્દ્રસિંહ જાડેજાએ ભાષાશિક્ષણ અને અંગ્રેજી ભાષાશિક્ષણના સ્વરૂપની પાયાની બાબતો વિશે ખૂબ જ સચોટ માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું. ‘સમન્વય’ની આગામી બેઠક ‘વલ્લભ-વિદ્યાનગર’ ખાતે યોજવા નિમંત્રણ આપ્યું.

ડો. રવીન્દ્રભાઈ દવેએ માતૃભાષામાં શિક્ષણને સાકાર કરવા વિગતે માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. ડો. યોગેન્દ્રભાઈએ માતૃભાષાના પ્રશ્નપત્ર રચનાની આગવી બાબતોની ચર્ચા કરી હતી. ડો. શિરીષભાઈ કાપડિયાએ ‘અંગ્રેજી’ના પ્રશ્નપત્ર અને તેમાં ઉદેશના Specification વિશે સમજાવ્યું હતું. ભારતીબહેન ભણે માતૃભાષામાં લીધેલા પ્રોજેક્ટ

વિશે વાત કરી હતી. આ બેઠકો દરમ્યાન આચાર્યશ્રી રાવલ અને તૃતીભાએ તેમજ ડૉ.પી.જી. પટેલે પરિચય તેમજ પૂરક વાતો કરી બેઠકનું સંચાલન કર્યું હતું.

સાંજે ૫-૩૦ થી ૬-૦૦ સંસ્થા દર્શન તેમજ પૂ.લાલજ બાપુની સમાધિની મુલાકાત લીધી હતી.

તા. ૧૩-૨-૧૧ યોગાસન, ચા-પાણી અને ૮-૩૦ થી ૧૦-૩૦ની બેઠકમાં ‘પુસ્તક સમીક્ષા’ યોજાઈ હતી. શ્રી દીપક ધંધુક્રિયાએ બેઠકનું સંચાલન કર્યું હતું. આ બેઠકમાં ૧૫ પુસ્તકોની સમીક્ષા થઈ હતી.

૧૦-૩૦ થી ૧-૦૦ વાગ્યા સુધી સમાપન બેઠક યોજાઈ. આ બેઠકનું સંચાલન શ્રી નર્મદભાઈ ત્રિવેદીએ કર્યું. પૂ.ભાઈશ્રી નલિનભાઈના આશીર્વયન અને શ્રી અજયભાઈ, શ્રી વત્સલભાઈ, શ્રી કલ્યાનાભણેન, શ્રી રવીન્દ્રભાઈ, શ્રી ચતુરસિહભાઈએ પ્રતિભાવો આપ્યા હતા.

❖ ❖ ❖

પૂ. એલ. એમ. વોરા ગલ્સ હાઇસ્ક્યુલ સાયલામાં S.S.C/H.S.C. બાળાઓને શુભેચ્છા સમારંભ

પૂ. બાપુજી શ્રી લાડકચંદ માણેકચંદ વોરાની હદ્યેચણાના મૂર્તિમંત્ર સ્વરૂપ સમી પૂ.એલ.એમ. વોરા ગલ્સ હાઇસ્ક્યુલ સાયલામાં તા. ૨૪-૨-૧૧ના રોજ ધો.-૧૦ અને ધો.-૧૨ની બાળાઓ જે બોર્ડિની જાહેર પરીક્ષા આપવા જઈ રહી છે, તેમને શુભેચ્છા આપવાનો એક અનોખો કાર્યક્રમ યોજાઈ ગયો. પૂ.ભાઈશ્રીની પવિત્ર નિશ્ચામાં ઉપસ્થિત સૌઅં ધો.-૧૦/૧૨ની બાળાઓને હદ્યપૂર્વકની શુભેચ્છા પાઠવી.

સમારંભની શરૂઆત મંગળ શ્લોક, ગુરુવંદના અને મૌન પ્રાર્થનાથી થઈ. પૂ.ભાઈશ્રીના વરદ હસ્તે

કુટુંબ પરિવાર ઉપર અંતરંગ ચાહના રાખશો નહીં.

દીપ પ્રાગટ્ય થયું. સુમંગળ સ્વર્ણ વાતાવરણ સુમધુર બન્યું. પૂ.ભાઈશ્રીએ બાળાઓની આંખમાં ચમક અને ઉત્સાહ જોઈ પ્રસન્નતા વક્ત કરી. સદગુણોનો વિકાસ કરી ઉત્તમ મનુષ્ય બનવાની શીખ આપી. ચારિત્ય ઘડતર અને ઉન્નત જીવન જીવવા અનુરોધ કર્યો. ધો.-૧૦/૧૨ની બાળાઓએ પોતાના અનુભવો, યાદો, પ્રસંગો કર્યા. ધો.-૮/૮/૧૧ની બાળાઓએ શુભેચ્છાઓ આપી. ધો.-૧૨ના વર્ગશિક્ષિક મીનાબેન ચૌહાણે પોતાના ભાવો વક્ત કર્યા. આ પ્રસંગે પૂ.એલ.એમ.વોરા ગલ્સ કોલેજની બાળાઓ અને અધ્યાપકોએ પણ હાજર રહી શુભેચ્છા આપી. શાળાના આચાર્યશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વાસે મનનીય વક્તવ્ય દ્વારા શુભ સંદેશ આપ્યો.

શાળાની બાળાઓએ પ્રસંગને અનુરૂપ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો. ભજન, ધૂન, વિદાયગીત, નૃત્ય વગેરે રજૂ કરી સમારંભને સુંદરતા આપી. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન ધો.-૧૧ની બાળા વાસ માનસીએ કર્યું. સમા-વ્યવસ્થા ધો.-૧૧ની બાળાઓએ સંભાળી. કાર્યક્રમ પૂરો થયે ધો.-૮/૮/૧૧ની વિદ્યાર્થીનીએ તરફથી તમામને અલ્યાહાર કરાવવામાં આવ્યો.

મધુર સંભારણાંઓ સાથે લઈને જતી વિદ્યાર્થીનીઓની આંખમાં ભાવ નીતરતો હતો. શાળા સાથેનું તેમના અંતરનું જોગણ સ્પષ્ટ વર્તાતું હતું.

ભાવનાસભર વાતાવરણમાં સમારંભ પૂર્ણ થયો.

❖ ❖ ❖

પંખી - ટહુકા

જીવન કલા ફાઉન્ડેશન રાજકોટ આયોજિત
પંખી-ચિત્ર પ્રદર્શન પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે
ખુલ્લું મુકાયું.

સૌરાષ્ટ્ર કચ્છની ૪૨ જેટલી શાળાઓના ધો.-૫ થી ૧૨ના વિદ્યાર્થીઓએ તૈયાર કરેલ ૧૦,૫૫૩

સદગુરુ પ્રસાદ માર્ચ - ૨૦૧૧

પંખી-ચિત્રોમાંથી પસંદ કરેલ ૧,૨૭૪ જેટલાં પંખી-ચિત્રોનું પ્રદર્શન રેસકોર્સ રાજકોટ સ્થિત આર્ટેગેલેરીમાં તા. ૨૫-૧-૧૧ના રોજ પૂ. ભાઈશ્રીના હસ્તે ખુલ્લું મુકાયું. ૨૫/૨૬-૧-૧૧ના રોજ જનતા માટે ખુલ્લું મુકાયેલ પ્રદર્શન એક ઐતિહાસિક ઘટના હતી. પ્રકૃતિ સાથેનો માનવનો નાતો સુદૃઢ બનાવવાનો અદ્ભુત પ્રયોગ થયો. પૂ.ભાઈશ્રીએ આ પ્રવૃત્તિના મ્યોજક શ્રી મધુકાંત જોશીનાંનું વિશિષ્ટ સન્માન કર્યું.

આ સમારોહમાં રાજકોટની પ્રખ્યાત પાઠક સ્કૂલના સંચાલકશ્રી વસંતકુમાર પાઠક, ગાયત્રી ઉપાસક શ્રી ઘનશ્યામભાઈ ઠક્કર, શ્રી ગાજુપરા સાહેબ અને સાયલા ‘પ્રેમની પરબ’ના ડાયરેક્ટરશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસ અતિથિ વિશેષ તરીકે ઉપસ્થિત હતા. પૂ.ભાઈશ્રીની સાથે સાયલા-રાજકોટથી મુખુંગણ અને ટ્રસ્ટીશ્રીઓ પણ જોડાયા હતા.

ઉદ્ઘાટન સમારંભમાં સહભાગી શાળાઓના આચાર્ય/પ્રતિનિધિઓનું સન્માન કરાયું હતું. ઉત્તમ ૨૬ ચિત્રોના બાળ-ચિત્રકારોને શિલ્પ અનેનાયત થયાં હતાં. આ પ્રસંગે વલ્લભ કન્યા કેળવણી મંડળનાં શ્રી લીલાબેન કોઠારી, સમાજ સેવક શ્રી અનુપમભાઈ દોશી, શિક્ષણ અને કલા ક્ષેત્રના મહાનુભાવો તથા ૧,૦૦૦ જેટલાં બાળકો ઉપસ્થિત રહ્યાં હતાં.

કલા દ્વારા સંવેદનાનું ઘડતર કરવાનો આ પ્રકલ્પ ધ્યાનાકર્ષક હતો. આર્ટેગેલેરીનાં સુખ્યવસ્થિત ગોઠવાયેલ પંખી-ચિત્રો જોઈને બાળકોમાં રહેલ સર્જન-શક્તિથી આભા બની જવાય. રાજકોટની શાળાઓ અને જનતા માટે બે દિવસ ખુલ્લા મુકાયેલ આ પ્રદર્શનનો લાભ ૧૨,૦૦૦ જેટલી વક્તિઓએ લીધો.

પૂ.ભાઈશ્રીએ “કલા તત્ત્વની અનુભૂતિની ઊંચી ટોચ આધ્યાત્મિકતાને સ્પર્શ છે.” અને કહ્યું.

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈએ કલાની વૃત્તિ કેળવવાથી માણસમાં સદ્ગુરુનો પ્રાદુર્ભાવ થાય છે. કલા જીવનને ઉન્નત બનાવનાર તત્ત્વ છે અને જણાયું. અન્ય મહેમાનોએ પણ શ્રી મધુકાંત જોશીના પ્રયત્નને બિરદાવ્યો અને બાળ ચિત્રકારોને અભિનંદન આપ્યા.

ઉદ્ઘાટન સમારંભના ભાવસભર કાર્યક્રમનું સંચાલન ગૌત્મ વિદ્યાલયના સંચાલક શ્રી દિલીપભાઈ પંચોલીએ કર્યું.

❖ ❖ ❖

શ્રી ઉમાશંકર જન્મ શતાબ્દી નિમિત્તે

“બાળ સાહિત્ય સર્જન શિબિર”

તા. ૨૬ /૨૭ માર્ચ -૨૦૧૧

અહેવાલ

શ્રી ઉમાશંકર જોશી જન્મ શતાબ્દી નિમિત્તે ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી ગાંધીનગર અને શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત ‘પ્રેમની પરબ’ના સંયુક્ત ઉપક્રમે સાયલા તાલુકાની પ્રાથમિક શાળાઓના શિક્ષકો પૈકી સર્જનાત્મક-વૃત્તિ ધરાવતા શિક્ષકો માટે તા. ૨૬/૨૭ માર્ચ-૨૦૧૧ના બે દિવસોએ એક નિવાસી “બાળ સાહિત્ય સર્જન શિબિર”નું આયોજન થયું.

તા. ૨૬-૩-૨૦૧૧ની સવારે ૮-૦૦ વાગે વિવિધ શાળાના ૮૩ શિક્ષકો આવી પહોંચ્યા. રજિસ્ટ્રેશન અને સ્વાગત વિધિ બાદ શિબિરની પ્રારંભિક બેઠક શરૂ થઈ. આશ્રમના ટ્રસ્ટીશ્રી વજુભાઈ શાહની ઉપસ્થિતિમાં તજ્જ્ઞ-માર્ગદર્શક તરીકે પધારેલ હાસ્ય લેખક શ્રી રતીલાલ બોરીસાગર, બાળ સાહિત્યકાર હુંદરાજ બલવાણી, શ્રી નટવર પટેલ, કવિશ્રી રમેશભાઈ આચાર્ય, કવિશ્રી મનોહર ત્રિવેદી, શ્રી જયંત સંગીત અને

નકામો વખત જવા દેવો નહીં.

૩૫

શિબિર સંયોજન ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસ તથા
શિબિરાર્થી પ્રતિનિધિ દ્વારા દીપ-પ્રાગટ્યથી
શિબિરનો આરંભ થયો.

શ્રી ચંદ્રકાન્ત વ્યાસે શિબિરના હેતુઓ અને
શિબિરનું સ્વરૂપ તેમજ ફલશ્રુતિ વિશે પ્રાસંગિક
વક્તવ્ય આપ્યું. તજ્જ્ઞ શ્રી રત્નલાલ બોરીસાગર
સાહેબે બાળ સાહિત્ય સર્જક તરીકેની સજ્જતા
કેળવવા શું કરવું જોઈએ તે સમજાવ્યું. બાળ
સાહિત્યનાં લક્ષણો સમજાવ્યાં અને ‘બાળ સાહિત્ય
રચવું એ સાવચેતી અને જવાબદારી માંગી લે છે.’
તેમ કહ્યું.

બીજી માર્ગદર્શક બેઠકમાં શ્રી હુંદ્રાજ
બલવાણીએ બાળવાત્તિના વિષયોનો નિર્દેશ કર્યો
અને કેટલીક બાળ વાર્તાઓના નમૂના પ્રસ્તુત કર્યો.
શ્રી નટવર પટેલે બાળ-સાહિત્ય સર્જન માટે
ધ્યાનમાં રાખવાના અગ્નિયાર મુદ્રાઓ સમજાવ્યા.

બપોરના ભોજન પછી કવિશ્રી મનોહર
ત્રિવેદીએ બાળકાવ્યની વિભાવના અને
બાળકાવ્યનાં રચનાગત કૌશલ્યો સંદર્ભાંત
સમજાવ્યાં. શ્રી રમેશભાઈ આચાર્યએ શબ્દની
શક્તિ, લય અને પ્રાસ વિશે માર્ગદર્શન આપ્યું.

બપોરની બીજી બેઠકમાં શિક્ષકોને સ્વ-રચિત
કાવ્યો-વાર્તાઓ-ઉભાણાં-જોડકણાં રચવા બે કલાક
જેટલો સમય અપાયો. આ દરમ્યાન તજ્જ્ઞનું
માર્ગદર્શન વ્યક્તિગત રીતે મળતું રહ્યું.

રાત્રિ બેઠકમાં સ્વ-રચિત કૃતિઓનું પઠન થયું.
જરૂર જણાય ત્યાં સૂચનો પણ કર્યા.

તા. ૨૭-૩-૨૦૧૧ : સવારે ૮-૦૦ વાગે
બેઠક શરૂ થઈ જેમાં રાત્રે બાકી રહેલ કૃતિઓ રજૂ
થઈ. રજૂ થયેલ કૃતિઓને યોગ્ય માર્ગદર્શન અને
મઠારવાનું કાર્ય સવારની બીજી બેઠકમાં થયું.
કવિશ્રી મનોહર ત્રિવેદી અને જ્યંત સંગીતે પૂરી

સમજથી વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપ્યું.

બપોરે ભોજન પછી ૨-૦૦ વાગે મળેલ
બેઠકમાં રિ-ફોર્મ કરેલ સુધારા-વધારા પછીની
કૃતિઓ રજૂ થઈ. અને કૃતિલક્ષી મૂલ્યાંકન અને
માર્ગદર્શન અપાયું.

છેલ્લી બેઠક સમાપનની હતી તેમાં પ્રતિભાવો
રજૂ થયા. તજ્જ્ઞશ્રીઓ પૈકી શ્રી જ્યંત સંગીત અને
શ્રી મનોહર ત્રિવેદીએ ખૂબ જ આનંદ વ્યક્ત કર્યો
અને કહ્યું કે અહીં ઉપસ્થિત શિક્ષકોમાંથી ઘણામાં
સર્જનશક્તિનાં દર્શન થયાં છે તે શક્તિને ખીલવતા
જશો.

શ્રી જ્યંત સંગીતે સર્જનનો આનંદ માણ્યાનો
સંતોષ વ્યક્ત કર્યો. શિબિરાર્થી શ્રી રામ ઢાકર અને
બીજા ગ્રણ શિબિરાર્થીએ બે દિવસના અનુભવો
વર્ણવ્યા અને આવી શિબિર અવાર-નવાર યોજવી
જોઈએ એવું સૂચન કર્યું. બધા જ તજ્જ્ઞશ્રીઓએ આ
પ્રયોગને બિરદાવ્યો.

સમાપન કાર્યક્રમમાં સુરેન્દ્રનગર એજયુકેશન
સોસાયટીનાં પ્રમુખ વિનોદિનીબહેન શાહ પણ
હાજર હતાં. તેમણે પુસ્તક વાચન ઉપરાંત
શિક્ષકની નિષ્ઠાનો આનંદ કેવો હોય છે તેની વાત
કરી. પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી ચંદ્રકાન્ત વ્યાસે
સર્જનની શરૂ કરેલી આ યાત્રા ચાલુ રાખવા
અનુરોધ કર્યો અને કહ્યું કે સારા બાળ સાહિત્યનું
સર્જન શિક્ષક કરશે તો ખરેખરા અર્થમાં બાળ
સાહિત્ય મળશે. કારણ કે શિક્ષકો બાળકોના
સંપર્કમાં અહર્નિશ હોય છે.

છેલ્લે આભારવિધિ સાથે કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો.
બધાના મોઢા પર કંઈક નવું પ્રાપ્ત થયાનો આનંદ
દેખાતો હતો. ફરીથી અવાર-નવાર આવા હેતુસર
મળવાની શક્તિ સાથે સૌ છૂટાં પડવાં.

* * *

“પ્રેમની પરબ”-પ્રવૃત્તિ અહેવાલ ઓક્ટોબર-૨૦૧૦ થી માર્ચ-૨૦૧૧

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળનો જવંત સમાજલક્ષી કાર્યક્રમ ‘પ્રેમની પરબ’ દિવસે-દિવસે વધુ જાણીતો બન્યો છે. ઓક્ટોબર-૧૦ થી માર્ચ-૧૧ દરમ્યાન ‘પ્રેમની પરબ’ અંતર્ગત વિજ્ઞાન શિબિર, વાંચે ગુજરાત અંતર્ગત પ્રેરણ સભાઓ, સોનલ ફાઉન્ડેશન સાવરકુંદલા અને સુરેન્દ્રનગર એજયુકેશન સોસાયટીના સૌજન્યથી દરેક શાળાને ૪૦૦-૪૦૦ પુસ્તકોનો અર્પણ સમારોહ, બાળ ઉમંગ પર્વ-૧૧, નબળા બાળકો માટેનો “પાયાના કૌશલ્યોનો વિકાસ” કાર્યક્રમ અને શાળા મુલાકાતો દ્વારા વિજ્ઞાન-કોમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામ્સ થયા. આ છ માસ દરમ્યાન દિવાળી વેકેશન અને સત્રાંત પરીક્ષાઓ પણ હતી. છતાં ‘પ્રેમની પરબ’નો ધબકાર ધબકતો રહ્યો. ઉત્સાહ સભર સંપર્કથી શિક્ષણનું વાતાવરણ જવંત બન્યું.

યોજાયેલ કાર્યક્રમો ટૂંકમાં જોઈએ...

- ૩૦-૮-૧૦ પૂ. એલ. એમ. વોરા ગલ્ફ હાઇસ્કૂલની ધોરણ-૧ ની બાળાઓએ આખો દિવસ આશ્રમના પવિત્ર વાતાવરણમાં પૂ.ભાઈશ્રીના સ્વાધ્યાય અને સત્સંગનો લાભ લીધો.
- ૪-૧૦-૧૦ શાળા નંબર-૫માં ગાંધીવંદના કાર્યક્રમ થયો. દરેક વર્ગોમાં નોટિસબોર્ડ મૂકાયાં.
- “પાયાના કૌશલ્યોનો વિકાસ” કાર્યક્રમની રિવ્યુ બેઠકો ઓક્ટોબર-૨૦૧૦ થી માર્ચ-૨૦૧૧ સુધીમાં આઠ વખત ગોઠવાઈ.
- “વાંચે ગુજરાત” અનુસંધાને પ શાળાઓમાં પ્રેરણ સભાઓ થઈ.
- નૂતન બાલ શિક્ષણ સંઘનું અધિવેશન તા. ૧૪/
- ૧૫-૧૧-૧૦ના રોજ ભાવનગર યોજાયું. ‘પ્રેમની પરબ’નું પ્રતિનિષિત્વ ચંદ્રકાન્તભાઈ વાસે કર્યું.
- ૨૪-૧૦-૧૦ના રોજ પ્રો. ચકદેવે (મુખ્ય) પૂ. એલ. એમ. વોરા ગલ્ફ હાઇસ્કૂલની ૧૦૦ બાળાઓને વિજ્ઞાનનું પ્રશિક્ષણ કરાયું.
- ૨૫-૧૦-૧૦ વિજ્ઞાન શિક્ષણ શિબિરમાં પ્રો. ચકદેવે ‘પ્રેમની પરબ’ના ૮૫ શિક્ષકોને વિજ્ઞાનના પ્રયોગો દર્શાવ્યા, જે શિક્ષણ માટે ખૂબ ઉપયોગી હતા.
- ૬-૧૧-૧૦ના રોજ ગુજરાત સાહિત્ય પરિષદ અને ‘પ્રેમની પરબ’ના સહયોગથી સુરેન્દ્રનગર સબ-જેલમાં ‘વાંચે ગુજરાત’ અંતર્ગત કવિ-મુશાયરાનો સાહિત્યિક કાર્યક્રમ થયો. ૨૦૦ જેટલા કેદીઓએ ૧૦ જેટલા સાહિત્યકારોને માણ્યા.
- ૧૫-૧૨-૧૦ના રોજ બાળ ઉમંગ પર્વ-૧૧ની આયોજન સભા થઈ. જેમાં ૧૦૦ આચાર્યો, કેળવણી નિરીક્ષક, બી.આર.સી. કો-ઓર્ડિનેટર વગેરે હાજર રહ્યા. ડૉ. હર્ષદ પંડિત (રાજકોટ) દ્વારા માતૃભાષા શિક્ષણનું મહત્વ સમજાવાયું. આ સભામાં વાર્ષિક ઉત્સવનું વિસ્તૃત આયોજન થયું.
- ૧૦-૧૧ જાન્યુઆરી-૧૧ દરમ્યાન શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થી શિબિર ‘મારે ઊડવું ઉંચે આભ’ અને શ્રેષ્ઠ શિક્ષક શિબિર ‘વ્યક્તિત્વ નિર્માણ’ યોજાઈ. ૫૦ વિદ્યાર્થીઓ અને ૪૦ શિક્ષકો તેમજ ૧૨ તજજાશ્રીઓએ બે દિવસ શિબિરનો આનંદ અને અનુભવ મેળવ્યા.
- તા. ૧૬-૧૭-૧૮ જાન્યુઆરી-૧૧ એમ ત્રણ દિવસ ‘પ્રેમની પરબ’ની કુલ-૧૨૫ શાળાઓમાં ૨૭૦૦૦ બાળકો માટે નાસ્તા વિતરણ થયું.

- તા. ૧૮/૧૯/૨૦ જાન્યુઆરી-૧૧ 'પ્રેમની પરબ'ની તમામ ૧૨૫ પ્રાથમિક શાળાઓમાં શાળા કક્ષાએ 'બાળ ઉમંગ પર્વ-૧૧'ની ઉજવણી થઈ. 'પ્રેમની પરબ'ના સ્ટાફ અને અધિકારીઓ દ્વારા ૫૦ જેટલી શાળાઓની મુલાકાત થઈ.
  - ૨૪-૧-૧૧ના રોજ શ્રેષ્ઠ શાળાની પસંદગી માટે ડૉ. મોતીભાઈ પટેલના નેજા હેઠળ નિર્ણયિક ટુકડીએ પાંચ ઉત્તમ શાળાઓની રૂબરૂ મુલાકાત લીધી.
  - ૨૫-૧-૧૧ના રોજ 'જીવન કલા ફાઉન્ડેશન' રાજકોટ દ્વારા યોજાયેલ 'પંખી ચિત્ર પ્રદર્શન' પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે ખુલ્લું મુકાયું.
  - તા. ૨૬-૧-૧૧ પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે પૂ. એલ. એમ. વોરા ગર્વી હાઈસ્ક્વુલમાં ધજ વંદન થયું.
  - તા. ૨૮-૩૦ જાન્યુઆરી-૧૧ના રોજ 'બાળ ઉમંગ પર્વ-૧૧'ની ઉજવણી થઈ.
  - તા. ૩-૩-૧૧ના રોજ વહ્લાભીપુર મુકામે યોજાયેલ શિક્ષક સંમેલનમાં ૧૦૦૦ જેટલા ભાવનગર જિલ્લાના શિક્ષકો સમક્ષ શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે 'પ્રેમની પરબ' પ્રોજેક્ટ વિશે અતિથિ વિશેષ તરીકે વ્યાખ્યાન આપ્યું.
  - તા. ૭-૩-૧૧ના રોજ પૂ.બાપુજીના જન્મ દિવસે 'પ્રેમની પરબ'ની ૧૧૬ પ્રાથમિક શાળાઓને સુરેન્દ્રનગર એજ્યુકેશન સોસાયટી અને સોનલ ફાઉન્ડેશન-સાવરકુંડલાના સહયોગથી ૪૦૦-૪૦૦ પુસ્તકોનો સેટ અર્પજા સમારોહ થયો. ૧૧૦ જેટલી શાળાઓના આચાર્યોની ઉપસ્થિતિમાં પૂ.ભાઈશ્રીની નિશામાં યોજાયેલ આ સમારંભમાં શ્રી રઘુવીર ચૌધરી, શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ પટેલ, ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ અને આં. વિનોદિનીબહેન શાહ ઉપસ્થિત રહ્યાં.
  - તા. ૧૩-૩-૧૧ના રોજ અમદાવાદ વિશ્વકોશ ભવનમાં માતૃભાષા શિક્ષણ સંવર્ધન અંગેની શિક્ષણવિદોની મીટિંગમાં શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે હાજરી આપી.
  - તા. ૨૬-૨૭ માર્ચ-૧૧ના રોજ ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીના સહયોગથી કવિત્રી ઉમાશંકર જોશી જન્મ શતાબ્દી નિમિત્ત શિક્ષકો માટે 'બાળ સાહિત્ય સર્જન શિબિર' યોજાયો. જેમાં ૮૫ શિક્ષકો સહભાગી બન્યા. બાળ સાહિત્યના તજ્જઞશ્રીઓ સર્વશ્રી રતિલાલ બોરીસાગર, હુંદરાજ બલવાણી, નટવર પટેલ, મનોહર ત્રિવેદી, રમેશભાઈ આચાર્ય અને જ્યંત સંગીતે ઉપસ્થિત રહી માર્ગદર્શન આપ્યું.
  - આ છ માસ દરમ્યાન જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્રની પર (બાવન) શાળાઓના ૧૭૪૮ વિદ્યાર્થીઓ અને ૭૨ શિક્ષકોએ મુલાકાત લીધી. વિવિધ શાળાઓનાં વિદ્યાર્થી-શિક્ષકોએ ૮૮૪ જેટલાં પુસ્તકો જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્રની લાયબ્રેરીમાંથી વાંચ્યાં.
  - આ માસ મુલાકાતો, ઉમંગ પર્વ, વાંચ્યું ગુજરાત જેવા વિશીષ કાર્યક્રમોથી દરેક શાળાઓએ 'પ્રેમની પરબ' સાથેના પોતાના નાતાને વધારે સુદૃઢ બનાવ્યો.
- ◆ ◆ ◆
- જ્યાં સુધી બ્રાંતિ છે, દ્ર્ષ્ણન મોહૃછે, મિથ્યાત્વ છે ત્યાં સુધી તો ક્ષણો ક્ષણો કર્મ બંધાય છે. જૂનાં ભોગવાય છે, એ ભોગવતાં ભોગવતાં નવા કર્મ બંધાય છે. આપણામાં અર્દાન બેદેલું છે તેથી આત્મા કાં તો શુભકર્મ બાંધે છે, કાં અશુભ કર્મ બાંધે છે. જો બ્રાંતિ જાય, અર્દાન જાય, સાન પ્રગાંધ થાય તો કર્મ ન બંધાય. કર્મ લાગે નહેં.

— પ.પૂ.બાપુજી

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીંબડી

ઉપાસના તે કેર સેન્ટર - જોરાવરનગર

જાન્યુઆરી થી માર્ચ ૨૦૧૧-કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ, ક્ષમતા અને ઉપાસના સેન્ટરની પ્રવૃત્તિઓ

આશીર્વાદ, ઉપાસના અને ક્ષમતા કેન્દ્રમાં લગભગ ૮૦ બાળકો તે કેર સેન્ટરમાં તેમજ ૨૦ બાળકો કસરત અને ૬૦ જેટલાં અન્ય એટલે કે અકસ્માત, પેરાલીસીસ અને અન્ય તકલીફવાળાએ સેવા લીધી.

ત્રણ સેન્ટરમાં સાઈકિયાટ્રિસ્ટની ભલામણ મુજબ ૪૦ બાળકોને ખેંચ તથા અન્ય દવાનો લાભ મેળવ્યો.

આ ત્રણ માસ દરમિયાન આશીર્વાદ, ક્ષમતા અને ઉપાસના કેન્દ્રમાં પ્રજાસત્તાક દિન, ઉત્તરાયણ તેમજ હોળી પર્વની ઉજવણી કરવામાં આવી. ઉત્સવમાં બાળકોને જુદા જુદા દાતાઓ તરફથી ભોજન આપવામાં આવ્યું. આમ ઉત્સવો દ્વારા બાળકોને તેમનામાં રહેલા ઉત્સાહ અને ઉમંગ બહાર લાવવાના પ્રયત્નો કર્યો.

જાન્યુઆરી માસમાં સર્વ શિક્ષા અભિયાન મિશન આયોજિત સુરેન્દ્રનગરમાં મંદબુદ્ધિ, શ્રવણક્ષતિ અને દસ્તિક્ષતિ બાળકો માટે જિલ્લા કક્ષાનો રમતગમત કાર્યક્રમ યોજાયો તેમાં ત્રણ સેન્ટરનાં ૧૫ બાળકોએ ભાગ લઈ ૧૪ મેડલ મેળવ્યા.

પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી આશીર્વાદ, ઉપાસના અને ક્ષમતા કેન્દ્રમાં કરવામાં આવી. તે અંતર્ગત ક્ષમતા કેન્દ્રનાં બાળકોએ સર.જે.હાઈસ્કૂલ, લીંબડીમાં સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ રજૂ કરી શ્રોતાઓનાં

દિલ જીતી લગભગ ૧૨૦૦ ઝા.નાં ઈનામ મેળવ્યાં.

સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાની પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી ચોટીલા ગામે કરવામાં આવી. જેમાં જિલ્લા સુરક્ષા આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ અને જ્ઞાનસાગર હાઈસ્કૂલ દ્વારા જનજગૃતિ માટે સ્ટોલ કર્યો હતો જેમાં વિકલાંગતાને લગતાં જુદાં જુદાં પોસ્ટરો, વિકલાંગો માટેની માહિતીના પેમ્પલેટો દ્વારા જનજગૃતિ કરી અને વિકલાંગ બહેનોએ બનાવેલ વસ્તુઓનું પ્રદર્શન રાખવામાં આવ્યું.

સંસ્થા દ્વારા માનસિક બીમાર લીંબડી-ચોટીલા તાલુકામાં (એમ.આઈ.) વ્યક્તિની પુનઃવસન યોજનામાં સર્વેક્ષણ (જેમાં લીંબડીમાં રિસર્વે) કરવામાં આવ્યું. લીંબડીમાં ૫૭૮ અને ચોટીલામાં ૪૮૨ વ્યક્તિઓ મળ્યા અને તેમને પુનઃવસનની સેવાઓ આપાઈ રહી છે તે અંતર્ગત હાલ લીંબડી સિવિલ હોસ્પિટલમાં ૧૧૦ વ્યક્તિઓને સાઈકિયાટ્રિસ્ટ દ્વારા દવા આપવામાં આવે છે અને લીંબડીમાં ૧૫ ફેબ્રુઆરીએ વાલી મીટિંગ રાખવામાં આવી અને અમદાવાદથી વિમલબેન થવાનીએ હાજરી આપી વાલીઓને નિયમિત દવા તથા તેની સારવાર માટે માર્ગદર્શન આપ્યું. તા. ૨૭ માર્ચ માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓની મીટિંગ રાખવામાં આવી અને તેમાં આર.એસ.જાદવ તથા અંધજન મંડળના વનરાજભાઈ ચાવડાએ તેમના પ્રશ્નો સાંભળી અને તેમાં નિરાકરણ લાવવા જરૂરી આરોગ્ય વિભાગમાં જાણ કરી અને માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓનાં ચુપ બનાવી અને દર માસે આ ચુપની વ્યક્તિઓ મળશે.

દર વર્ષે બાળકોના પ્રવાસ યોજાય છે તે અંતર્ગત જાન્યુઆરી માસમાં ઉપાસનાનાં બાળકોને એક દાતા દ્વારા લખતર નજીક ગેથળા હનુમાને લઈ ગયા અને ત્યાં દર્શન કરી મજા માણી અને સમૂહ ભોજન લીધું.

વાલી મીટિંગ

તા. ૧૮ માર્ચ આશીર્વાદમાં અને તા. ૨૩ માર્ચ વીબડીમાં નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત વાલી મીટિંગ યોજાઈ. તેમાં આશીર્વાદમાં ૪૫ અને વીબડીમાં ૭૫ જેટલા વાલીઓએ ભાગ લીધો અને તેમને આર.એસ.જાદવ તથા અમદાવાદ અંધજન મંડળના મીહીરભાઈ જાની, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારીશ્રી પ્રજાપતિ સાહેબ અને આશીર્વાદ તથા ક્રમતા કેન્દ્રના સ્ટાફ દ્વારા નેશનલ ટ્રસ્ટની જુદી જુદી યોજના જેમ કે એસ્પીરેશન, સમર્થ, જ્ઞાનપ્રભા, ઉદ્યન પ્રભા અને જે ખૂબ જ ઉપયોગી છે તેવા નિરામયા હેઠ્થ પોલિસી જેમાં મંદબુદ્ધિ, સેરેબ્રલ પોલ્સી, મલ્ટિડિસેબલ, ઓટીઝમવાળાં બાળકોને સરકારશી દ્વારા એક લાભ રૂપિયા સુધીની સારવાર અને દવા યોજના દ્વારા મળે છે તે વિષે માર્ગદર્શન આપ્યું તેમજ સમાજ સુરક્ષા અધિકારીએ વિકલાંગોની વિવિધ યોજના વિષે જાણકારી આપી.

મીટિંગ, તાલીમ અને કેમ્પ

માનસિક બીમાર પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત વીબડી તથા ચોટીલા તાલુકાના સ્ટાફ મેખરો અંધજન મંડળ, વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદમાં માનસિક બીમારીની ઓળખ અને પુનઃવસનની તાલીમમાં ગયા અને બન્ને તાલુકાના સર્વેક્ષણ રજૂ કરી આગામી સમયની યોજના વિષે અંધજન મંડળનાં શ્રી નંદિનીબેન રાવલ, શ્રી વિમલબેન થવાની, ભરતભાઈ જોધી, મેન્ટલ હોસ્પિટલના ડૉ. અંજ્ય ઘૌણા માર્ગદર્શન આપ્યું.

પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની તાલીમ સાયલા, વીબડી તથા ચુડા બી.આર.સી. ભવનમાં યોજાઈ જેમાં શ્રી આર.એસ.જાદવ, શ્રી ફુલ્લાદાસ રામાનુજ, શ્રી સુરસંગ રાઠોડ તથા શ્રી રાજેન્દ્ર જાદવે વિકલાંગતાના પ્રકાર, કારણો અને ઉપાયો

તેમજ તેમાં શિક્ષકની ભૂમિકા વિષે તાલીમ આપી ત્રણ તાલુકામાં ૩૦૦ જેટલા શિક્ષકોએ ભાગ લીધો તેમજ ક્રમતા કેન્દ્રનાં બાળકોએ બી.આર.સી. ભવન, ચુડામાં સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો.

અંધજન મંડળ, વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદથી ગુજરાતમાંથી જુદી જુદી જગ્યાએથી ૩૮ સ્પેશિયલ શિક્ષકો તાલીમમાં આવ્યા તેમને ગ્રામ્ય કક્ષાએ વિકલાંગોના પુનઃવસન ઉપર તાલીમ આપી અને ઉપાસના સેન્ટર અને ક્રમતા કેન્દ્ર અને ગામડાંઓમાં જઈ બાળકોની મુલાકાત લીધી.

ફેબ્રુઆરી માસમાં નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત ભાવનગર, અમરેલી તથા સુરેન્દ્રનગરની નેશનલ ટ્રસ્ટ એક્ટ રજિસ્ટર સંસ્થા તથા જિલ્લા લોકલ લેવલ કમિટીના સભ્યોની મીટિંગ આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટમાં યોજાઈ જેમાં સંસ્થાના શ્રી આર.એસ.જાદવ તથા જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારી તથા સ્ટાફ, શ્રી સુરસંગ રાઠોડ તથા શ્રી હંસા સોજીત્રા, ભાવનગરથી તેમજ અન્ય સંસ્થાના પ્રતિનિધિઓએ મીટિંગમાં હાજરી આપી. ઉપરોક્ત જિલ્લાના લોકલ લેવલ કમિટીના સભ્યોની મીટિંગમાં અને દરેક જિલ્લામાં સમયસર લોકલ લેવલ કમિટી મળે તેમજ નેશનલ ટ્રસ્ટના લાભ વધારે વ્યક્તિઓ મેળવે તે અંગે ચર્ચાવિચારણા કરી.

તા. ૧૦ માર્ચના રોજ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લા કલેક્ટર કચેરીમાં નેશનલ ટ્રસ્ટ તથા વિકલાંગતા ધારાની કમિટી નિવાસી નાયબ કલેક્ટર શ્રી પી.કે. જાટેજા સાહેબના અધ્યક્ષ સ્થાને મળી, જેમાં શ્રી જિલ્લા ગ્રામ વિકાસ એજન્સી, સુરેન્દ્રનગરના નિયામક ચુડાસમાં સાહેબ, આર. એસ. જાદવ, જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારી, જિલ્લા રોજગાર અધિકારી, નિવાસી તબીબી અધિકારી તથા અન્ય એન.જી.ઓ.ના પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો અને આ માસમાં વાલી મીટિંગો યોજી લાભાર્થીઓ સુધી પહોંચવા પ્રયત્નો કરવા તેમજ દર ત્રણ માસે આ

કમિટી મળે તેવાં સૂચનો કલેક્ટરશ્રી દ્વારા કરવામાં આવ્યા.

દિલ્હીમાં સેન્સ ઇન્ટરનેશનલ ઇન્ડિયા આયોજિત ડેફ્બલાઈન્ડ નેશનલ કોન્ફરન્સ યોજાઈ જેમાં શ્રી આર.એસ.જાદવ, શ્રી દીપક ચૌહાણ, શ્રી ફરજાના મુલતાની તથા શ્રી ખોડાભાઈએ ભાગ લીધો, જેમાં જુદાં જુદાં રાજ્યોના લગભગ ૨૫૦ જેટલા પ્રતિનિધિઓ હતા અને ડેફ્બલાઈન્ડ બાળકોના પુનઃવસનની આપ-દે કરી.

ઉદ્પુરમાં નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત એસ્પીરેશન સેન્ટર તાલીમમાં શ્રી દીપક ચૌહાણ તથા શ્રી પ્રતાપ ડોડીયાએ ભાગ લીધો.

મુખ્યમાં સેન્સ ઇન્ટરનેશનલ ઇન્ડિયા દ્વારા ડેફ્બલાઈન્ડ બાળકોના લિટરેચર ડેવલોપમેન્ટ સેમીનારમાં શ્રી દીપક ચૌહાણે ભાગ લીધો.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત કાર્યસમીક્ષા મીટિંગમાં શ્રી આર.એસ.જાદવ તથા શ્રી રાજેન્ડ્ર જાદવ અંધજન મંડળ વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદ ભાગ લીધો અને અમદાવાદ, ભુજ, સુરેન્દ્રનગર જિલ્લામાં આ યોજના ચાલે છે તે માટે આગામી વર્ષના આયોજન વિષે શ્રી નંદિનીબેન રાવલે જાણકારી આપી.

અમદાવાદ ટાઉન હોલ ખાતે ભારતની વસ્તી ગણતરી-૨૦૧૧ અંતર્ગત સેમીનાર યોજાયો, જેમાં શ્રી સુરસંગ રાઠોડે ભાગ લીધો. આ સેમીનારમાં ભારતની વસ્તી ગણતરીમાં વિકલાંગોની ગણતરી આવરી લીધી છે તે સંબંધે પોતે પોતાના વિસ્તારમાં જાગૃતિ લાવવા આ સેમીનાર યોજાયો હતો, જેમાં લગભગ ૩૦૦ એન.જી.ઓ.ના પ્રતિનિધિઓએ ભાગ લીધો હતો.

મહેસાણામાં રાજ્ય કક્ષાનો મંદબુદ્ધિના બાળકો માટે સ્પે.ઓલિમ્પિક કાર્યક્રમ યોજાયો. જેમાં રાજ્યના ૧૨૦૦ મંદબુદ્ધિનાં બાળકોએ જુદી જુદી

રમતમાં ભાગ લીધો. આ કાર્યક્રમ સમારંભમાં શ્રી આર.એસ.જાદવ તથા શ્રી સુરસંગ રાઠોડે હાજરી આપી.

તા. ૨૭ માર્ચ રવિવારે ચોટીલા રેફરલ હોસ્પિટલમાં ચોટીલા તાલુકાના માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓને અમદાવાદ મેન્ટલ હોસ્પિટલના સાઈકિયાટ્રિસ્ટ ડૉ. દીપ્તીબેન તથા પરીખ સાહેબ દ્વારા તપાસણી કરી તેમને દવા તથા સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવ્યા.

દાંતા ગામે સાધન સહાય સેવાયજ્ઞ

દાતાશ્રી શ્રીમતી કાશીબેન અને સ્વ. ભાઈચંદ્રભાઈ કાલિદાસ સંઘરાજકા પરિવાર, નાઈરોબીના આર્થિક સહયોગથી શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત આશીર્વદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ દ્વારા સાધન સહાય કેમ્પનું આયોજન બનાસકાંઠાના ખૂબ જ પછાત આદિવાસી વિસ્તારમાં દાંતા મુકામે રાખ્યો આ વિસ્તારના અમીરગઢ, ઈકબાલગઢ, દાંતા, સત્લાસણાના લગભગ ૧૮૦ જેટલાં ગામડાંમાં પ્રચાર કરી પાંચ જેટલા તપાસણી કેમ્પ રાખ્યા. ૬૭૫ વિકલાંગની તપાસ કરી પણ ૭ જેટલા વિકલાંગો સાધન મળવાપાત્ર મળ્યા તેમના માટે સાધન સહાય વિતરણ સેવાયજ્ઞ ૨૫ ફેબ્રુઆરીએ દાંતા મુકામે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના હસ્તે ખુલ્લો મૂકવામાં આવ્યો.

આ પ્રસંગે પ્રથમ પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા દાતાશ્રી પરિવાર અને મહેમાનોને આશીર્વદની બહેનોએ કુમકુમ તિલક કરી સમારંભ મંચ સુધી લઈ ગયા.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી, બ્ર.નિ. શ્રી વિકમભાઈ, દાતાશ્રીના પરિવાર શ્રી બદુકભાઈ, શ્રી નીરુબહેન, શ્રી પ્રકાશભાઈ, શ્રી કોડિલાબહેન, શ્રી રીટાબહેન તેમજ બનાસ ડેરીના ચેરમેન અને મિલ્ક માર્કટિંગ ફેડરેશન આણંદના ચેરમેન શ્રી પરથીભાઈ ભટોણ અને શ્રી જયંતિભાઈ શાહ તેમજ શ્રી રાજ-સોભાગ

सत्संग मंडणना श्री विनायकभाई शाह, श्री वजुभाई, श्री एल.एन.जसाणी साहेब, श्री अरुणभाई दोशी हाजर रह्या.

प.पू.भाईश्री तथा चेरमेन अने दाताश्रीना परिवार तेमજ विकलांग भेन द्वारा दीप प्रागट्य करी मહेमानोनुं स्वागत करवामां आव्युं अने समारंभमां प.पू.भाईश्रीऐ आशीर्वयन आपी दाताश्रीना परिवारने बिरदाव्युं हतुं अने दाताश्रीना परिवारना श्री बटुकभाईऐ प.पू.भाईश्री तथा श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणे आ कार्य करवा भाटे तक आपी ते बदल आभार मान्यो हतो. श्री विकमभाईऐ श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणनी सेवाकीय प्रवृत्ति विषे जाणकारी आपी अंतःकरणपूर्वक आभार मान्यो अने आर. एस.जादवे आ केम्पनी आंकडाकीय माहिती तेमज केम्प अगाउ सहयोगी संस्थाओ अने आयोजननी माहिती आपी तेमज महेमानोऐ प्रासंगिक प्रवचनो कर्या.

आ प्रसंगे दांताना ग्रामजनोऐ प.पू.भाईश्री तथा दाताश्री परिवारनुं साल ओढाडी सन्मान कर्यु हतुं. तेमज प.पू.भाईश्रीऐ आशीर्वद विकलांग ट्रस्टना स्टाफने पुष्पवर्षा करी आ केम्पमां भगीरथ कार्य करवा बदल बिरदाव्या हता.

प.पू.भाईश्री तथा श्री विकमभाई, दाताश्रीना परिवार, तेरीना चेरमेन अने श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणना मुमुक्षुओना वरद हस्ते विकलांगोने साधनोनुं वितरण करवामां आव्युं. प.पू.भाईश्री तथा दाताश्रीना परिवार अने महेमानोऐ वितरण स्टोलनी मुलाकात लई विकलांगोने साधनो भेळवी खुशभुशाल झोई भधा भावविभोर बन्या. आ केम्पमां कुल ५५७ विकलांगोने साधनो तथा भोजन आपी सन्मापूर्वक समाजमां स्थान अपाववा प्रयत्नो कर्या.

मंदबुद्धि तथा दृष्टिक्षति धरावतां बाणकोने कीट वितरण केम्प

सर्व शिक्षा अभियान मिशन गांधीनगर अने राष्ट्रीय अंधजन मंडण द्वारा सुरेन्द्रनगर अने राजकोट जिल्हाना मंदबुद्धि तथा दृष्टिक्षति धरावतां बाणको माटे एसेसमेन्ट अने कीट वितरणानुं कार्य आशीर्वद सेन्टरने आपवामां आव्युं ते अंतर्गत राजकोटना १४ तालुका अने राजकोट कीपरिशनमां मंदबुद्धिनां ७६२ बाणको तेमज दृष्टिक्षतिवाणां २१६ बाणकोने ओप्याल्मिक आसिस्टन्ट अने सायकोलोजिस्ट द्वारा एसेसमेन्ट करी ७३८ मंदबुद्धिनां बाणकोने एजयुकेशन कीट अने दृष्टिक्षति धरावतां ११४ बाणकोने लो विज्ञ तथा ब्रेईल कीट सर्व शिक्षा अभियान मिशन द्वारा आपवामां आवी.

सुरेन्द्रनगरना १० तालुकामां मंदबुद्धिनां ८१० बाणको तेमज दृष्टिक्षतिवाणां ३८८ बाणकोने ओप्याल्मिक आसिस्टन्ट अने सायकोलोजिस्ट द्वारा एसेसमेन्ट करी ७६१ मंदबुद्धिना बाणकोने एजयुकेशन कीट अने दृष्टिक्षति धरावतां ११८ बाणकोने लो विज्ञ तथा ब्रेईल कीट सर्व शिक्षा अभियान मिशन द्वारा आपवामां आवी.

आम कुल १७ जग्याए केम्प करी २१८६ बाणकोने तपासी मंदबुद्धि तथा दृष्टिक्षति धरावतां १७३३ बाणकोने एजयुकेशन कीटनुं वितरण करवामां आव्युं.

श्री राज-सोभाग सत्संग मंडणना स्वाध्याय होलमां प.पू.भाईश्री तथा दाताश्री स्व. रतिलाल तेलीवाणा हस्ते श्री विमणाबेन कान्तिलाल चशमावाणा तरफथी बावणिया हंसाबेन सोमाभाई (ढीकवाणी) सिलाई भशीन तथा देथणिया मुनाभाई जलुभाई (सुदामडा)ने ट्रायसिक्लनुं वितरण कर्यु.

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ - સાયલા

‘એકાંત મૌન આરાધના’

અરજી પત્રક

(શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ પ્રકલ્પમાં જોડાયેલ મુમુક્ષુ માટે જ)

નામ :	ઉંમર :	તારીખ/વર્ષ
સરનામું :		અર્પણાતા
		અર્ધપ્રાસિ
ફોન નં. :		પૂર્ણપ્રાસિ
		ઉચ્ચ શ્રેણી

સંસાર-તાપથી દુભાયેલા ગાહિત દુઃખી આત્માઓનું દુઃખ જોઈ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ બહુ અનુકૂળ કરી ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરનું આયોજન કર્યું છે. શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણમાં જોડાયા બાદ મારો અથ્યાત્મ પુરુષાર્થ હજ વધુ પ્રબળ, વધુ જોમવંત, ધેયલક્ષી બને તે માટે આ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરમાં મારા આત્માના શ્રેયાર્થ મને તક આપવા નમ્ર વિનંતી છે.

આ શિબિર માટેના બધા જ નિયમો મેં વાંચ્યા છે અને તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની હું બાંધઘરી આપું દું.

૧. ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની કેટલી શિબિરો ભરી છે ? .....
૨. હું ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની શિબિર નંબર ..... તારીખ ..... થી
..... તારીખ માટે અરજી કરું દું.

ચુપ લીડરનું નામ :- .....

ચુપ લીડરનો અભિપ્રાય :- .....

ચુપ લીડરની સહી :- .....

સાધકની સહી :- .....

- નોંધ : (અ) શિબિર શરૂ થવાના એક મહિના પહેલાં અરજી પત્રક ભરીને આશ્રમમાં પહોંચાડવાનું રહેશે.
 (બ) ચુપ લીડરના અભિપ્રાય વગરનું અરજી પત્રક અમાન્ય ગણવામાં આવશે.
 (ક) શિબિરમાં પસંદગી પામેલ મુમુક્ષુઓને વહેલી તક જાણ કરવામાં આવશે.

- ખાસ નોંધ :- (ખ) પરદેશના તથા લાંબા કેત્રો રહેતા મુમુક્ષુઓ “શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ” પ્રકલ્પમાં ન જોડાયેલ હોય તો પણ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિર માટે અરજી કરી શકશે.

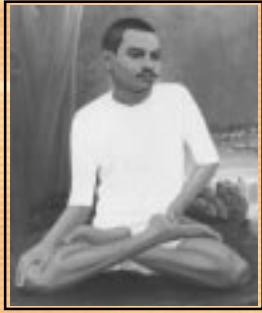
(પાછળ)

‘એકાંત મૌન આરાધના’
શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ કે પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગામે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે. અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકાશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાંઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્તસંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાપું કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો બંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

એપ્રિલ-૨૦૧૧ થી ડિસેમ્બર-૨૦૧૧ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
એપ્રિલ-૨૦૧૧	બેતાલીસમી શિબિર તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી	તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી
મે-૨૦૧૧	તેતાલીસમી શિબિર તા. ૨૬ ગુરુવારથી તા. ૩૦ સોમવાર સુધી	તા. ૨૬ ગુરુવારથી તા. ૩૦ સોમવાર સુધી
જુન-૨૦૧૧	ચુમાલીસમી શિબિર તા. ૨૧ મંગળવારથી તા. ૨૫ શનિવાર સુધી	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
જુલાઈ-૨૦૧૧	પિસ્તાલીસમી શિબિર તા. ૮ શનિવારથી તા. ૧૩ બુધવાર સુધી	તા. ૮ શનિવારથી તા. ૧૩ બુધવાર સુધી
ઓંગાષ્ટ-૨૦૧૧	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
સપ્ટેમ્બર-૨૦૧૧	છેતાલીસમી શિબિર તા. ૧૦ શનિવારથી તા. ૧૪ બુધવાર સુધી	તા. ૧૦ શનિવારથી તા. ૧૪ બુધવાર સુધી
ઓક્ટોબર-૨૦૧૧	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
નવેમ્બર-૨૦૧૧	સુડતાલીસમી શિબિર તા. ૧૬ બુધવારથી તા. ૨૦ રવિવાર સુધી	તા. ૧૬ બુધવારથી તા. ૨૦ રવિવાર સુધી
ડિસેમ્બર-૨૦૧૧	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી	તા. ૨૫ રવિવારથી તા. ૩૧ શનિવાર સુધી આ શિબિર સાથે યુવા શિબિર પણ રાખવામાં આવેલ છે.

પત્રાંક - ૫૬૧

મુંબઈ, મહા સુદ્ર ૨, રવિ, ૧૯૫૧

શુભેચ્છાસંપન્ન ભાઈ કુંવરજી આણંદજી પ્રત્યે,
શ્રી ભાવનગર.

ચિત્તમાં કંઈ પણ વિચારવૃત્તિ પરિણમી છે, તેમ
જાણીને હૃદયમાં આનંદ થયો છે.

અસાર અને કલેશરૂપ આરંભપરિશ્રદ્ધના કાર્યમાં
વસતાં જો આ જીવ કંઈ પણ નિર્ભય કે અજ્ઞાગૃત રહે
તો ઘણા વર્ષનો ઉપાસેલો વૈરાગ્ય પણ નિષ્ઠળ જાય
એવી દશા થઈ આવે છે, એવો નિત્ય પ્રત્યે નિશ્ચય
સંભારીને નિરૂપાય પ્રસંગમાં કંપતા ચિત્તે ન જ ધૂટ્યે
પ્રવર્તનું ઘટે છે, એ વાતનો મુમુક્ષુ જીવે કાર્યે કાર્યે,
કાણે કાણે અને પ્રસંગે પ્રસંગે લક્ષ રાખ્યા વિના
મુમુક્ષુતા રહેવી દુર્લભ છે; અને એવી દશા વેદા
વિના મુમુક્ષુપણું પણ સંભવે નહીં. મારા ચિત્તમાં
મુખ્ય વિચાર હાલ એ વર્તે છે. એ જ વિનંતી.

દિ. રાયચંદ્રના પ્ર.

હવે પછીના સંસ્થાના કાર્યક્રમોની સૂચિ

- ૧. ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળી - તા. ૧૦ થી ૧૮, એપ્રિલ, ૨૦૧૧
રવિવાર થી સોમવાર, ચૈત્ર સુદ ૭ થી ૧૫
- ૨. મહાવીર જયન્તિ - તા. ૧૬ એપ્રિલ, ૨૦૧૧, શનિવાર, ચૈત્ર સુદ ૧૩
- ૩. પ.કૃ.ટેવનો ટેહવિલય દિન - તા. ૨૨ એપ્રિલ, ૨૦૧૧, શુક્રવાર, ચૈત્ર વદ ૫
- ૪. પૂર્ણિમાનો ટેહવિલય દિન - તા. ૨૬ જૂન, ૨૦૧૧, રવિવાર, જેઠ વદ ૧૦
- ૫. ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ - તા. ૧૪ થી ૧૬ જુલાઈ, ૨૦૧૧, ગુરુવાર-શુક્રવાર-શનિવાર
અષાઢ સુદ ૧૪ થી અષાઢ વદ ૧.
- ૬. પર્યુપણ મહાપર્વ - તા. ૨૫ ઓગષ્ટ થી ૧ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૧, ગુરુવારથી ગુરુવાર
શ્રાવણ વદ ૧૧ થી ભાડરવા સુદ - ૪ (ભા.સુ.૧નો ક્ષય છે.)
- ૭. આસોમાસની આયંબિલની ઓળી - તા. ૪ થી ૧૨ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ મંગળવારથી બુધવાર સુધી
આસો સુદ-૮ થી ૧૫. (તેરસ બે છે)
- ૮. આત્મસિદ્ધિ અવતરણદિન તથા
પ્રભુશ્રીનો જન્મદિન - તા. ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧, ગુરુવાર
આસો વદ-૧
- ૯. દિવાળી મહોત્સવ તથા ગૂતનવર્ષ - તા. ૨૪ થી ૨૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧, સોમવારથી ગુરુવાર સુધી
આસો વદ-૧૩ થી કારતક સુદ-૧
- ૧૦. પરમ કૃપાળુદેવનો જન્મદિન - તા. ૧૦ નવેમ્બર, ૨૦૧૧, ગુરુવાર, કારતક સુદ-૧૫

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To:

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
On National Highway no. 8-A,
Sobhagpara, SAYLA-363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Telefax : 02755-280791

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”